

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’NİN TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELE
POLİTİKALARI: PKK TERÖR ÖRGÜTÜ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mirzaagha MİRZAYEV

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Araştırmaları Programı**

EYLÜL, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’NİN TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELE
POLİTİKALARI: PKK TERÖR ÖRGÜTÜ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mirzaagha MİRZAYEV
(Y2212.305005)

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Araştırmaları Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Cem OĞULTÜRK

EYLÜL, 2024

TEZ SINAV TUTANAĞI

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri üyeleri önünde, tarihinde tez savunma sınavı yapılan'nun tezi hakkında* ile** kararı verilmiştir.

JÜRİ

1. Üye (Tez Danışmanı)	Doç. Dr. Mehmet Cem OĞULTÜRK
2. Üye	Dr. Öğr. Üyesi Özgür TÖR
3. Üye	Dr. Öğr. Üyesi Gökhan AK

ONAY

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararı

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’nin Terörün Finansmanı İle Mücadele Politikaları: Pkk Terör Örgütü Örneği” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (26/09/2024)

Mirzaagha MİRZAYEV

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen birçok insanın desteği, katkısı ve teşviki benim için büyük bir motivasyon kaynağı olmuştur. Öncelikle, bilgi ve birikimini cömertçe paylaşarak çalışmamın her aşamasında yol gösteren, rehberliği ve akademik tecrübesiyle beni aydınlatan kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Cem Oğultürk'e en içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Kendisi, karşılaştığım zorlukları aşmamda bana gösterdiği sabır, destek ve değerli yönlendirmeleriyle bu çalışmayı hayata geçirmemde önemli bir rol oynamıştır.

Ayrıca, çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen değerli hocalarıma, aileme ve sevdiklerime de teşekkür etmek isterim. Onların inancı ve sevgisi, bu zorlu akademik yolculukta benim için en büyük güç kaynağı olmuştur.

Son olarak, bu çalışmanın, üzerinde yoğunlaştığım araştırma alanına katkı sağlamasını ve gelecekteki akademik çalışmalara ışık tutmasını temenni ediyorum. Bu süreçte öğrenme fırsatı bulduğum her şey, benim için paha biçilmez bir kazanım oldu.

Eylül, 2024

Mirzaagha MİRZAYEV

TÜRKİYE’NİN TERÖRÜN FİNANSMANI İLE MÜCADELE POLİTİKALARI: PKK TERÖR ÖRGÜTÜ ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu çalışma, PKK terör örgütünün Türkiye'deki finansman mekanizmalarını ve yapılarını incelemektedir. Çalışma, PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığı, gasp ve sempatizan kuruluş ve kişilerden gelen bağışlar da dahil olmak üzere temel finansman kaynaklarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Operasyonlarının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla PKK'nın kaynakları yönetmek ve tahsis etmek için kullandığı gelişmiş finansal ağları araştırmaktadır. Uluslararası ağların ve diaspora topluluklarının PKK'yı desteklemedeki rolüne önemli ölçüde odaklanılmakta ve terörizmin finansmanının ulusötesi doğası vurgulanmaktadır. Araştırmada, PKK'nın mali operasyonlarının kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamak amacıyla vaka çalışmaları, uzman görüşmeleri ve mali veri analizi dahil olmak üzere hem niteliksel hem de niceliksel yöntemler kullanılmaktadır. Bulgular, PKK'nın gelir elde etmek için yasal ve yasa dışı yöntemleri bir arada kullandığını, bunun da mali akışlarını takip etme ve aksatma çabalarını zorlaştırdığını ortaya koymaktadır. Çalışma, mevcut terörle mücadele finansman tedbirlerinin etkinliğini değerlendirmekte ve mevcut yasal ve kurumsal çerçevelerdeki güçlü ve zayıf yönleri tespit etmektedir. Terörle mücadele finansman stratejilerinin geliştirilmesine yönelik öneriler arasında uluslararası işbirliğinin artırılması, yasal çerçevelerin güçlendirilmesi ve yenilikçi mali izleme tekniklerinin benimsenmesi yer almaktadır. Çalışma, gelişen terörizmin finansmanı tehdidinde karşı birleşik bir küresel yaklaşımın önemini altını çizmekte ve politika yapıcılara ve güvenlik uygulayıcılarına değerli bilgiler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm Finansmanı, PKK, Terörle Mücadele Stratejileri, Uluslararası Ağlar

TURKEY’S POLICIES TO COMBAT THE FINANCING OF TERRORISM: THE EXAMPLE OF THE PKK TERRORIST ORGANIZATION

ABSTRACT

This study examines the financing mechanisms and structures of the PKK terrorist organization in Turkey. The study aims to reveal the PKK's main financial sources, including drug trafficking, extortion, and donations from sympathetic organizations and individuals. It investigates the sophisticated financial networks the PKK uses to manage and allocate resources to ensure the sustainability of its operations. There is significant focus on the role of international networks and diaspora communities in supporting the PKK, and the transnational nature of terrorism financing is emphasized. The research uses both qualitative and quantitative methods, including case studies, expert interviews, and financial data analysis, to provide a comprehensive understanding of the PKK's financial operations. The findings reveal that the PKK uses a combination of legal and illegal methods to generate revenue, complicating efforts to track and disrupt its financial flows. The study evaluates the effectiveness of existing counter-terrorism financing measures and identifies strengths and weaknesses in existing legal and institutional frameworks. Recommendations for improving counterterrorism financing strategies include increasing international cooperation, strengthening legal frameworks, and adopting innovative financial monitoring techniques. The study underscores the importance of a unified global approach to countering the evolving threat of terrorist financing and provides valuable information to policymakers and security practitioners.

Keywords: Terrorism Financing, PKK, Counter-Terrorism Strategies, International Networks

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
I. GİRİŞ.....	1
A. Araştırmanın Konusu.....	1
B. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
C. Araştırmanın Soruları ve Hipotezleri	3
D. Araştırmanın Metodolojisi	4
II. TERÖR VE TERÖRİZMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	6
A. Terör ve Terörizm Kavramı	6
B. Terörizmin Tarihsel Geri Planı.....	9
C. Terörün Amacı.....	10
D. Terörizmin Unsurları	11
1. Örgüt unsuru	12
2. Eylem unsuru	12
3. İdeoloji unsuru	13
E. Terörün Nedenleri.....	14
1. Psikolojik Nedenleri.....	14
2. Toplumsal Nedenleri.....	15
3. Ekonomik Nedenleri	16
4. Etnik Nedenleri.....	18
5. Dini Nedenler	19
III. TERÖRÜN FİNANSMANI.....	21
A. Terörizmin Finansmanı Gerçeği.....	21

1. Terörizmin Mali Kaynakları Tanımı.....	21
2. Terörün Finansmanındaki Tarihi Gelişim	22
3. Terörizmin Mali Kaynaklarının Ortadan Kaldırılmasının Önemi	23
B. Terörist Grupların Mali Gereksinimi	23
C. Terörist Grupların Mali Kaynakları.....	24
1. Hukuki Finansman Kaynakları.....	24
2. Yasa Dışı Para Akışı	28
3. Yabancı yardımlar.....	31
IV. TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELE	33
A. Terörizmin Finansmanı ile Uluslararası Mücadele	33
1. Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede BM'nin Kurucu Etkisi	34
2. Birleşmiş Milletler Bünyesindeki Düzenlemeler.....	34
3. Avrupa Birliği Tarafından Yapılan Düzenlemeler	37
4. Avrupa Konseyi Bünyesindeki Düzenlemeler	38
B. Terörizmin Finansmanı ile Ulusal Mücadele	39
1. Türkiye'deki Düzenlemeler.....	39
2. Hukuki Mücadele.....	40
3. Mali Mücadele	44
4. Operasyonel Mücadele.....	44
V. PKK'NIN ÖRGÜT YAPISI VE FİNANSAL DESTEĞİ.....	45
A. PKK Terör Örgütü Türkiye'de	45
B. Finans Kaynakları.....	50
1. Yasa Dışı Finans Kaynakları	51
2. Yasal Finans Kaynakları	56
3. Dış Destek	57
VI. TÜRKİYE'NİN PKK İLE MÜCADELESİ.....	61
A. Türkiye'nin PKK'ya Karşı Güvenlik Temelli Stratejileri ve Etkileri	61
B. Türkiye'nin PKK'nın Finansal Desteğini Kesme Faaliyetleri	64
1. 5549 Sayılı Kanun ile Geliştirilen Mekanizmalar	66
2. 6415 Sayılı Kanun ile Geliştirilen Mekanizmalar	67
VII. SONUÇ	70
VIII. KAYNAKÇA	73
ÖZGEÇMİŞ.....	88

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
YPG	: Halk Savunma Birlikleri
PYD	: Demokratik Birlik Partisi
DEAŞ	: İslam Devleti ve Şam
FARC	: Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
IMF	: Uluslararası Para Fonu
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
FATF	: Mali Eylem Görev Gücü
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
EU	: European Union (Avrupa Birliği)
KCK	: Koma Cevakên Kurdistan (Kürdistan Topluluklar Birliği)

I. GİRİŞ

A. Araştırmanın Konusu

Araştırma, Türkiye'deki PKK terör örgütü örneğine özel olarak odaklanarak, terörün finansmanının ince dinamiklerini derinlemesine incelemektedir. Terörün finansmanının ulusal güvenlik, ekonomik istikrar ve uluslararası ilişkiler üzerindeki çok boyutlu etkisi nedeniyle konu alanı kritik öneme sahiptir.

Bu araştırma, terörist faaliyetlerin finansmanında yer alan kaynakları, yöntemleri ve prosedürleri belirlemeyi ve etkili terörle mücadele politikalarının oluşturulmasına yardımcı olabilecek eksiksiz bir analiz sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada yapılan inceleme, terörün finansmanı fikrini tanımlayarak, onu diğer yasa dışı mali operasyon türlerinden ayırarak başlamaktadır. Terörizmin finansmanının tarihsel evrimini kapsamakta, çok sayıda jeopolitik olay ve çatışma aracılığıyla köklerini ve gelişimini incelemektedir. Çalışma, terör örgütlerinin mali altyapısını inceleyerek, terör örgütlerinin operasyonlarını destekleyen karmaşık hukuki ve cezai finansman kaynakları ağı hakkında fikir vermeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada genel olarak, Türkiye'de ulusal güvenlik açısından uzun zaman tehdit oluşturan PKK terör örgütüne ilişkin örnek olay incelemesi yapılmıştır. İnceleme, PKK'nın mali ağını incelemekte ve uyuşturucu kaçakçılığı, gasp ve bağışlar gibi önemli finansman akışlarını tespit etmektedir. Aynı zamanda diaspora halklarının ve dost örgütlerin PKK'ya mali yardım sağlamadaki rolünü de araştırarak terörizmin finansmanının uluslararası niteliğini açığa çıkarmaktadır.

Çalışmanın temel amaçlarından biri mevcut terörle mücadele finansman stratejilerinin etkinliğini analiz etmektir. Çalışmada yasal ve kurumsal çerçeveler objektif olarak değerlendirilmiş ve güçlü ve kusurlu yönler belirlenmiştir. Çeşitli ülkelerin ve uluslararası kuruluşların yaklaşımlarının karşılaştırıldığı araştırmada, en iyi politikalara ve geliştirilecek yeni alanlara ilişkin faydalı bilgiler sağlanmaktadır.

Yapılan araştırma, terörün finansmanı konusundaki bilgi birikimine katkıda bulunmayı ve politika oluşturma konusunda bilgi sağlamayı amaçlamaktadır. PKK'nın mali operasyonlarını detaylı bir şekilde inceleyerek terörle mücadele faaliyetlerinin artırılmasına yönelik gerçekçi önerilerde bulunmaktadır. Raporda, sürekli gelişen terörizmin finansmanı tehdidiyle mücadele için uluslararası işbirliğine, sağlam yasal çerçevelere ve yeni mali izleme önlemlerine duyulan ihtiyaç vurgulanmaktadır.

Terörizmin finansmanına ilişkin bu araştırma, yalnızca terör örgütlerinin operasyonel becerilerine ilişkin anlayışı zenginleştirmekle kalmamakta, aynı zamanda onların finansal cankurtaran hatlarının kesilmesinin temel ihtiyacını da vurgulamaktadır. Kapsamlı araştırmalar ve gerçekçi tavsiyeler yoluyla araştırma, ulusal ve küresel güvenliğin savunulmasına yönelik devam eden çabaları desteklemeyi amaçlamaktadır.

B. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan araştırmanın temel amacı, terörizmin finansmanında yer alan mekanizma ve yapıları, özellikle Türkiye'deki PKK terör örgütüne odaklanarak analiz etmektir. Bu çalışma, terörist faaliyetleri destekleyen finansal ağları ve gelir akışlarını inceleyerek, terör örgütlerinin faaliyetlerini nasıl sürdürdüklerine dair ayrıntılı bir anlayış sağlamayı amaçlamaktadır. Bu analizden elde edilen bilgiler, terörle mücadele stratejilerini bilgilendirmeyi ve geliştirmeyi, böylece ulusal ve uluslararası güvenlik çabalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın önemi, terör faaliyetleriyle mücadelenin kritik bir unsuru olan terörizmin mali temellerine ışık tutma potansiyeline sahip olmasıdır. Terörizmin finansmanının kaynaklarını ve yöntemlerini anlamak, bu finansal ağları bozmak ve ortadan kaldırmak için etkili önlemler geliştirmek açısından çok önemlidir. Bu çalışma, politika yapıcılara, güvenlik kurumlarına ve araştırmacılara terörle mücadele çabalarında rehberlik edebilecek ampirik veriler ve teorik bilgiler sağlayarak daha geniş güvenlik araştırmaları alanına katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca araştırma, terörizmin finansmanının ulusötesi niteliğini vurgulamaktadır. Uluslararası ağların, diaspora topluluklarının ve sempatik kuruluşların rolünü analiz eden çalışma, sorunun küresel boyutlarına dikkat

çekmektedir. Bu bakış açısı, uluslararası işbirliği ve koordinasyonu içeren kapsamlı terörle mücadele stratejilerinin geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Araştırma aynı zamanda terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik mevcut yasal ve kurumsal çerçevelerin etkinliğini değerlendirmeyi de amaçlamaktadır. Çalışma, bu çerçevelerdeki güçlü ve zayıf yönleri belirleyerek politika iyileştirmelerine yönelik öneriler sunmaktadır. Araştırmanın bu değerlendirici yönü, terörle mücadele tedbirlerinin hem etkili hem de terörün finansmanının gelişen doğasına uyarlabilir olmasını sağlamak açısından oldukça önem arz etmektedir.

Türkiye'de PKK'ya odaklanarak, terörü destekleyen mali mekanizmaların kapsamlı bir analizini sunmak araştırmanın amaçları içerisinde yer almaktadır. Küresel güvenliği artırmak için bu finansal ağları anlama ve bozma ihtiyacı, bunun öneminin altını çizmektedir. Çalışmanın bulgularının terörle mücadele alanına önemli ölçüde katkıda bulunarak politika yapıcılara ve güvenlik uygulayıcılarına pratik öneriler sunması beklenmektedir.

C. Araştırmanın Soruları ve Hipotezleri

Yapılan araştırma, özellikle PKK terör örgütüne odaklanarak, terörizmin finansmanına ilişkin bazı temel soruları araştırmayı ve ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmada aşağıdaki ana araştırma sorusu incelenmektedir:

- Terörle mücadelede uygulanan mevcut finansman tedbirleri PKK'nın mali ağlarını bozmada ne kadar etkili?

Aynı zamanda çalışma doğrultusunda aşağıda verilmiş alt araştırma sorularına da yanıt aranması hedeflenmektedir.

- PKK terör örgütünün temel finansman kaynakları nelerdir?
- PKK operasyonlarını sürdürmek için mali kaynaklarını nasıl yönetiyor ve dağıtıyor?
- PKK'nın finansmanında uluslararası ağlar ve diaspora toplulukları nasıl bir rol oynuyor?
- PKK'nın gelir elde etmek için kullandığı yasal ve yasadışı yöntemler nelerdir?

- Terörle mücadele finansman stratejilerinin etkinliğini artırmak için ne gibi iyileştirmeler yapılabilir?

Bu araştırma sorularına dayanarak çalışma, test edilecek aşağıdaki hipotezleri formüle etmektedir:

Hipotez 1: PKK'nın temel finansman kaynakları uyuşturucu kaçakçılığı, gasp ve sempatzan kuruluş ve kişilerden gelen bağışlardır.

Hipotez 2: Uluslararası işbirliği, yasal çerçeveler ve mali izleme tekniklerindeki gelişmeler, terörle mücadele finansman stratejilerinin etkinliğini önemli ölçüde artırabilmektedir.

Bu araştırma soruları ve hipotezler, terörizmin finansmanı gibi karmaşık bir konuyu araştırmak için yapılandırılmış bir çerçeve sunmaktadır. Çalışma, PKK'nın mali operasyonlarının kapsamlı bir analizi yoluyla bu hipotezleri doğrulamayı ve daha etkili terörle mücadele politika ve stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

D. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışma, PKK terör örgütünün finansman mekanizmalarını kapsamlı bir şekilde incelemek için multidisipliner bir yaklaşım kullanmaktadır. Araştırma metodolojisi, PKK'yı destekleyen finansal ağların ve faaliyetlerin kapsamlı bir analizini sağlayacak şekilde hem niteliksel hem de niceliksel yöntemleri içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışmaya teorik bir temel oluşturmak amacıyla terörizmin finansmanına ilişkin mevcut literatürün kapsamlı bir incelemesi yapılmıştır. Bu, terörizmin finansmanıyla ilgili akademik makalelerin, kitapların, politika raporlarının ve hukuki belgelerin, PKK'ya özel olarak odaklanılarak incelenmesini içermektedir. Literatür taraması, mevcut araştırmalardaki temel temaların, eğilimlerin ve boşlukların belirlenmesine yardımcı olarak araştırma sorularının ve hipotezlerin geliştirilmesine rehberlik etmektedir.

Çalışma, ilgili bilgileri toplamak için birden fazla veri kaynağından yararlanmaktadır. İkincil veriler, terörün finansmanı uzmanları, kolluk kuvvetleri yetkilileri ve mali analistlerle yapılan görüşmeler yoluyla toplanmaktadır. İkincil

veriler hükümet raporlarından, mali kayıtlardan, mahkeme belgelerinden ve açık kaynak istihbaratından elde edilmektedir. İkincil verilerin bu kombinasyonu, PKK'nın mali operasyonlarının kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır.

Mevcut terörle mücadele finansman tedbirlerinin etkinliği, farklı yasal ve kurumsal çerçevelerin karşılaştırmalı analizi yoluyla değerlendirilmektedir. Bu, mevcut politikaların güçlü ve zayıf yönlerinin değerlendirilmesini ve çeşitli ülkelerden ve uluslararası kuruluşlardan en iyi uygulamaların belirlenmesini içermektedir. Değerlendirme, terörle mücadele finansman stratejilerinin iyileştirilmesine yönelik pratik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Yani genel olarak değerlendirildiği zaman araştırmada çeşitli veri kaynaklarından elde edilen bilgiler genel olarak değerlendirecektir.

II. TERÖR VE TERÖRİZMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

A. Terör ve Terörizm Kavramı

Terör ve terörizm kavramları teorik olarak benzer olsa da günlük hayatta farklı anlamlar taşırlar. Terör, genelde uzun bir süre boyunca korku yaymayı ifade ederken, terörizm bu korkunun bilinçli bir stratejiyle kullanılmasını amaçlar. Terörizmin çeşitli amaçları vardır, ancak genellikle toplumu kaosa sürüklemek ve siyasi güç elde etmek en önemli hedefleridir (Yüksel, 2001: 45). Terör ve terörizm kavramları sadece toplumda paniğe yol açan eylemler olarak değil, geniş anlamda korku ve endişe yaratmaya yönelik eylemlerden siyasi süreci etkilemeye kadar birçok alanı kapsar. Terörü tanımlamak ve sınırlarını belirlemek kolay değildir çünkü ortak bir tanım yoktur. Yıldırma, can kaybı, mülk tahribatı gibi şiddet içeren eylemler terör olarak kabul edilirken, şiddet içermeyen davranışlar da bu tanıma girebilir. Terör kelimesi "korkutma" anlamına gelir ve Batı kökenlidir (Korkmaz, 2006: 5).

Türkiye'nin terörle mücadeledeki temel yasal düzenlemesi olan 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda terör, böyle tanımlanır:

“Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir” (Mevzuat.gov.tr, 2024).

Terör, geniş toplum kesimlerini hedef alarak psikolojik ve toplumsal yıkım amaçlar. Bu, meşru olmayan mücadele yoluyla korku atmosferi oluşturarak gerçekleştirilir (Bal, 2003: 34,35). Devletin liderleri, güçlerini korumak ve muhalifleri

bastırmak için hukuk dışı yöntemlere başvurarak kendi vatandaşlarına terör uygulamalar (Denker, 1997: 6). Devlet destekli terör, devletlerin toplum üzerinde baskı yaratmak için şiddet eylemlerini kullandığı bir kavramdır. Uluslararası terör ise, saldırıda bulunanın ve kurbanın başka ülkelerde olduğu ve çeşitli devletlerde gerçekleşen terörist eylemleri tanımlar (Topal, 2004: 71). Terör, topluma şiddet kullanarak hedeflere ulaşma amacını taşır. Özellikle siyasi amaçlı terör eylemleri en tehlikelidir (Akıllıoğlu, 1996: 141). Çınar, terör olaylarını eylemlerin türüne veya faillerine göre gruplandırıp sosyal, siyasal ve ekonomik açılardan incelendiğini söylüyor. Bu incelemeler, terörle mücadelede yeni yöntemlerin ve tekniklerin kullanıldığını gösteriyor ve hala günümüzde sürdürülen terör eylemleri vardır (Çınar, 1997: 192). Terör eylemlerinin nedeni ne olursa olsun sonuçları aynıdır: korkutma, yıldırma, öldürme, işkence gibi insan yaşamını tehdit eden eylemler. Bu, terörün temelde bir iletişim aracı olarak kullanıldığı anlamına gelir (Güzel, 2002: 14).

Terör, evrensel bir tehdit olarak kabul edilir. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte kitle imha silahlarının kullanımı daha büyük bir endişe kaynağıdır. Bu nedenle, terörizmin ulusal ve evrensel boyutlarının belirlenmesi ve uygun kurumların ve yasaların oluşturulması önemlidir (İlhan, 1998: 21). Farklı ülkelerdeki terör durumlarını örnek alarak benzer çözümler önermek, bazı olumsuz sonuçlara yol açabilir. Çünkü terör, farklı toplumlarda sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamlarda ortaya çıkar ve benzer görünseler de farklı anlamlar taşırlar (Dilmaç, 1997: 23). Güçlü devletler, kendi eylemlerini terör olarak adlandırabilir ve az gelişmiş ülkelerdeki eylemleri de bu şekilde değerlendirebilir. Düzeni tehdit olarak gördükleri her şeyi terör olarak nitelendirebilirler. Bu tutumları devam ettikçe, kendilerine yönelik terör eylemlerine zemin hazırlamış olabilirler. Az gelişmiş ülkelerdeki bazı unsurlar da eşitsiz güç dengeleri arasında savaşmanın tek yolunun terör olduğunu düşünebilirler (Güzel, 2002: 19).

Terör, siyasi, dini veya ekonomik hedeflerle sivilleri ve resmi yönetimleri korkutma ve şiddet kullanma eylemleridir. Bu faaliyetleri gerçekleştiren gruplara terör örgütü, bireylere ise terörist denir. Terörün toplumsal etkisi nedeniyle yoğun araştırmalara konu olmasına rağmen uluslararası düzeyde kabul görmüş bir tanımı yoktur. Terörizmin evrensel bir tanımı, insanlığa karşı işlenen suçları tanımlamak ve bunlara karşı nasıl mücadele edileceği konusunda ortak bir anlayış sağlamak açısından

önemlidir. Terörle mücadelede evrensel anlayış ve uygulamaların sağlanması, sadece etkilenen uluslar değil, tüm dünya için önem taşımaktadır (TBB, 2006: 14-15).

Terörizmin tanımı, kaynakları, işleyişi ve etkileri hakkında bilgi vermek, terörizmin anlaşılmasını kolaylaştırır. Açıklık olmadığında farklı yorumlar ortaya çıkabilir. Terörizmin amacı konusunda genel bir görüş yoktur. Bu nedenle, terörizmle ilgili çalışmalara başlamadan önce netleştirilmesi gereken sorular bulunmaktadır (Laqueur, 2002: 142). Terörizmin net bir tanımının olmaması, farklı görüşlere yol açar. Bu da eylemlerin amaçlarının belirsizliğinden kaynaklanır (Gençtürk, 2012: 10-11).

Terörizm, şiddeti kullanarak toplumları korkutmak ve hedeflenen amaçları elde etmek için örgütlenen insan topluluklarının ya da devlet içindeki grupların bilinçli olarak kullandığı bir olgudur. Bu, geniş bir kitleyi yıldırarak, yasadışı siyasi hedeflerine ulaşmaya çalışır (Ergil, 1991: 171). Terörizm, bir tarafın diğerine meşru olmayan bir şekilde eziyet vermesi ya da maksatlı zarar vermesi olarak tanımlanır. Bu durumda, mağdur taraf, eylemi meşru görmemekte ve asgari bir etik rıza göstermemektedir. Terörizm, başkasına gayrimeşru eziyet veya aşırı cezalandırma olarak kabul edilir (Oruka, 2002: 364-365). Demirel, terörün sadece şiddet veya kargaşa olmadığını savunuyor. Ona göre, terör zor kullanarak yeni bir düzen kurma çabasıdır. Bunu "politik tedhişçilik" olarak tanımlıyor (Demirel, 2007: 19).

Terörizmin tanımı değişse de genelde şiddetin ana unsur olduğu kabul edilir. Ayrıca, ideolojik, toplumsal endişe yaratan, baskılayıcı ve devlet düzenini sarsmaya çalışan bir eylem olduğu söylenir. Toplumsal yapının zayıflamasına ve farklı düşüncelerin ortaya çıkmasına neden olabilir (Dilmaç, 1996: 17).

Terörizm çalışmalarında iki ana yaklaşım vardır: gerçekçi ve propagandacı. Gerçekçi yaklaşım, terörün nedenlerini araştırarak çözümler bulmaya odaklanır. Propagandacı yaklaşım ise terörü belirli bir düşmanın işi olarak tanımlar ve belirli koşullarda terörist eylemleri ona bağlar (Chomsky, 2000: 11). Terörizm, bireylerin veya meşru olmayan grupların bir araya gelerek sosyal düzeni dağıtmak ve kendi isteklerine göre yeni düzen kurmak amacıyla devlet ve sivil hedeflere saldırdığı bir eylem biçimidir (Caşın, 2008: 552).

Terör, her düşünce ve kesim tarafından kullanılan bir savaş aracıdır. Terörizm ile terör arasında bir ayrım yapılamaz çünkü her ikisi de terörist eylemlerin sonuçları ve yapılış biçiminden başka bir şey değildir (Bal, 2003: 30-31). Tüm tanımların ortak

noktası terörizmin şiddeti içermesidir. Ancak, terörizmdeki şiddet ceza hukuku ve kriminoloji tarafından incelenen şiddetten farklıdır. Modern terörizm yeni olsa da şiddet insanlık tarihinde uzun bir geçmişe sahiptir. İnsanlık tarihi boyunca, her zaman ve her yerde şiddet vardır. Günlük hayatta da şiddet sıkça karşılaşılan bir olgudur. Basit anlaşmazlıklardan kan davalarına, yeraltı çetelerinin çatışmalarından kan davasına ve sınırlı muharebelere kadar şiddet hep var olmuştur (Yayla, 1990: 340).

B. Terörizmin Tarihsel Geri Planı

Terör ve terörizm, 19. yüzyıldaki işçi hareketleri ve anarşistler, 20. yüzyılda bağımsızlık mücadelelerinde kullananlar ile Soğuk Savaş dönemi eylemcileri tarafından kullanıldı. Günümüzde ise küresel terör etkin (Bal, 2006: 7). Tahminen 2 bin yıllık zaman içinde terörizm, büyük değişiklikler geçirerek modern zamanımıza gelmiştir. Fransız Devrimi ve Napolyon Savaşları, Avrupa'da ayrılıkçı terör eylemlerini bir ölçüde kontrol altına almıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra devlet terörizmi Nazi Almanyası, Stalin'in Rusyası ve Mussolini'nin İtalyası gibi ülkelerde kötü örneklerini göstermiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle terörizm yeni bir döneme girmiş ve uluslararası güvenliğe yönelik en büyük tehditlerden biri haline gelmiştir (Kanat, 2014: 196). Terörizmin kökeni eski zamanlara dayanır. XIX. yüzyılda, terörizm geleneksel politik yapıların dağılmasına yol açarak önemli bir etki yapmıştır. 1960'lardan itibaren, rehine alma stratejisi belirgin hale gelmiştir. Bu süreç, teknolojinin hızla ilerlemesiyle medya ve iletişim imkanlarının artmasıyla güçlenmiştir. Terörist gruplar, kamu vicdanını kullanarak kendi amaçlarına ulaşmış ve teknolojinin ilerlemesiyle terörün uluslararası boyutta etkili olmasına katkı sağlamıştır (Caşın, 2008: 281).

Filistin'deki ilk terörizm örneği, MS 50-70 arasında Sicarii adlı örgüt tarafından gerçekleştirildi. Sicarii, ismini kullandıkları kılıç olan "sica"dan almıştır. Sicarii adlı örgüt, tarih boyunca terör eylemlerinin erken bir örneğidir. Parayla suikast düzenleyerek bilinirler (Dilmaç, 1997: 59). Terörün kökeni, MS 6-135 yıllarında Jewish Zealotlar'ın Roma halkına karşı gerçekleştirdiği eylemlere dayanır. Romalılar, bu grupla mücadele etmek için 2000 Zealot üyesini idam etmiştir (Çınar, 1997: 90).

Rusya'da 1878-1881'de ilk terör eylemlerinin yaşandığı ve bu eylemlerin bir teröristin tutuklanmaya direnmesiyle başladığı düşünülmektedir. St. Petersburg Genel Valisi ve bir generalin öldürülmesi, Çarın treninin havaya uçurulması ve sarayın lağımında dinamit patlatılması gibi olaylar meydana gelmiştir (Dilmaç, 1997: 61). Rusya'daki 19. yüzyıl sol kanat hareketleri, modern terörizmin başlangıç izlerini taşır. "Rus Anarşistleri" ve "Naradnaya Volya" gibi örgütler, hükümetlere ve sosyal kurumlara karşı şiddet kullandılar. Örneğin, Çar II. Alexander'a suikast düzenleyerek otoriteye karşı mücadele ettiler (Korkmaz, 1999: 23). 20. yüzyılda terörizm, sağ-sol mücadelesinin temel aracı oldu. Devletler, korku yaratarak ideolojilerini dayatmak için terörü politika olarak benimsedi (İlhan, 1998: 16). 1960'lar ile 1980'ler arasında dünya çapında çeşitli ideolojilerle çeşitli amaçlar güden birçok terör örgütü ortaya çıktı. Bunlar arasında ASALA, Aydınlık Yol, Baader-Meinhof, ETA, Doğrudan Eylem, Eelam Tamil Kurtuluş Kaplanları, FKÖ, İRA, Kara Eylül, PKK, Tupamaros, Japon Kızıl Ordusu, 17 Kasım, RAF ve Kolombiya FARC gibi örgütler bulunuyordu. Bu örgütlerin bazıları emperyalizme karşı, bazıları Marksist-Leninist, bazıları Maoist, bazıları ulusalcı, bazıları ise ayrılıkçı ideolojilere sahipti. Bazıları "özgürlük savaşçıları" veya "gerilla" olarak tanımlanırken, birinin "özgürlük savaşçısı" olması başkasının terörist olarak algılanmasına neden oluyordu (Güzel, 2002: 10-11).

C. Terörün Amacı

Terör, farklı yönetim biçimlerinin kullandığı bir araçtır ve çifte anlamlılığa sahiptir. Bazıları, adalet, demokrasi ve halk mutluluğu için kullanırken, diğerleri ise zorbalık yapar. Ancak her iki taraf da aynı yöntemle hareket eder. Terör, baskı ve sindirme aracı olarak görülür. Hem devlete karşı hem de devletler tarafından kullanılır. Terör örgütlerinin amaçları ülkeler ve merkezlerine bağlı olarak değişebilir (Alkan, 2002: 15).

Terör, genellikle siyasi amaçlar için kullanılan bir yöntemdir. Ideoloji, inanç, etnik grup ya da politik birliğin iktidar olmasını hedefler (İlhan, 1998: 175). Terörist gruplar, ideolojilerine dayanarak, haksızlık ve zulüm olarak gördükleri yönetimleri devirmeyi ve daha adil bir yaşam tarzını hedeflemeyi savunur. Kendilerini toplumun bilinçsiz savaşçıları olarak görürler ve zamanla insanların bilinçlenerek harekete katılacağını düşünürler. Bilinçli azınlığın halk adına mücadele etmesi ve öncülük etmesi gerektiği vurgulanır (Alkan, 2002: 15). Terör örgütleri, devleti siyasi şiddetle

ele geçirerek rejimi değiştirmek ve devleti iktisadi, politik, askeri ve kültürel açıdan zayıflatmak amacıyla faaliyet gösterir (Alkan, 2002: 17).

Terörün temel aracı ve terörist olma sürecinin özü propaganda ve beyin yıkamadır. Ne kadar çok propaganda yapılırsa, teröristlerin üretilmesi o kadar kolaylaşır. Yazar, teröristler hakkında duygularımızın genellikle nefret ve şaşkınlık olduğunu belirtir. Teröristlerin vahşı davranışlarını nasıl gerçekleştirdikleri sıklıkla merak edilir, ancak bu konu genellikle kısa tanımlarla geçiştirilir (Bal, 2006: 13). Terör rgtleri, kamuoyunu etkilemek için propaganda yapar. Kendilerini ve düşüncelerini canlı tutmak için fırsatları değerlendirirler. Örneğin, bazı insanların cenazelerine sahip çıkarlar veya mağdurları kullanarak seslerini duyurmaya çalışırlar (Dilmaç, 1997: 44).

Terör, korku ve psikolojik şiddet yayarak toplumda egemenlik kurmayı hedefler (Saran ve Bitirim, 2010: 92). Farklı kültürlere sahip grupları terör kullanarak atıştırmak, toplumun birliğini ve güvenini zayıflatmanın yanı sıra, terörün amaçlarından biridir. Terör eylemleri, hedef gözetmeksizin kitlelere şiddet uygulayarak güven duygusunu yok etmeyi amaçlar, böylece insanlar teröre karşı duyarsızlaşır ve devletle toplum arasında derin bir güvenlik boşluğu oluşur (Dilmaç, 1997: 43).

Gelecekte teröristler, daha yıkıcı silahlarla politik amaçlarına ulaşmak isteyebilir, bu da bir süper terör çağına yol açabilir. Siyasi ideolojilerin yanı sıra etnik ve dini nedenlerle de hareket edebilirler. Hedefleri politik kontrol değil, düşmanlarını tamamen yok etmek olabilir. şu amaçla kimyasal, biyolojik ve nükleer mühimmatlar kullana bilirler (İlhan, 1998: 172). Uluslararası terörizm, genellikle uluslararası bağlantılara sahip ve dış destek alan terörist gruplar tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle, uluslararası düzeyde karşı önlemler alınması gerekir. Terörizm, sıradan siyasi şiddet veya anarşizmden farklıdır; çünkü amaı genellikle devletin yapısını değiştirmek veya bölünmesini sağlamaktır (ktem, 2004: 140).

D. Terörizmin Unsurları

Terörizmin temel unsurları ideoloji, örgüt ve eylem olarak sınıflandırılır. Bu unsurlar, terör örgütünün ve terör suçunun tanımlanmasında kritik öneme sahiptir. Bir faaliyetin terör rgt olarak kabul edilmesi için ideolojiye dayalı illegal örgütlenme ve silahlı eylemler gibi belirli şartların karşılanması gereklidir (Dilmaç, 1997: 65).

1. Örgüt Unsuru

Örgüt ve ideoloji, birbirini tamamlayan unsurlardır. Terörde ideoloji beyin gibi işlev görürken, örgüt ise bu ideolojinin uygulayıcısıdır (Kuyaksil, 2014: 86). Sistematik terörizm için, herhangi ideoloji etrafında toplanmış, politik amaçlar için kurulmuş bir örgüt gereklidir. Ayrıca, bir eylemin terörizm olarak kabul edilmesi için örgüt bağlantısı ve desteği gereklidir. Bireylerin örgütsüz şiddet eylemleri ise anarşizm olarak değerlendirilir (TBB, 2006: 207). Terör örgütlerinin başarılı olabilmesi için örgütlenme önemli bir unsurdur. Tüm ideolojilere rağmen, herhangi terörist grubun temeli, merkezi liderlik kadrosuna dayanmaktadır. Örgütler genellikle benzer ideolojisi olan birkaç kişinin liderleri etrafında birleşmesiyle başlar, ardından genişler. Lider kadrolar genellikle şehirlerdeki aydın kesimden veya eğitilmiş bireylerden oluşur ve genel planlama, yönetim, strateji belirleme ve politik rehberlik gibi görevleri üstlenir (Dilmaç, 1997: 87). Lider grup, genellikle 7 ya da 9 iyi eğitim almış kişiden oluşur. Bu kadro, ana faaliyet alanlarını üye olanlar arasında paylaşır. Lider kadroların şiddet olaylarına katılması nadirdir. Yeraltı örgütü, lojistik ve istihbarat görevlilerinden oluşur ve farklı örgütlerde farklılık gösterir. Gizli iletişim sistemiyle merkez ve diğer hücrelerle iletişim kurar ve lider kadro tarafından yönetilir. Üyeler genellikle kod isimler kullanır ve haberleşmede kuryeler tercih edilir. Yeraltı örgütünün görevi, lojistik, eleman bulma, eğitim, propaganda ve istihbarat toplama işleridir (TBB, 2006: 208). Merkez komitesi veya Lider-çekirdek kadro, genellikle kendini davaya adanmış, güçlü kişiliklere ve iyi eğitilmiş teorisyenlere sahip liderlerden oluşur. Terör örgütü liderleri genellikle mutlakçı, otoriter ve sadakate şüpheyle bakan kişilerdir. Liderler, liderliklerini sorgulayan veya rakip olarak gördükleri insanlara karşı katı ve merhametsiz bir tutum sergilerler. Bu nedenle olası rakipler genellikle tasfiye edilir veya etkisiz hale getirilir. Son yıllarda PKK ve Devrimci Sol gibi terör örgütlerinde yaşanan anlaşmazlıklar, liderlerin tutumlarıyla ilgili ilginç örnekler sunmaktadır (Dilmaç, 1997: 88).

2. Eylem Unsuru

Terör örgütleri, kamuoyunu çekmek için örgütlendiklerinde eylemlere başlarlar ve etkili bir hedef seçerler (Alkan, 2002: 34). Terör örgütlerinin temelinde eylemler vardır. Eylem olmadan örgüt var olamaz çünkü eylem, örgütün varlığını sağlar. Eylemsizlik örgütün çöküşüne yol açar (Aydın, 2005: 34). Terör örgütleri,

eylemlerini ideolojilerine göre belirledikleri hedeflere ulaşmak için öncelikli bir araç olarak kullanır. Bu eylemlerle topluma korku salarlar, güveni sarsarlar ve kaos yaratırlar. Sürekli ve sistematik bir şekilde gerçekleşen şiddet eylemleri, terörizmin temel unsurlarından biridir ve örgütün etkinliğini artırır (TBB, 2006: 205).

Terör örgütlerinin eylemlerinin arkasındaki ana motivasyon, propaganda yapmaktır. Örgütler, kuruluşlarını tamamladıklarında genellikle şiddet içeren olaylarla dikkat çekmeyi amaçlar. Bu, seslerini geniş kitlelere duyurmak için tercih ettikleri bir yöntemdir (Dilmaç, 1997: 110). Propaganda, teröristin egosunu tatmin eden ve amacının yarısını oluşturan bir unsur olarak kabul edilir. Bu nedenle, dikkat çekici eylemler, bu insanların ihtişamlı düşleri olarak görülür (İlhan, 1998: 53). Algı yönetimi amacıyla yapılan eylemlerde, tanınmış figürlere suikast düzenlenmesi veya günahsız insanlara kitlesel saldırılar gerçekleştirilmesi gibi yöntemlere başvurulmaktadır. Bu tür eylemler, medya aracılığıyla sürekli olarak kamuoyunun dikkatini çekerek gündemi meşgul etme amacı taşır (Dilmaç, 1997: 111). Terörün hedeflerinden biri, sesini geniş kitlelere ulaştırmak için propaganda yapıyorlar. Teröristler akıllı stratejilerle kamufle olup, tercihlerini bilinçli olarak yapıyorlar ve sorunları kullanarak eylemlerini meşrulaştırıyorlar. Eylem çeşitliliği artıyor ve bilgi teknolojilerini etkin bir şekilde kullanıyorlar (Bal, 2006: 16).

3. İdeoloji Unsuru

Terör örgütleri için ideoloji, birçok kişiye göre, belirli sembolik temsillerden oluşan bir amacı gerçekleştiren bir kavramdır. Diğerleri ise ideolojiyi sosyal ve politik sistemlerin genel özelliklerini tanımlayan bir olgu olarak görür (Devran, 2010: 16). İdeoloji, toplumsal düzeni yasallaştıran ve yanıltıcı inançlar üreten bir yapı olarak tanımlanır. Hem gerçeği gizleyen bir sistem hem de insanları yeni toplumsal yapılar için motive eden bir araç olarak işlev görür. Bu nedenle, ideoloji hem ilerletici bir ifade biçimi hem de gerçeği anlama sürecini engelleyen bir yanlış bilinç mekanizması olarak görülür. Terör, sağlıklı düşüncüyü bozarak toplumu kargaşaya sürüklüyor. Bazı aydınlar, gerçek değerleri anlamaktan uzak, tartışmadan kaçınıp teröre destek vererek hatalara düşebiliyor. Bu durum, terörün taban oluşturmaya zemin hazırlıyor (Dilmaç, 1997: 25). Artık terörün ideolojik boyutunun etkili olduğu ve yayılarak diğerleri üzerinde etkili hale geldiği konuşulabilir.

Terör örgütleri, gençleri etkileyerek onları dış dünyadan uzaklaştırıp ideolojilerine bağlı hale getirirler. Bu süreçte eğitim ve propagandayla kimliklerini değiştirirler. Örgütler, tek bir ideolojiyi kılavuz olarak sunarlar, bu yüzden mensuplarının düşünmesine gerek yoktur, sadece itaat etmeleri beklenir (Alkan, 2002: 205). Terör örgütleri, yeni üyelere yoğun ideolojik eğitim vererek beyin yıkama yöntemleriyle ideolojilerini pekiştirirler. Belirli kitaplar ve yazarların eserleri üzerinden örgüt ideolojisi güçlendirilir (Dilmaç, 1997: 55).

Terörizmi tanımlayan bir unsur, ideolojiye dayanmasıdır. Bu ideolojik temel, terörist örgütlerin eylemlerini diğer şiddet olaylarından ayırır. Her örgüt kendi ideolojisini uygular. Siyasi eğitim adlandırılan faaliyetler, örgüt mensuplarına ideolojiyi benimseterek onları örgütün hedefleri doğrultusunda bilinçlendirir ve örgüte bağlılıklarını artırır (TBB, 2006: 2006).

Şiddet içeren eylemler, genellikle belirli bir ideolojiye dayanır. Bu ideolojiler, dini, milliyetçi-etnik veya Marksist-Leninist gibi farklı kaynaklardan beslenebilir. Terörizm, ideolojik temellere dayanan ve genellikle rejim değişikliğini hedefleyen faaliyetler olarak tanımlanır. Bu hareketler, ideolojilerini korumak ve destekçilerini çekmek için propaganda kullanır (Öztürk ve Çelik, 2009: 88).

E. Terörün Nedenleri

Terör olaylarını anlamak için altında yatan sebepleri bilmek önemlidir. Bunlar; gruplar, bireyler, düşünce yapıları, çevreler ve psikolojik faktörlerdir. Alkan, terörün dış destek aldığını söylüyor, ancak asıl nedenler ülke içindeki ekonomik, toplumsal, kültürel, eğitim ve siyasi sorunlardır. Bu nedenle, terörü analiz etmek için öncelikle ülkenin iç dinamiklerini anlamak gereklidir (Alkan, 2002: 37).

1. Psikolojik Nedenleri

Uzmanların fikrinde, teröristleri başka adamlardan ayıran esas önemli özellik algılarıdır. Şiddet, insanlar ve toplumlar arasında gerçekleşir ve psikolojik olarak öne çıkar. Terörist, terör hedefi olan kişi ve toplum, terörün psikolojik unsurları olarak değerlendirilir (İlhan, 1998: 51).

Terör örgütleri, kendi amaçları için şiddeti düşünülmüş bir araç olarak benimser. Ancak fiziksel zarar yerine, eylemlerin yarattığı psikolojik etkiler ve verilen

mesaj daha önemlidir. Terörizm, gerçek kurbanlar yerine izleyicileri hedefler. Önemli olan, psikolojik etkilerin yaygınlaşmasıdır (Korkmaz, 1999: 160). Terör, korku ve belirsizlik yaratır; insanların her an kurban veya tanık olabileceği durumlar oluşturur. Bu 'vahşi' eylemlerin insanlar tarafından nasıl yapılabileceği ruh bilimciler için hala tartışmalı bir konudur. Teröristlerin psikolojisi ve terörün insanlar üzerindeki etkileri hakkındaki tartışmalar devam etmektedir. Terörizm ve şiddetin insan doğasının bir parçası olup olmadığı veya ruhsal bir hastalık olup olmadığı henüz netlik kazanmamıştır (Candansayar, 2002: 374).

Terörün esas hedefi, kaygı ve korku yaratarak taleplerini kabul ettirmektir. Bu, toplum yapısını ve bireyleri etkileyerek hedeflerine daha kolay ulaşmalarını sağlar. Terör örgütleri şiddeti araç veya amaç olarak kullanarak toplumu ve bireyleri etkiler. Bu durum, kalıcı değişimlere yol açabilir ve terörün yıkıcı etkileri toplumun ve bireylerin karşısına sosyal bir problem olarak çıkar (Muş ve ark., 2015: 10).

Terör eylemlerine katılanların demografik özelliklerine bakıldığında yaş aralığının önemli olduğu vurgulanıyor. Çoğunluk gençlik döneminde. Bu dönemde bireylerin eğitimi, sosyo-psikolojik gelişimi ve çevre ilişkileri önemlidir. Terör örgütleri gençleri hedef alır çünkü bu dönemdeki insanlar daha etkilenmeye açıktır. Gençler, ekonomik, siyasi ve kültürel zorluklardan daha fazla etkilenir ve isyana daha yatkındır (Sever ve ark., 2010: 287). Uzmanlar, benzer koşullar altında oluşturulan terörizmin psikolojisini ve terörist profilini evrensel olarak kabul ederler. Farklılıklar genellikle ülke, ulus, din veya ırk özelliklerinden veya teröristin kişisel yapısından kaynaklanır. Ayrıca, terörizmin ortaya çıktığı dönemin koşulları da bu farklılıkları etkileyebilir (TBB, 2006: 310).

2. Toplumsal Nedenleri

Terörün toplumda kökeni pek çok nedene dayanır. En önemli nedenlerden biri aileden kaynaklanır. Aile içinde şiddet gören bir çocuk, şiddetin normal olduğunu düşünebilir. Araştırmalar, terörist olma eğilimindeki kişilerin genellikle orta sınıf ailelerden gelen gençler olduğunu belirtiyor. Özellikle öğrenciler ve işçiler, terör örgütlerine daha fazla katılıyor gibi görünüyor (Bal, 2003: 293).

Toplumun değerleri zamanla değişir ve bu değişim, çağın gereksinimlerine uygun olarak ortaya çıkar. Ancak, temel değer yargıları üzerinde uzlaşma sağlanmalıdır çünkü bunlar toplumun birliğini temsil eder. Şiddet yanlıları ve

teröristler, değışen değeri kullanarak kitlelerde kargaşı ve ayrılıklar yaratır, toplumu pasif hale getirirler. Bu ortamda toplum, kabul etmek istenilen fikirleri, önce reddettiğı şeylere bile aktif olmayan bir tarzda kabul edebilir (Caşın, 2008: 286). Şiddet vakaları, dengesizlik, sıkıntı ve yasa dışılık ortamında gelişir. Ulaşım sıkıntısı, plansız yerleşim, şehirsiz bozulma gibi faktörler terörü tetikler. Kültür boşlukları ve sosyal disiplinsizlik de terörün temelini oluşturur (İlhan, 1998: 273).

Göçün terörün toplumsal sebeplerinden biri olduğunu belirten Köknel'e göre, insanlar kendi kültürlerinden uzaklaşıp başka yerlere göç ettiklerinde hem yeni topluma hem de kendi köken toplumlarına tam olarak uyum sağlayamazlar. Bu kişiler için her iki toplumun kuralları etkili değildir ve toplumsal amaçlar da önemli değildir (Köknel, 1996: 19). Sanayi toplumlarının karmaşası, şehirleşme ve göç gibi faktörlerle artan sosyal değışimlerle birlikte, suç ve şiddet eğilimini artırıyor. Hızlı nüfus artışı ise toplumun yapısını değıştiriyor ve yeni kültürel gruplar bunalımlara neden olabiliyor (Alkan, 2002: 44).

Terör örgütünün hedefindeki bireyler, genellikle ekonomik olarak zor durumda olan, çok çocuklu ve düşük eğitim seviyesine sahip ailelerden gelmektedir. Kentlere göç etmek zorunda kalan bu ailelerde işsizlik, yoksulluk ve dışlanma gibi sorunlar, bireylerde mağduriyet ve eşitsizlik duyguları yaratır. Gençler, yoğun duygularıyla başa çıkmak için psikolojik baskı altında oldukları gelişim dönemlerinde, sömürme ve aşırılıkçı yatkinlıklara karşı daha savunmasız hale gelebilirler. Bu nedenle, bu bireylerin terör örgütlerinin etki alanına girmesini önlemek, beklenen bir sonuç değildir (Sever ve ark., 2010: 287).

3. Ekonomik Nedenleri

Terör sadece insan öldürmekle kalmaz, demokratik kurumlara gözdağı verir, ekonomilere zarar verir ve bölgeleri istikrarsızlaştırır. Gelişmiş ülkeler, terör eylemlerinden az etkilenir çünkü ekonomilerini güvenli sektörlere kaydırabilirler ve doğru mali politikalarla terörün zararını dengeleyebilirler (Ak ve ark., 2015: 13). Gürses, terörün ekonomik nedenlerle doğduğunu iddia ediyor. Hızlı değışimler ve uçurumların artması, toplumsal sorunları artırıyor. Bu da insanların alternatif adalet arayışlarına yol açıyor ve teröre zemin hazırlıyor (Gürses, 1997: 11).

Alkan'ın fikrinde, işsizlik ve düşük gelir tarzı konular terörist grupların propaganda araçlarıdır. Bu, gençleri etkileyerek örgütlerin etki alanına sokabilir.

Türkiye'deki terör örgütleri üzerinde yapılan araştırmalar, genellikle üyelerin düşük eğitim ve sosyoekonomik düzeyde olduğunu gösteriyor (Alkan, 2002: 38). Terörün ekonomik sebeplerle yakından ilişkili olduğu kabul edilir. Marksistler ekonominin temel etken olduğunu savunurken, liberal görüşler siyasetin belirleyici olduğunu söyler (Çınar, 1997: 256). Terör ve zayıf ekonomi arasında kuvvetli bir bağ var. Ekonomik gerileme, umutsuz insanların teröristler için uygun bir ortam oluşturmalarına neden oluyor. Bu durum, terörizmin temel nedeninin umutsuzluk olduğunu gösteriyor. Ekonomik sorunlar, insanların umutlarını yok ediyor ve teröre eğilimli kişilerin terör örgütlerine katılmasını kolaylaştırıyor. Başka bir deyişle, terörizm ekonomik krizlerle besleniyor ve yeni teröristler yetiştiriyor.

Terör, suç oranlarını artırır, gençleri etkiler ve ekonomiye zarar verir. Mücadele, yüksek maliyetlidir: silahlar, eğitim, personel. Bu, devletin kaynaklarını başka alanlardan çekmesine veya borçlanmasına yol açar. Güvenlik zafiyeti yatırımları azaltır ve nitelikli personel bulmayı zorlaştırır. Sonuç olarak, bölge turizm gelirleri ve diğer getirilerden yoksun kalır (Sarp, 2014: 510).

Terörizmin ekonomi üzerindeki etkileri çeşitli nedenlere dayanır. Öncelikle, belirsizlik ortamı yatırımcıları tedirgin eder, bu da daha güvenilir fırsatları aramalarına neden olur. Bu durum yatırımları azaltır ve doğrudan yabancı yatırımları kötü etkiler. Artmakta olan terör vakaları tüketimi düşürür, mali piyasaları sarsar ve sigorta maliyetlerini artırır. Turizm teröre karşı hassastır ve turistlere yapılan saldırılar sektörde ciddi kayıplara neden olur. Ayrıca, savunma harcamalarının diğer alanlardan daha fazla olması güçlenmeyi kötü etkiler (Ateş, 2017: 259). Terörün iktisadi etkileri, doğrudan (ölüm, mali zararlar, altyapı yeniden yapılanması) ve dolaylı (güven kaybıyla tüketicilerin ve yatırımcıların harcama tereddütü) olarak özetlenebilir. Bu, küresel ekonomilerde normal ticaret akışını bozarak orta vadeli etkilere yol açabilir. Finansal piyasalarda da menkul varlıkların fiyatlarında düşüşe ve borçlanma maliyetlerinde artışa neden olabilir (Ağırman ve ark., 2014: 101).

Terör olayları ve onları izleyen adımlar, finansal sektörlerdeki volatilité ve belirsizlik yaratır. Artan terör olayları, hızlı bilgi yayılımıyla birlikte riskleri artırır ve getirileri azaltır. Ancak, piyasalar genellikle bu etkilerden hızla kurtulabilir. Özellikle volatil finansal piyasalarda terörün etkisi üzerinde durulması önemlidir (Algan ve ark. 2017: 151). Tartışmalar, terörün ekonomik etkilerinin anlaşılmasının önemli olduğunu

göstermektedir. Ekonomik zorlukların terörü teşvik ettiği ve katılımı kolaylaştırdığı görülmektedir. Bu etkilerin terörün finansmanını sağladığı ve faaliyetlerinden sonra ekonomik sıkıntıya neden olduğu bilinmektedir.

4. Etnik Nedenleri

Yeni bağımsız toplumlardaki etnik farklılıkların fark edilerek harekete geçilmesi, jeopolitik ve coğrafi hassasiyeti olan devletlere yönelik düşmanlıklar ve dış güçlerin etnik ayrılık çabaları etnik terörü gündeme getiriyor. Etnik terör, bir grubun etnik taleplerini şiddetle desteklemesi olarak tanımlanır (Baharçipek, 2000: 11). Günümüzde artan bu terör türü, diğerlerinden türlerinden farklıdır ve ülkeler için büyük problemidir.

Bu terör türü, belirlenmiş etnik grubun siyasi yapıya uyum sağlayamadığı durumlarda toprak talepleriyle ayrılma amacı güden hareketlerdir. Bağımsızlık talebiyle ortaya çıkan küçük gruplar, genellikle toplumun çoğunluğu tarafından desteklenmez. Tarihsel temellere dayalı olarak da görülebilir. Dünya genelinde, etnik gruplar üzerine kurulu hareketlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır, çünkü devletler genellikle farklı kültürleri içselleştirerek var olmuşlardır (Dilmaç, 1997: 133). Etnik terörün amacı, devletin yeniden yapılanmasıyla beraber sosyal, siyasi ve ekonomik değişikliklerle bir kadro oluşturup bu kadroyu iktidara getirerek kendi ideolojilerini devlet felsefesi haline getirmektir. Bazı etnik gruplar, kendi hedeflerine ulaşmak için terörü kullanabilir. Sih ayrılıkçılar, Bask teröristleri, IRA ve Tamil Kurtuluş Cephesi gibi gruplar bu örneklerden bazılarıdır (Arı, 2004: 550).

En zarar verici terör türleri arasında, etnik terör olarak adlandırılan ırkçı-bölücü terör de bulunmaktadır. Bu türde, bir etnik grubun haksızlığa uğradığı iddiası mevcuttur. Terör örgütü, söz konusu grubun haklarını savunmak için sansasyonel şiddet eylemleri gerçekleştirir (Sarp, 2014: 512). Tüm dünya devletlerinin başlıca sorunlarından biri terör. Terör, şiddetle halk arasında korku ve panik yaratmayı amaçlayan bir faaliyettir. Etnik terör, bir grubun kendi görüşünü şiddetle yaymak için bilinçli olarak kullandığı hareketlerdir. Bu tür terör olayları, farklı etnik grupların varlığıyla ilişkilendirilebilir. 20. yüzyılda, imparatorlukların dağılması veya bağımsızlık mücadeleleri gibi sebepler etnik sorunların ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır (Baharçipek, 2000: 24). Psikanalitik nesne ilişkileri teorisine dayanan bir model, etniklik sorununu açıklamak için geliştirilmiştir. Bu modele göre, insanın

kimliği bebeklikten başlayarak şekillenir ve etnik kimlik bu sũrecin bir parçasıdır. Etnik alışmalar, farklı gruplar arasındaki ayrımanın, tarih boyunca yaşanan acı deneyimlerin bir sonucu olduğunu ve bu deneyimlerin kin ve nefret gibi duyguları kũrũklediđini ve o alma girişimlerine yol açtığını savunur (Volkan, 2001: 79).

Etniklik, genellikle kũltũrel ۆzelliklerle ilişkilendirilir. Doğuştan gelen ۆzellikler yerine, edinilen kũltũrel unsurlar ۆnemlidir. Etniklik, sosyal etkileşimin bir sonucudur ve biyolojik farklar mutlak bir gereklilik değildir. Etniklik, sadece din, dil, gelenekler ve sanat gibi kũltũrel unsurlarla ۆzdeřleřtirilemez. Bu nedenle, etniklik kũltũrũn bũtũnsel bir parçasıdır ve ayrı ayrı ele alınamaz (Erkal, 2003: 43).

5. Dini Nedenler

Din, tarih boyunca ve gũnũmũzde kitleler ۆzerinde bũyũk etkiye sahiptir. Bu nedenle, bazıları dinin manipũle edilmesini kullanarak amaçlarına ulaşabilir (Yũce, 2010: 118). Dũnya çapında din temelli terũr, evrensel bir tehdit olarak artıyor gibi gũrũnũyor. Yeni bağımsızlık kazanan ۆlkeler, dinlerini kullanarak bağımsızlık arayışlarına giriyorlar ve Hristiyan toplumlarında diğer dinlerin baskı altında olması sorunları daha da derinleştirebiliyor (İlhan, 1998: 176). Tũrkiye'de dini temelli terũr, 1980'lerden beri aralıklarla gerçekleşiyor. Amacı, İşlami kurallara uygun bir devlet kurmak. Ancak, bu sapkın hedef, geniş Mũslũman Tũrk toplumunda destek gũrmemiřtir (Sarp, 2014: 511-512). Bu terũr tũrũ, dinin terũrũ desteklemesi yerine, dinin adını kullanarak zulmũ haklı çıkarmaya çalışan kişiler veya gruplar tarafından gerçekleştirilir. Dinlerin toplumu birleştiren bir rolũ olduğu yaygın olarak kabul edilir, terũr ortamına destek vermek değil (Tũrkođlu ve Aydın, 2007: 164).

Mũslũman kimliği taşımakta olan ve şiddete başvuran kişiler genellikle onlara yapılmış haksızlıklara tepki olarak şiddete yũneliyorlar. ۆzellikle Ortadoğu'daki hũkũmetlerin halkın inanç ve kũltũrlerine ters dũřen uygulamaları ve baskıcı yũnetimleri, insanları bu yũnetimlere karşı mũcadeleye itiyor. Bu mũcadele bazen şiddet eylemleriyle kendini gũsteriyor ve terũrist faaliyetleri beraberinde getiriyor (Dilmaç, 1997: 85). Uluslararası terũr eylemlerinde ۆncũ ve failler genellikle Mũslũman olduklarını sũylese de, İşlam'ın kutsal metinleri terũrũ teşvik etmez. Din, başkalarını cezalandırmaya veya terũre teşvik etmeye yũnelik emirler içermez. Gerçekte, oğu Mũslũman terũrizmden uzaktır. Ancak terũr eylemlerini

gerçekleştirenlerin çoğu Müslüman olduğunu iddia etmek bir gerçektir (Biçer ve Dalkılıç, 2010: 91).

ABD'deki 11 Eylül saldırıları, din ve şiddet arasındaki tartışmaları hızlandırdı. İlk tepkilerde, İslam doğrudan şiddetle ilişkilendirildi, ancak dinin şiddeti nasıl etkilediği ve şiddetin sosyal kökenleri üzerinde fazla durulmadı (Küçükcan, 2010: 46).

Hasan Sabbah, din kökenli siyasal terörü örgütleyen biriydi. 11. ve 12. yüzyıllarda Alamut kalesinde yetiştirdiği fedailerle, Nizamülmülk gibi önemli kişilere suikastlar düzenledi. Fedailerini etkilemek için haşhaş kullanarak onların beyinlerini uyuşturdu; bu nedenle "assassin" kelimesiyle ilişkilendirildi (Kongar, 2002: 78). Yıkıcı unsurların çoğu, rejimi değiştirip kendi düzenlerini kurmayı hedeflerken, yöntemleri farklılık gösterir. Terörün nedenleri sosyal, ekonomik, siyasi ve psikolojiktir ve bunlarla eşzamanlı olarak güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Bir alanın ihmal edilmesi, diğerindeki çabaları etkisiz hale getirebilir (Sever ve ark., 2010: 283).

III. TERÖRÜN FİNANSMANI

A. Terörizmin Finansmanı Gerçeği

1. Terörizmin Mali Kaynakları Tanımı

Terörizmin finansmanı olgusu, uluslararası sahada ilk kez 09.12.1994'te 'Milletlerarası Terörizmi Ortadan Kaldırmak İçin Alınacak Tedbirler' bildirisiyle gündeme gelmiştir. BM Güvenlik Konseyi, terör oluşumuna yardım eden bazı devletlere yönelik bu konuda bir gündem oluşturmuştur (Bantekas, 2003: 316).

Terörün mali kaynakları, terörist faaliyetlerin mali desteklenmesi anlamına gelir ve uluslararası literatürde ilk kez 09.12.1999 tarihli BM Sözleşmesi'nde, yasa dışı ve kasıtlı olarak terörist eylemler için fon sağlama ve toplama olarak tanımlanmıştır (Masak, 2013).

Terörün mali kaynakları, BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Anlaşma'nın 2. maddesine göre; antlaşmada belirtilen olayların gerçekleştirilmesi niyetiyle veya bunu bilerek, yasal veya yasa dışı kaynaklardan, aidat, bağış, dernekler, vakıflar gibi yollarla fon sağlama veya toplama olarak tanımlanmaktadır (Karatay ve Kapusızoğlu, 2011: 115).

5532 numaralı Terörle Mücadele Kanun'unda terörizmin finansmanı, terör suçlarında kullanılacağını bilerek para veya eş değer mal, alacak, gelir ve hak sağlanması ya da toplanması olarak tanımlanmaktadır. Kullanılmasa da yaptırım uygulanır (Topkaya ve Kocaer, 2013: 69).

IMF ve Dünya Bankası, terörizmin finansmanını terörizme destek veya planlama için sağlanan finansal yardım olarak tanımlamaktadır (Oral, 2016: 345).

Finansman, bir iş için gerekli para ya da ekonomik değeri olan eşyanın sağlanmasıdır. Terörizmin finansmanı ise, terör eylemi gerçekleştirme amacıyla olan kişilere maddi kaynak sağlamak veya bu sağlanmasına yardımcı olmaktır. Bu, nakit para vermekten ticari emtiaya kadar çeşitli şekillerde gerçekleşebilir (Süer, 2008:18).

2. Terörün Finansmanındaki Tarihi Gelişim

Terörizmin tarihi kökenlerinin derinliği, finansmanının uzun süredir var olduğunu göstermektedir. Örneğin, 19. yüzyılda terör örgütleri, genellikle zengin üyelerinden veya sempatizanlarından gelen paralarla hareket etmiştir. İrlanda Devrimci Kardeşliği, ABD'deki İrlanda kökenlilerden aldığı 400 Dolar ile kurulmuştur. Benzer şekilde, İrgun ve Lehi örgütleri, ABD'deki Yahudi topluluğundan ve sahip oldukları gayrimenkullerden finansal destek sağlamıştır (Çakmak ve Kurum, 2009:17-18).

1. ve 2. Dünya Savaşları sonrasında ülkeler terörist grupları desteklemiştir. Özellikle SSCB ve bazı Arap ülkeleri, çeşitli terör örgütlerine silah, para ve teknik destek sağlamıştır. Örneğin, ABD, IRA'ya, Suudi Arabistan ve İran ise Filistinli Arap gruplarına milyonlarca dolar finansal destek vermiştir (Çakmak ve Kurum, 2009: 20).

1980'li yıllardan sonra, silahlı terör örgütleri kendi kendilerini finanse etmek için stratejiler geliştirdi. Kontrol ettikleri bölgelerde alt yapıları yok edip, kendi ekonomik sistemlerini kurarak, yasal ve yasal olmayan kaynaklarla desteklenen silahlı gruplar oluşturdular. En başarılı örnekler arasında FKÖ, İRA ve ETA bulunmaktadır. Örneğin, 1990'da FKÖ'nün servetinin 8 ila 14 milyar dolar arasında olduğu belirlendi. 1990'larda uluslararası finans pazarlarının açılmasıyla, silahlı gruplar sınırları aşarak faaliyet göstermeye başladılar. El-Kaide, küreselleşen terörün finansmanında önemli bir role sahiptir. Şu anda, birçok terör örgütü dünya genelinde destekçileri tarafından finanse edilmektedir (Yıldırım, 2012: 55). Terörün tarihine baktığımızda, günümüzdeki küresel tehdidi görmek mümkün. Ancak, terörle hukuki mücadele ve finansmanıyla ilgili yöntemler oldukça yeni. Terörizmin finansmanıyla mücadelenin önemi, 1986'da Adams'ın "The Financing of Terror" adlı kitabında vurgulanmıştır (Çakmak & Kurum, 2009:11). 9/11 olayları sonrası terörle mücadelede finansmanın kesilmesi ve teröristlerin hareketlerinin sınırlanması öne çıktı. Küreselleşen sermaye hareketleri ulusal takibi zorlaştırdı. ABD önderliğinde "teröre karşı savaş" dönemi başladı. Birçok demokratik ülke yeni yasalar çıkardı ve güvenlik önlemleri artırıldı. Bu süreç günümüzde de devam ediyor.

3. Terörizmin Mali Kaynaklarının Ortadan Kaldırılmasının Önemi

Günümüzde terörizm insanlığa karşı suçtur ve mücadele edilmesi zorunludur. Türkiye, yıllarca terörizm kurbanı oldu. 1978-1982 arasında 43.000 terör eylemi gerçekleşti. PKK'nın neden olduğu terörde 30.000'den fazla insan öldü (Çağlar, 2006: 6).

Dünya genelinde terörist eylemlerle kayıpların artması, uluslararası terörizmin yükselmesi ve terör örgütlerinin suç geliri elde etmesi, terörle mücadelede finansal önlemlerin gerekliliğini vurgulamıştır. Bu, mücadeleye yeni bir boyut eklemiştir (Aykın ve Gümüşay, 2008:343).

B. Terörist Grupların Mali Gereksinimi

Terörist grupların faaliyetlerini sürdürebilmesi için maddi desteğe ihtiyacı vardır. Finansal kaynak olmadan varlıklarını uzun süre sürdüremezler. Gelişen teknoloji ile artan ihtiyaçları ve eğitim, lojistik, basın masrafları için önemli miktarda gelir gereklidir (Gürel, 2015: 16).

Terör örgütleri, para kazanmak asıl amaçları olmasa da operasyonlarını sürdürmek için çeşitli ihtiyaçları karşılamak ve yasadışı eylemlerini gerçekleştirmek amacıyla önemli miktarda fona ihtiyaç duyarlar (Gillespie, 2002: 6). Terör örgütlerinin hayatta kalabilmesi için finansman temel ihtiyaçtır

Terör örgütleri, finansal kaynak sağlama sürecinde üç aşama izler: kazanma, taşıma ve muhafaza. İlk aşamada, yasal veya yasa dışı yollarla kaynak elde ederler. İkinci aşamada, bu kaynakları ihtiyaç duyulan yerlere gizlice naklederler. Son olarak, nakledilen kaynakları ihtiyaç duyulana kadar korurlar (Forman, 2006: 113).

Bin Ladin, zengin bir aileden gelmesine rağmen 1990'ların başında öncelikle maddi bir yapı oluşturarak etkileşimden uzak kalmış ve terör eylemlerini sürdürmek için karmaşık bir finans sistemi kurmuştur (Taşgın, 2007: 30).

Terörist örgütler, kazandıkları kaynakları ulaşım, eğitim, tedavi, yasal giderler ve yeni üye kazanma için kullanırken, aynı zamanda dış devletlere para transferi yapıyorlar ve basın kuruluşlarına büyük miktarlarda para aktarıyorlar (Yıldırım, 2012: 59).

Uluslararası Polis Teşkilatı, PKK'nın televizyon etkinliklerinde 3,2 milyon dolar harcadığını belirtmektedir (Uyar, 2006: 41).

C. Terörist Grupların Mali Kaynakları

Terör örgütleri, sürekliliklerini finanse etmek için yasal ve yasadışı yollardan para bulmaktadırlar (Karatay ve Kapusizoğlu, 2011: 120).

Terör örgütleri farklı ideolojilere sahip olsalar da finansmanlarını sağlama şekillerinde çeşitlilik gösterirler. Genellikle benzer yöntemlere başvururlar. Dış destek azalırken yeni finansman yolları arayışındadırlar. Gelirlerini artırmak için legal ve illegal yolları kullanırlar. Gelirlerini yasal hale getirmeye çalışırlar ve işletmelere yatırılırlar. Bazı örgütler, şiddetin yanı sıra işletmeleri de kullanarak gelir elde ederler, örneğin İrlanda Kurtuluş Örgütü küçük işletmelerdeki yasa dışı gelirlerini artırmaktadır (Gürel, 2015: 18). Terör örgütlerinin mali kaynakları üç grupta incelenir:

1. Hukuki Finansman Kaynakları,
2. Yasa Dışı Para Akışı
3. Yabancı yardımlar

1. Hukuki Finansman Kaynakları

Terörist örgütler, hedeflerini gerçekleştirmek ve faaliyetlerini sürdürmek için maddi kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Kazanç elde etmek amaçları değildir, ancak faaliyetlerini finanse etmek için para bulma gerekliliği vardır. Başlangıçta yabancı ülkelerden büyük ölçüde bağımlı olan terörist örgütler, zamanla yeni gelir kaynakları keşfetmişlerdir. Günümüzde terörist örgütlerin uluslararası düzeydeki faaliyetlerinin artması, küresel bir terör ekonomisinin oluşmasına yol açmıştır (Gürel, 2015: 18).

Terörist gruplar, elde ettikleri gelirin büyük bir kısmını terör faaliyetlerine harcarlar. Ancak bu gelirler aynı zamanda örgütün faaliyetlerini sürdürmek ve üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılır. Bu kaynaklar, silahlı faaliyetlere lojistik destek sağlamak, üyelerin eğitimi ve basın-yayın faaliyetleri gibi alanlarda önemli rol oynar (Gürel, 2016: 20).

Örgütlerin sürekliliğini sürdürebilmek için gizlilik önemlidir ve etkili para transferi bu sürecin anahtarıdır. Örneğin, 11 Eylül saldırısının maliyeti yaklaşık beş

yüz bin dolar iken Madrid saldırıları sadece 15 bin Amerikan dolarına mal olmuştur (Napoleoni, 2008: 138).

Terörist örgütler, kendilerini mali açıdan desteklemek için genellikle benzer yöntemlere başvururlar. Coğrafi koşulların etkisiyle bu yöntemler zaman zaman değişse de genellikle yasadışı kaynaklardan para sağlarlar. Ayrıca, bazı terör örgütleri yasal gibi görünen faaliyetlerden de finansman elde ederler (Gürel, 2016: 28).

Terörist grupların finansman kaynakları iki ana gruba ayrılabilir: yardım ve ticari işletmelerden elde edilen gelirler. Yardım aracılığıyla sağlanan kaynaklar, sivil toplum kuruluşları, başka ülkeler ve hayırsever kurumları tarafından sağlanmaktadır (Karatay ve Kapusızoğlu, 2011: 120). Örgütler terörizmin finansmanında dezavantajlar ve üstünlükler taşır.

Terörist örgütler, kanunlarla denetlenen finans kaynaklarını kullandıklarında devlet mücadeleleri zorlaşır. Kanun dışı gelirler önemli olsa da yine de kanuna uygun gelirler teröristlerin yaşamlarını sürdürmelerine yardımcı olur (Yücel, 2015: 13).

Hukuki yol ile elde edilen gelirler genellikle düşük miktarlardadır ve bu fonların tespiti ve izlenmesi zordur, çünkü yasal yollardan elde edilirler (Gediz Oral, 2016: 349).

Terör finansmanı genellikle kanuni finansal tekniklerle (bağış, aidat), kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, örgüt yayınlarından elde edilen gelirler, dış yardımlar ve ticari faaliyetler gibi kaynaklarla gerçekleştirilir.

a. Yardımlar ve destekler

Terörist gruplara, bağlantısı olmayan bireyler tarafından gönüllü veya korkuyla yapılan 34 türde yardımdır. Nakit para yanı sıra ilaç, yiyecek, içecek gibi maddelerle de gerçekleştirilebilir (MASAK, 2018).

Terörist örgütlere yapılan yardımlar ve örgüt üyelerinden alınan aidatlar, terör örgütlerinin önemli finans kaynaklarıdır. 17 Ocak 2000'de İstanbul Beykoz'da yapılan bir operasyonda Hizbullah'a bağışlanan ev, iş yeri ve tarlalar ortaya çıkarıldı. PKK terörist örgütü de bağış ve aidatları önemli gelir kaynakları olarak kullanmaktadır. PKK'nın propaganda kanadı ERNK, örgütün Almanya'daki kampanyasıyla yaklaşık 2 milyon Alman markı topladı. 7. Kongreden sonra YDK, bağış ve katkıları almaya

devam etmektedir. PKK, bu yolla yurt içi ve yurt dışında Kürt kökenli vatandaşlardan büyük miktarlarda para toplamıştır (Gürel, 2016: 37).

b. Toplumsal aktiviteler

Sosyal etkinlikler, terör örgütleri tarafından finanse edilerek teröristlerin motivasyonunu artırmak ve bağlılıklarını pekiştirmek için kullanılır. Örneğin, Hizbullah çatışmalarda ölen üyeler için propagandalar içeren videolar satışıyla gelir elde etmiştir (Yücebaş, 2011: 218).

Terörist örgütler, konserler ve sergiler gibi sosyal etkinlikler aracılığıyla yüksek miktarda para toplamaktadır. PKK/KONGRA-GEL'e bağlı kuruluşlar, düzenledikleri özel etkinliklerden elde ettikleri gelirleri örgüt faaliyetlerini finanse etmek için kullanmaktadır. Ayrıca, marjinal sol örgütler, kamp ve piknik gibi aktivitelerle de finansman sağlama yoluna gitmektedir (Gürel, 2016: 20-40).

c. Gönüllü kuruluşlar

Kâr amacı gütmeyen kurumlar, terör örgütlerinin finansman kaynaklarından biridir. Birden fazla ülkede faaliyet gösteren terör örgütleri, sivil toplum kuruluşlarını kullanarak faaliyetlerini destekler. Bu kuruluşlar, genellikle insani yardım amaçlarıyla bağış toplarlar ancak terör örgütlerinin belirlediği kişilere yönlendirilen bağışlarla terörü finanse ederler (Gürel, 2015: 24).

Maliye Bakanlığı'nın çıkardığı Terörün Finansmanına Yönelik İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği, Terörist örgütlere kar elde etme amacı olmayan kurumların kullanımına dikkat çeker. Vakıf ve dernek gibi bu tür kurumlar genellikle terörist örgütlere kaynak sağlamak için kullanılır. Bu kurumlara yapılan bağışlar terörist örgütlere aktarılabilir. Bazı bireyler bağışlarının terörist örgütlere gideceğini bilmezken, bazıları bilerek ve kanuna uygun şekilde terörü finanse etmektedir (Mevzuat, 2007).

IRA, ABD'de SinnFein'in Dostları adlı örgütten önemli finansal destek aldı. İrlandalı Amerikalılar, 1970'lerden itibaren 36 Kuzey İrlanda yardım fonu oluşturarak IRA'ya para sağladı. Ayrıca New York'taki NORAİD, Kuzey İrlanda'da şiddeti destekleyerek ve motive ederek IRA'ya mali yardım sağladı. Bu kuruluşlar, 1969-1981 arasında İrlanda'nın birleşmesi için mücadele etmek amacıyla 2000000 dolarlık yardım sağladı (Gökbunar ve Gökbunar, 2010: 196).

Uluslararası Polis Teşkilatı raporları, terörist etkinliklerin terörist grupların finansal kaynaklarıyla bağlantılı olduğunu belirtir. Bin Ladin'in öldürülmesinden sonra El Kaide lideri Ayman El Zawahiri, Mısır ve ABD'nin işbirliğine itiraz etmek için 3 hedefi patlatmayı düşündüklerini ancak mali güçlerinin sadece Mısır elçiliğini patlatmaya yettiği kadar olduğunu söyledi (BBC, 2011).

d. Matbu Eserler

Terörist örgütler, yayımladıkları materyalleri düşüncelerini yaymak ve üyelerini eğitmek için kullanırken aynı zamanda satıp gelir elde ederler (MASAK, 2018).

Gruplar, finansman sağlamak için örgütsel yayınlara yüksek miktarlarda ödeme yaparak destek sağlar. Ayrıca, örgüt üyeleri, yayın birimlerinde çalışanlar gibi gösterilerek finansal yardım alır (Mevzuat, 2007).

Örgüt yayınları, terörist örgütlerin kara para aklama yöntemi olarak kullanılır. 1996'da Scotlands Yard ve Belçika Polisi, PKK'nın MED TV aracılığıyla suç gelirlerini akladığını tespit ederek 11.37 milyon dolar değerindeki paraya el koydu. PKK, bu parayı 15 farklı kurum aracılığıyla akladı ve MED TV hesabına yatırdı (Cengiz, 2015: 172).

Örgütler, mensuplarını ajite etmek ve bağlılıklarını artırmak için teyp ve video kasetleri kullanır. Bu kasetler, şehitliği öne çıkararak motivasyon sağlar (Alkan, 2004:292).

e. Ticaret işleri

Kurumlar yoluyla elde edilen yasal gelirler terör finansmanında kullanılır; bu kurumlar genellikle terör örgütlerine malzeme ve lojistik destek sağlayacak alanlarda faaliyet gösterir (Topkaya ve Kocaer, 2013: 67).

Terörist örgütler, ürün taşıma ve üyelerin seyahatlerini sağlamak için nakliye ve seyahat işletmelerini kullanır (Mevzuat, 2007).

PLO, Arap Bankası üzerinden Wall Street'te yatırımlar yapıyor, ayrıca Maldiv Havayolları ve Sierra Leone Havayolları'nda hisseleri bulunuyor (Gün, 2000: 87).

Yolsuzlukların olduğu devletlerde terörist örgütler ticari etkinliklerle gelir sağlar. PKK, işletmelerdeki personeller aracılığıyla arazi ve imar yolsuzluklarıyla

ilgilendir, imar izni için müteahhitten rüşvet alır, denetimindeki kurumlardaki ihalelerde komisyon alır ve bu paraları bütçesine aktarır. Yapılan 38 ihalede küçük kentlerden 5 milyon, büyük kentlerden ise 25 milyon lira yolsuzluktan gelir elde edilmiştir (Cengiz, 2015: 176).

Terörist örgütler, hayali şirketler üzerinden koruma ve devrim vergisi alır, rakiplerini tehdit ederek tekel oluşturur, sosyal güvenlik ve vergi hileleriyle kazanç sağlar (Yücebaş, 2011: 205).

Terörist örgütlerin kurduğu kurumlar yasal görünecek şekilde organize edilmiş ve banka hesapları da yasal etkinlikleri kanıtlayacak niteliktedir. Bu kurumlar dış ticaret yapar, faturalar düzenler, ödemeleri bankalar aracılığıyla yapar ve kanıtlarla işlerini yasal gösterirler. Ancak aslında, bu kurumlar terör örgütlerine finansman sağlarlar ve destekçileri aracılığıyla fon oluştururlar. İnternet siteleri ve kataloglar gibi yöntemlerle yasal bir izlenim oluştururlar. Vergilerini öderler ve yasal sorumluluklarını yerine getirirler, böylece yasal denetimlerden kaçınırlar (Lilley, 2006: 32).

2. Yasa Dışı Para Akışı

Suç faaliyetlerinden kazanılan gelire yasadışı finans kaynakları denir. Bu gelirler suç işlemek amacıyla kullanılır ve terör örgütleri bunları doğrudan gerçekleştirebilir veya suç örgütlerinden faydalanabilir (Yıldırım, 2012: 83).

a. Silahtan yasa dışı ticaret

1980 ve 1990 arasında Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle devletlerin terörizme verdiği destek azaldı, bu da terörist örgütlerin gelirlerinde düşüşe neden oldu (Çakır, 2004: 51). Örgütler, artmakta olan kaynak ihtiyacını karşılamak için silah kaçakçılığı gibi yöntemlere başvuruyor. Silah ticareti, örgütler için çekici ve kaçınılmaz hale gelmiştir. Ayrıca, bireylerin maddi kazanç elde etme isteği bu grupları daha fazla para kazanmaya teşvik ediyor (Gürel, 2015: 19).

Örgütler, artan kaynak ihtiyacını karşılamak için silah kaçakçılığı gibi yöntemlere başvuruyor. Silah ticareti, örgütler için çekici ve kaçınılmaz hale gelmiştir. Ayrıca, bireylerin maddi kazanç elde etme isteği bu grupları daha fazla para kazanmaya teşvik ediyor (Ütük, 2009: 41).

b. Tütün kaçakçılığı

Tütün kaçakçılığının cezasının yetersizliği ve yüksek vergilerin kaçakçıları teşvik ettiği belirtilmektedir. Terör örgütleri, kaçakçılık yapanlarla iş birliği yaparak büyük kazançlar elde etmektedir (Gürel, 2016: 33).

11 Eylül saldırılarından sonra, terörist örgütlerin finansmanını zorlaştıran önlemler nedeniyle daha az tespit edilebilir suç alanlarına yöneldiği belirtilmiştir. Özellikle El Kaide, Real IRA, Taliban, PKK ve Hizbullah gibi örgütler, sigara kaçakçılığıyla uğraşarak önemli kazançlar elde etmişlerdir. Örneğin, IRA'nın sigara kaçakçılığından 2004'te yaklaşık 100 milyon dolar kazandığı raporlarda belirtilmiştir (Wilson, 2009). Kaçakçılık, akaryakıt kaçakçılığı da önemli bir finansman kaynağıdır (Gürel, 2016: 33).

c. Petrol kaçakçılığı

Terörist gruplar, kaçakçılık sektöründe etkindir. Sigara, silah, değerli maden gibi maddelerin kaçakçılığını kontrol ederler ve işbirliği yaparlar (Çakmak ve Altunok, 2009:104).

Ülkemizde de petrol kaçakçılığı yüksektir. Kaçak petrol, sınırlarımızı aşarak ülkeye giriyor ve rafinerilerde işlenip piyasaya sürülüyor. Yüksek vergi oranları kaçakçılığı artırıyor. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kamyon ve tırların depoları değiştirilerek kaçak petrol sokuluyor. Sınırı geçen kamyonlar vergi adı altında para ödüyor, bu da terörist örgütlere mali destek sağlıyor (Çakmak ve Altunok, 2009: 103).

d. Göçmen ticareti

Bu kaçakçılık, kanunsuz yollarla ülkeye giriş yaparak para veya çıkar amaçlı hareket eden yabancılar için kullanılır (Aykın ve Sözmen, 2008: 28).

Yasadışı göç, Avrupa'nın en büyük sorunlarından biridir. IOM'un incelemesine göre, 15-30 milyon kişi yasa dışı yollarla göç etmiştir. Bu kişiler yılda 3,2 milyar dolar kazanıyor ve her yıl 500 bin kişi Avrupa Birliği'ne girmektedir (Uyar, 2006: 45).

Sri Lanka hükümeti, LTTE adlı terörist örgütünün uyuşturucu ve silah kaçakçılığının yanı sıra birey kaçakçılığına da başladığını ve 1999'da on yedi bin kişiyi on bir ülkeye kaçırarak üç yüz kırk milyon dolar kazandığını belirtmiştir (Biersteker ve Eckert, 2008: 139).

e. Narkotik ticareti

2005'te ABD'de yakalanan Afgan Kabile Lideri Hacı Beşir Nurzai, DEA'ya göre 1990'lardan beri El Kaide'ye 50 milyon dolarlık narkotik taşımış ve kazancıyla terör örgütlerini finanse etmiştir (Çetin, 2007: 39).

Son yıllardaki uluslararası raporlar, narkotik kaçakçılığının terörist örgütlerin önemli bir finansman kaynağı olduğunu doğruluyor. 2008'de Amerika Birleşik Devletleri Başkanlığı tarafından yayınlanan bir rapor, PKK'nın narkotik kaçakçılığından ciddi gelir elde ettiğini ve bunu terör faaliyetleri için kullandığını belirtmiştir (KOM Daire Başkanlığı, 2008: 9).

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri Hazine Bakanlığı, PKK terör örgütünün liderlerinden Ali Rıza Altun, Zübeyir Aydar ve Murat Karayılan'ı 'Hususi Olarak Tanımlanmış Uyuşturucu Tedarikçisi ' olarak tanımlayarak örgütün uyuşturucu bağlantısını doğrulamıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2009). 2008'deki kaçak ticaret operasyonlarının 3 tanesinde örgütün rolü vardı ve bu operasyonlarda 50 kilogram eroin ele geçirildi. 1984'ten bu yana TKP, ASALA ve DHKP-C gibi terörist örgütlerle ilişkilendirilen narkotik kaçakçılığıyla ilgili 353 operasyon gerçekleştirilmiş ve 794 kişi tutuklanmıştır (KOM Daire Başkanlığı, 2008: 3).

f. Fidyeye

20. asrın sonlarına doğru, birçok terör örgütü fidye talebi veya terör eylemleri için adam kaçırmaya olayları düzenledi. ETA gibi örgütler özellikle dikkat çeken kaçırmaya eylemleriyle tanındı, fidye alarak ciddi kazanç elde ettiler. Ancak, teknolojik gelişmeler ve işadamlarının güvenlik önlemleri artması, saldırıların başarısız olacağı düşüncesiyle birlikte adam kaçırmaya eylemlerinin azaldığı görülmektedir. Terörist örgütler, daha az riskli ve yüksek kazançlı suç faaliyetlerine yönelerek adam kaçırmaya olaylarını azaltmıştır (Alkan, 2004: 291).

g. Soygun ve hırsızlık

İşletmeler ve bireyler güvenliklerine dikkat ediyor, bu nedenle soygun, hırsızlık ve gasp gibi suçlar terörist örgütler için cazip değil. Ancak bazı küçük terörist örgütler ve maddi sıkıntı içinde olan örgütler bazen bu tür saldırılar düzenliyor (Üney, 2006: 78).

Belfast'teki Northern Bank'ın soygunu, IRA terörist örgütünün bağlantısıyla gerçekleşmiştir. Banka müdürü ve bir çalışanı, ailelerinin fidyesi olarak 1 milyon Euro ve 26 milyon sterlinlik parayı kaçıranlara vermiştir (Donohue, 2006: 310).

2009'da Türkiye'de El Kaide'ye yapılan bir operasyonda İstanbul Fatih'deki bir PTT şubesinde kar maskesi takan soyguncular yakalandı (Sabah, 2009).

h. Kart hırsızlığı

Teknolojinin hızlı ilerleyişi, kredi kartlarının nakit paranın yerini almasında etkili olmuştur. Online alışverişlerin artması, kredi kartı dolandırıcılığını artırmıştır, özellikle organize suç grupları ve teröristler tarafından kullanılıyor (Gürel, 2015: 22).

Başkasının kredi kartını hile yoluyla ele geçirip internet ya da telefonla alışveriş yapmak, teknoloji sayesinde kolayca yapılan bir suç haline geldi. Terörist örgütler, kredi kartı bilgilerini kanunsuz yollarla elde edip internet üzerinden satıyor. Bu bilgilerin satılmasıyla gelir elde etmenin yanı sıra insanların dolandırılması veya sahte belgelerle kazanç sağlanması da mümkün (Aykın ve Sözmen, 2008: 33).

FATF'ın Terörizmin Finansmanı Raporu'na göre, kişisel bilgiler ve kredi kartı detayları yasa dışı yollarla edinilip internet üzerinde satılıyor. Bu bilgiler terör örgütlerine kazanç sağlamak için kullanılabileceği gibi dolandırıcılık ve sahte belge düzenleme amaçlarıyla da kullanılıyor (Aykın ve Sözmen, 2008: 31-32).

3. Yabancı yardımlar

Terörist gruplar kendi kaynaklarıyla finansman sağlamakta zorlanır ve dış destek olmadan başarılı olmaları pek mümkün değildir (Topkaya ve Kocaer, 2013: 68). Terörizm, devletlerin dış politikada rakiplerini etkisiz hale getirmek ve siyasi olayları manipüle etmek için kullandığı bir araçtır (Gürel, 2015: 25).

Güçlü devletlerin etkili politikalarına karşı çaresiz kalan bazı devletler, uluslararası alanda haklarını alamayınca terörü çözüm olarak görüyorlar (Alkan, 2004: 290).

Terörist örgütlere terörü siyasi araç olarak kullanmaları için destek veren ülkeler, mensuplarına sığınma hakkı, üs olarak kullanma izni, sağlık hizmetleri, silah ve mühimmat yardımı ile gizli finansal destekler sağlar. Bu destekler genellikle terörist örgütlere yakın vakıf ve derneklere yapılan mali yardımları içerir (Gürel, 2016: 42).

Birçok devlet, terör eylemlerini destekleyerek veya doğrudan uygulayarak terörü teşvik ediyor. Terörist örgütlere yardım eden ülkeler, onlara sığınaklar sağlıyor, yan kuruluşlar kuruyor, kamp alanları tahsis ediyor, eğitim veriyor, motivasyon sağlıyor, tedavi ediyor, silah ve malzeme sağlıyor ve yardım sağlıyor. Terörist örgütlerin uluslararası ve yerel düzeyde dış destek almaması neredeyse imkansızdır. Türkiye'deki Terörist örgütlerin devamlılığına, dış destekler de katkı sağlıyor (Alkan, 2004: 295). Devletler, terörist gruplara çeşitli sebeplerle yardım eder. Bu sebepler: düşük maliyet ve etkinlik, ilgili ülkenin istenilen yolda ilerlemesi, doğrudan güç kullanımının risklerinden kaçınma, Terörist örgütlerin istihbarat gibi kullanılması, operasyon potansiyellerinin olmaması, düşünce akımını yayma ve kültürel/inanç yakınlıklarıdır (Aykın ve Sözmen, 2008: 45).

IV. TERÖRİZMİN FİNANSMANI İLE MÜCADELE

A. Terörizmin Finansmanı ile Uluslararası Mücadele

Terörizmin finansmanı ile mücadele, terör örgütlerinin finans kaynaklarını kurutma, fonlarının tespiti, el konulması ve müsaderesi ile suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesini içermektedir. Ayrıca, fon gönderme yollarının tespit, takip ve engellenmesini de kapsamaktadır (Aykın ve Sözmen, 2009: 144)

Uluslararası terörizm finansmanına karşı mücadele için kapsamlı bir rejim oluşturulmuştur. Bu, terörist ağların finansmanını kesmenin etkili bir yolunu oluşturabilir. BM ve FATF gibi kuruluşlar, terörizmin finansmanını engellemek için önlemler almıştır. Bu çabalar 1990'lardan itibaren BM'de başlamış ve 11 Eylül Saldırıları sonrasında hız kazanmıştır. Devletler, bu önlemlere uyumlu yasalar çıkarmış ve uygulamaya geçmiştir (Tofangsaz, 2018).

Terör faaliyetlerine destek olan finansman yöntemleri, finansal kontrol olarak incelenmiş ancak terör örgütlerinin finansal denetiminin zorluğu göz önüne alınarak çözümsüz kalmıştır. Terör eylemlerinin düşük maliyetinin yanı sıra devlet sponsorluğu da terörizmin finansmanını etkilemiş ve finansal kontrolü gölgede bırakmıştır. Bu dönemde terör finansmanının temelinde devlet destekli olduğu düşünülmüştür (Pillar 2003, 94).

Terörizmin finansmanı ile mücadele araçları, 11 Eylül Saldırılarından sonra uluslararası ve ulusal düzeyde başlatılan girişimlerle 21. yüzyılın başında kurumsallaşmıştır. Öncesinde, terörizmin finansmanını önlemek için küresel ve çok taraflı bir çaba yoktu ve mevcut yöntemler yetersizdi. 11 Eylül öncesi BM'de terör finansmanı ile ilgili bazı aksiyonlar alınsa da uluslararası girişimler yetersizdi. 11 Eylül'den sonra BM ve FATF, terör finansmanı ile mücadele için yeni yükümlülükler getirirken, ABD öncülüğündeki ülkeler El Kaide'den başlayarak tüm terör örgütlerinin finansmanı ile mücadeleye odaklanmıştır (Başaranel ve Türkşen, 2019).

1. Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede BM'nin Kurucu Etkisi

BM'nin terörizmle mücadelesi, uluslararası alanda 3 etki yaratmıştır: Normlar geliştirmek, devletlerin kapasitelerini artırmak ve yaptırımlar uygulamak. Bu çabalar, BM'de terörle mücadele araçlarına dönüşmüştür. Bu araçlar, BM Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi'nde düzenlenmiştir ve farklı şekillerde uygulanmıştır.

Evrensel anlaşmalar, terörizmin çeşitli eylemlerini suç olarak tanımlayarak, bu eylemleri gerçekleştirenlerin kovuşturulması, iadesi ve bilgi paylaşımı konusunda ülkeleri yükümlülük altına almıştır. Deniz ve hava ulaşımı, nükleer maddeler, rehinelere, plastik patlayıcılar ve terörün finansmanı gibi alanlarda terörle mücadele için mekanizmalar oluşturmuştur (Shaw, 2018: 848).

BM Güvenlik Konseyi, Soğuk Savaş döneminde terörizm konusunda sessiz kalmıştır. Ancak, 1990'larda devlet destekli terör eylemlerinin artmasıyla bu tutum değişmiştir. Konsey, Trablus'taki hava yolu bombalama olaylarında Libya'ya, Mısır Devlet Başkanı Mübarek'e suikast girişimiyle ilgili olarak Sudan'a ve Taliban rejimine karşı Afganistan'a yaptırımlar uygulamıştır.

2. Birleşmiş Milletler Bünyesindeki Düzenlemeler

BM, başlangıçta savaşları önlemek için kurulsaydı da bir terör örgütünün dahi uluslararası güvenlik ve barışı tehdit etmesi nedeniyle birçok karara yol açmıştır. Güvenlik Konseyi, terörizmle mücadelede kararlar almıştır; Taliban ve Afganistan meselesi BM'nin asıl amacından ayrılmıştır (Çiftlioğlu, 2006: 211). Şimdi, BM Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi'nin terörün finansmanı ile mücadeledeki yenilikleri ve devlet sorumluluklarını tartışacağız. Ayrıca, Güvenlik Konseyi'nin oluşturduğu birimlerin yapıları ve görevleri hakkında bilgi vereceğiz. BM, 1945'te İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarıyla kurulmuştur ve ana hedefi uluslararası barışı korumaktır. BM Antlaşması'nın ilk maddesine göre, bu hedef barışı tehdit eden durumları önlemeyi, çatışmaları çözmeyi ve hakların korunmasını içerir (UHDİGM, 2015).

Uyar'ın fikrine, BM terörizmin finansmanı ile mücadele için revizyonlar yapar çünkü bir devletin başka bir devletin hâkimiyetine, ülke bütünlüğüne, politik bağımsızlığına odaklanan silahlı terör örgütlerine yardımı uluslararası hukuka göre bir saldırı olarak kabul edilir ve BM, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin özgürlükleri ortadan kaldırma hakkını tanımaz (Uyar, 2008: 84). Birleşmiş Milletler,

terörle mücadeleyle 1994'te 49/60 sayılı Genel Kurul kararıyla başladı. Bu kararla, üye devletler terörün önlenmesi ve ortaya çıkışının engellenmesi için uluslararası hukukun gözden geçirilmesi çağrısı yapıldı. Daha sonra, terörün finansmanını hedefleyen bir anlaşma imzalandı (Kaya, 2005: 91).

a. Terörizmin finansmanının önlenmesine dair uluslararası sözleşme

Birleşmiş Milletler, terörizmin finansmanını önlemek amacıyla 1999'da bir sözleşme hazırladı. Bu sözleşme, BM Genel Kurulu'nun kararlarıyla desteklendi ve 2000'de imzalandı. Giriş bölümü, sözleşmenin hedeflerini ve BM Genel Kurulu'nun kararlarını belirtiyor. BM Genel Kurulu, terör finansmanı ile ilgili mevcut çok boyutlu hukuki belgelerin yetersiz olduğunu belirtti. Anlaşma 28 madde içeriyor ve 2'nci madde öne çıkıyor. Bu madde, terör eylemlerini suç olarak tanımlıyor ve bu eylemlere fon sağlayanları ya da toplayanları kınayan bir kural getiriyor (UHDİGM, 2000).

Terör finansmanı ayrı bir suç olarak kabul edilirken, bu anlaşma ile elde edilen fonlara el koyma olasılığı artmıştır. Fonların gerçek sahiplerinin gizliliği korunarak terör finansörlerinin suçları tespit edilmeye çalışılıyor (MASAK, 2011: 15). Birleşmiş Milletler üyeleri, terör finansmanını önlemek için bu anlaşmayı imzaladı çünkü uluslararası ceza hukukunda ortak araştırma, bulma ve suçluların iadesine dair düzenlemeler yetersizdir. Anlaşma, terör finansmanı ile ilgili suçları iç hukuklarında suç olarak kabul edip cezalandırılmasını talep ediyor.

b. BM genel kurul kararları

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, terör finansmanını önlemek amacıyla dokuz Aralık 1994'te 49/60 numaralı kararı aldı. 2006'da ise 60/288 numaralı kararı alarak, önceki kararlara ekler yaptı. Bu kararlar dört grupta değerlendirildi:

- Terörü yaygınlaştıran şartlara karşı tedbirler,
- Terörle mücadele tedbirleri,
- Devletlerin terörle mücadele gücünü artırma,
- Terörle mücadelede birey hakları ve hukukun üstünlüğüne saygı (UN, 2010: 2-93).

Birleşmiş Milletler'in Altıncı Komitesi ve 1996'da kabul edilen 52/210 numaralı kararla kurulan Ad Hoc Komitesi, Milletlerarası Terörizm Kapsayıcı

Anlaşması'nı hazırlamaktadır. Çalışmalar, 1994'teki 49/60 numaralı Konvansiyon kararına eklenen bildiriyle başlamıştır. Bildiri, üye devletlerin terörü önlemek ve hukuki çözümler geliştirmek için kapsamlı bir değerlendirme yapmalarını vurgulamaktadır. Bu çabalar sonucunda, 1997'de terörist bombalamaların ve 1999'da terör finansmanının engellenmesine dair anlaşmalar kabul edilmiştir. Ancak, genel ve kapsamlı bir anlaşma henüz yapılamamıştır (Saul, 2005: 164).

c. BM güvenlik konseyi kararları

1942 yılında Mayıs ayında Başkan Roosevelt, Beyaz Saray'da Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov ile yaptığı konuşmada, Rusya, Amerika, İngiltere ve muhtemelen Çin'in dünya güvenliğini sağlayıp barışı devam ettirerek savaşları önleyebileceğini ve bu ülkelerin 1 milyardan fazla nüfusuyla dünya hakimiyeti kurabileceğini belirtti.

Stalin ve iki büyük devletin kabul ettiği fikir, savaş sonrası silahsızlandırılan nüfusu az ülkelerin büyük saldırılara karşı savunmasız kalması ve ekonomik sıkıntılar yaşaması üzerineydi. Fransa'nın eklenmesiyle, BM Genel Kurulu uluslararası güvenlik ve barışı sağlamak amacıyla kuruldu (Mishra, 2007: 145). BM Genel Kurulu, güvenlik ve barışı korumak için genellikle terörle ilgili kararlar alır. ABD'deki terör saldırılarının ardından, Güvenlik Konseyi bu saldırıları kınayan ve uluslararası güvenlik ve barışı tehdit ettiğini belirten 1368 numaralı karar kabul etti.

Son yıllardaki terör eylemlerinin etkisiyle Güvenlik Konseyi'nin aldığı kararlar 2 gruba ayrılır: 2001'de 2373 numaralı karar ve devamı niteliğindeki 1999'daki 1267 sayılı karar ile ek kararlar (Akın, 2009: 79). 1998'de Nairobi ve Darusselam'da terörist eylemler gerçekleştirenlerin Bin Ladin'in örgütüyle ilişkilendirildiği tespit edilerek, Afganistan'daki Taliban idaresi altında hareket etmeye devam ettikleri gerekçesiyle BM Güvenlik Konseyi 1267 sayılı kararı aldı. Bu karar, Taliban'ın uluslararası güvenliği tehdit ettiğini net bir şekilde belirtti (Kaya, 2005: 96).

Birleşmiş Milletler, üye devletlere, Taliban'a ait ya da kiralanan uçakların ülkelere inmesine ve kendi ülkelerinde uçuş düzenlemesine izin vermemelerini söylüyor. Bireysel ihtiyaçlar için izin verilenler dışında, Taliban'a fon sağlayanların veya Taliban'a ait fonlarını kullananların mali kaynakları dondurulabilir (UN, 1999).

1390, 1333 ve 1267 numaralı kanunlar, El Kaide ve Taliban'a odaklanarak Usame Bin Ladin'in fonlarının dondurulmasını sağladı. 1455 numaralı kanun, terör

finansmanıyla mücadeleyi güçlendirmek için önlemleri birleştirdi. 1373 sayılı karar ve sonrasındaki kararlar, terör tanımı yapmaktan kaçınmış ve belirli terör örgütlerini tespit etmemiştir, ancak terör finansmanıyla mücadele için genel bir çerçeve oluşturmuştur. Bu karar, BM Güvenlik Konseyi'nin rolünü değiştirmiştir, özellikle Usame Bin Ladin, El Kaide ve Eylül saldırıları gibi belirli örgütlerle sınırlı değildir (Çakmak ve Çapar, 2008: 171).

Karar, terörün finansal kaynaklarının azaltılması, terör faaliyetlerinin önlenmesi, BM ülkelerinin birlikte hareket etmesi, teröristlerin yargılanması, mülteci teröristlerin statüsünün değerlendirilmesi ve terörle mücadele anlaşmalarının imzalanmasını içerir. Devletlerin terörle ilişkili kurum ve kişilere yardımı önlemesi, terör örgütlerine mali kaynak sağlanmasını engellemesi ve terörle bağlantılı olanların mal varlıklarına el koyma görevini getirir (BMGK, 2018).

Devletler, terör örgütlerini barındırmak, terör eylemlerini kolaylaştırmak ve teröre finansman sağlamak gibi faaliyetleri engellemekten dolayı suçlanmaktadır. Terörün finansman kaynaklarının özel kurumlardan geldiği düşünülse de devletler doğrudan fon sağlayanlar olarak görülmektedir (Çakmak ve Çapar, 2008: 178).

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, sadece Taliban ve El Kaide'ye odaklanarak, tarafsızlık ve hukukun evrenselliği açısından sorgulanabilir bir davranış sergilemiştir; ancak, terör örgütlerinin etkisi sadece kendi ülkelerini değil, çevre bölgeleri ve ülkeleri de tehdit etmektedir (Çiftlioğlu, 2006: 214).

3. Avrupa Birliği Tarafından Yapılan Düzenlemeler

AB'nin terörün finansmanı ile ilgili incelemeleri, BM incelemelerinden daha yeni olmasına rağmen, 26 Ekim 2005 tarihli 2005/60/EC Sayılı Bildiri, terör finansmanını önlemeye yönelik kapsamlı belgelerden biridir. Bildiride, terör finansmanının engellenmesinde mali yapıya odaklanarak müşterinin tanınmasına ilişkin önlemler vurgulanmaktadır. Ayrıca, müşteri tanıma durumlarında alınacak önlemler detaylı olarak ele alınmıştır (EU, 2005). Avrupa Birliği'nin terör finansmanını engellemeye yönelik tüzüklerine ve bildirilerine vurgu yapması, özellikle mali yapıya odaklanarak diğer uluslararası hukuk raporlarından daha fazla önem vermesi açısından önemlidir. Önleyici düzenlemelerin çoğu mali sistemle ilgilidir.

4. Avrupa Konseyi Bünyesindeki Düzenlemeler

Avrupa Konseyi, Ceza Kovuşturmalarının Aktırılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ni (COE, 1978) 15.05.1972 tarihinde hazırlayarak imzaya açtı. Türkiye, sözleşmeyi 26 Haziran 1974'te imzaladı ve 20 Mart 1978'de uygulamaya geçti. Ardından, Avrupa Konseyi, kara para aklamayla ilgili önemli bir düzenleme olan R - 80- 10 sayılı öneri kararını 27 Haziran 1980'de kabul etti. Bu düzenleme, kara para aklamayı engellemeye yönelik ilk uluslararası düzenleme olmasına rağmen, öneri kararı olduğu için Avrupa Konseyi üyesi devletleri bağlayıcı değildir. 8 Kasım 1990'da kabul edilen Avrupa Konseyi Sözleşmesi, kara para aklamanın suç olduğunu ve bu paraya el konulması gerektiğini temel almaktadır. Bu sözleşme, 16 Haziran 2004'te Türkiye'de yasa olarak kabul edilmiştir (Ergül, 2005: 87).

Kara para kaynağının sadece uyuşturucu ticaretinden gelmesi düşüncesiyle öncül suç tanımı, Viyana Sözleşmesi'ne göre genişletilmiş ve herhangi bir suçtan elde edilen gelirin aklanmasının suç olduğu kabul edilmiştir. Sözleşmenin ikinci kısmı ulusal önlemleri, üçüncü kısmı ise uluslararası işbirliğini ele almaktadır. Bu, Avrupa Konseyi raporlarını entegre ederek uluslararası işbirliğini teşvik etmek amacıyla yapılmıştır.

1990'da yapılan bir anlaşmanın ardından, Avrupa Konseyi 10 Haziran 1991'de kara paranın aklanmasını önlemeye yönelik bir bildiri yayınladı. Bir bildiri, uyuşturucu suçlarını ana suç olarak tanımlar. Ayrıca, 1999'da Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen yolsuzlukla mücadele sözleşmesi, yolsuzluk suçlarından elde edilen paraların aklanmasına ilişkin hükümler içerir ve 1990 tarihli bir sözleşmeye atıfta bulunur (OECD, 1997). Avrupa Konseyi'ndeki en eski terörle mücadele sözleşmesi 20 Ocak 1977'de kabul edildi ve 15 Mayıs 2003'te Tadil Protokolü ile düzenlendi. Bu protokol, terörün finanse edilmesini engellemeyi amaçlayan Birleşmiş Milletler sözleşmesindeki suçları kapsar (COE, 1977).

16 Mayıs 2005'te Avrupa Konseyi'nde kabul edilen 'Terörün Engellenmesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi' terör suçunu, ek kısımdaki belirli anlaşmalara dayanarak tanımlar. Bu sözleşme, terörün finansmanının önlenmesine ilişkin 11 uluslararası anlaşmayı içerir. Avrupa Konseyi'nde 2005'te kabul edilen bir belge, "Terörün Finanse Edilmesi ve Suçtan Kazanımların Aklanması, Bulunması, Zapt Edilmesi ve El Konulması Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi"dir (COE, 2005).

2005 yılında Avrupa Konseyi, Terörün Finanse Edilmesi ve Suçtan Kazanımların Aklanması konusunu ele alarak 1990'daki sözleşmeyi güncelledi. Bu, terörizmin finansmanının yalnızca yasadışı yollardan değil, yasal faaliyetlerde de gerçekleşebileceği gerçeğiyle ilgilidir. Yeni sözleşme, kara para aklama ve terör finansmanının bağlantılı olduğunu kabul ederken, 1990 sözleşmesinin temellerini korudu.

B. Terörizmin Finansmanı ile Ulusal Mücadele

1. Türkiye'deki Düzenlemeler

Terörün finansmanı ile mücadele, terörle mücadelenin bir parçasıdır. Terörist örgütlerin mali kaynaklarının belirlenip engellenmesi, teröristlerin hareket kabiliyetini düşürerek terörist olayları azaltır. Finansmanı olmayan bir terör örgütünün varlığı ve eylemleri neredeyse imkânsızdır. Bu nedenle, terörün finansmanı ile mücadele, operasyonel, finansal ve hukuki olarak yürütülmektedir (Üstün, 2006: 50).

Terörizmin finansmanı ile mücadele; kanunlar yoluyla örgütlerin finans kaynaklarını engellemeyi, finans sektöründeki kurumlara terör finansmanını önleme sorumluluğu vermeyi ve haraç, soygun, gasp, sahtecilik, kaçakçılık gibi yasa dışı kaynakları belirleyip ortadan kaldırmayı içerir.

Terörün finansmanı ile mücadele, Soğuk Savaş sonrasında küresel bir önem kazanmış ve uluslararası işbirliği gerektirmiştir. Terör örgütleri uyuşturucu ticareti gibi yasadışı faaliyetlerle kazanç sağladıkları için, bu finansman kaynaklarının engellenmesi uluslararası çalışmaların odak noktası olmuştur (Yıldırım, 2012: 110).

1990'ların ortalarında başlatılan projeler, ikiz kuleler saldırılarıyla hız kazandı. Öncesinde kara para ile mücadeleye odaklanılırken, saldırılar sonrası terörün finansmanı uluslararası kurumların gündemine geldi (Aykın, 2010: 156-158). Terörist grupların finansmanını önlemek için üç konuda mücadele birlikte yürütülmelidir. 11 Eylül öncesi bu mücadele devletlerin iç işiyken, 11 Eylül sonrası finansal ve hukuki alanlarda uluslararası kurumlar önemli hale gelmiştir. Finansal ve hukuki mücadele eden milletlerarası kurumlar: Basel Komitesi, Egmont Grubu, IMF, Dünya Bankası, FATF, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Wolfsverg Grubu

Ceza hukuku önlemleri, terörün finansmanının bağımsız bir suç olarak kabul edilmesini ve buna bağlı infaz düzenlemelerini içerir. Terörist örgütlere yardım edenler, mal varlıklarını paylaşanlar ve fon oluşturanlar cezalandırılır. Gizli soruşturmacılar, gözlemlleme, tanık koruma, el koyma işlemleri ile suçlular belirlenir ve cezalandırılır. Mali mücadelede, mali kurumlar ve bankalar üzerindeki kontroller ve tedbirler önemlidir. Operasyonel mücadelede, kolluk güçleri suçtan kazanılanları engeller (Yıldırım, 2012: 254).

Devletimiz, terörle mücadelede uzun süredir sahadayken, finansal ve hukuki mücadele 1990'lardan sonra başlamış ve 11 Eylül saldırıları sonrası hızlanmıştır. Bu tarihten önce, terör örgütlerinin finansmanına yönelik yalnızca güvenlik operasyonları yapılmaktaydı. Terörün finanse edilmesi hukuki açıdan terör örgütlerine destek sağlama suçu olarak değerlendirilmez. Türkiye, bu konuda Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni ve Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni iç hukukuna dahil etmiştir. Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde iç mevzuatı düzenlemiştir. Finansal mücadelede, FATF tarafından belirlenen 40 öneri ve terör finansmanına ilişkin dokuz öneri ile Basel Komitesi raporları, Türkiye'deki finans sektörü kurumları tarafından uygulanmaktadır, özellikle bankalar tarafından dikkate alınmaktadır (Yıldırım, 2012: 263).

1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı Yasa ile Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan MASAK, terörün finansmanını önlemek için finansal ve hukuki mücadeleyi güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Operasyonel mücadele ise İç İşleri Bakanlığı'na bağlı Sahil Güvenlik, Gümrük Muhafaza Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu kurumlar, terör örgütlerinin finansal kaynaklarıyla ilgili suçlarla etkin bir şekilde mücadele etmektedir. Özellikle Türkiye'de kaçakçılıkla ilgili kolluk kuvvetleri tarafından düzenlenen operasyonlar, PKK'nın finansal kaynaklarını da etkilemektedir (Aykın ve Gümüşay, 2008: 376).

2. Hukuki Mücadele

Ülkemiz, uzun yıllardır terörle mücadele etmesine rağmen, terörün finanse edilmesi konusu 2006 yılına kadar gündeme gelmemiştir. Bu tarih öncesinde, terör örgütlerine destek vermek suçu Türk Ceza Kanunu'nun 220/7. maddesiyle ele alınıyordu. Ancak 2006'da terörle mücadele yasasının 8. maddesi düzenlenerek terörün finanse edilmesi suçuyla ilgili yeni bir düzenleme yapıldı. Türkiye, Mali Eylem Görev

Gücü üyesi olarak 2006'daki düzenlemeyi yetersiz bulan bir tehdit sonrasında, 2013'te terörün finansmanının önlenmesine yönelik kapsamlı bir yasa çıkardı.

Türk Ceza Kanunu'nda terörün finanse edilmesine dair açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, terör örgütleri kanun dışı yollarla kazanç elde ettikleri için Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesi, suçtan elde edilen mal varlıklarının aklanması konusunu kapsar. Bu hükme göre, minimum 6 ay veya daha uzun süreli hapis cezasını öngören bir suç işleyenlerin yurtdışına para çıkarmaları veya bu paraların kaynaklarını gizlemeleri durumunda ceza alabilirler (Yıldırım, 2012: 265). Terörizmin finansmanı cezasının yaptırımının beş ila on yıl arasında olması nedeniyle bu suç, kara para aklamanın öncül suçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu suç, terörün finansmanı ile elde edilen varlıkları yurtdışına çıkarmak, kaynaklarını gizlemek veya yasal yollarla kazanılmış gibi göstermek amacıyla çeşitli işlemlerle aklama suçu kapsamına girmektedir (Aykın ve Sözmén, 2008: 148).

1991 yılında yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, Türkiye'de artan terörist olayları ve mevcut kanunların yetersizliği sebebiyle Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen suçları kapsayarak etkili bir hukuki mücadele sağlamayı amaçlamaktadır (Yıldırım, 2012: 264). 2006'da yürürlüğe giren 5132 sayılı Terör ile Mücadele Kanunu'nda yapılan değişiklikle, Kanunun 8. maddesi terörün finanse edilmesini suç olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, terör faaliyetlerine finansal destek sağlamak amacıyla bilinçli ve isteyerek fon oluşturanlar, örgüte üye kabul edilerek cezalandırılabilir (Uyar, 2008: 252).

Terörün finanse edilmesi suçu, eylem gerçekleşmese bile cezalandırılır. "Fon" terimi, para veya onun yerine geçen her türlü mal, gelir, hak, çıkar ve alacakları kapsar. Suç işleyenler örgüt üyesi olarak kabul edilir ve Türk Ceza Kanunu'na göre 314. maddeye göre cezalandırılır, bu da beş ila on yıl arasında hapis cezasını gerektirir.

2006 yılında, uluslararası finans ve ekonomik ilişkilerin artmasıyla birlikte, kara para aklamayla mücadele standartlarının gerekliliklerini karşılamak amacıyla 5549 sayılı Kanun kabul edilmiştir (Yıldırım, 2012: 269). Bu kanun, Türkiye'de kara para aklamayı engellemek için 1996'da çıkarılan 4208 sayılı yasa'yı güncellemiştir.

Bu yasa, finansal kuruluşların alması gereken tedbirleri belirleyerek finansal mücadele açısından önemli bir konu haline gelmiştir. Yasada, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, sigortacılık, bankacılık gibi alanlarda faaliyet gösterenler ile talih

oyunları, bahis oyunları, taşımacılık gibi sektörlerde faaliyet gösterenler ve bu etkinliklere aracılık edenler ile spor kulüpleri gibi Bakanlar Kurulu ve Noterler tarafından belirlenen diğer sahalarda faaliyet gösterenler belirli sorumluluklar altına alınmıştır. Bu sorumluluklar:

- İç kontrol ve risk yönetim sistemlerini kurma ve yasanın getirdiği sorumluluklara uyum sağlamak için yetkili yönetim seviyesinde görevliler belirleme,
- Şüpheli işlemleri bildirme,
- Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na bildirimde bulunma,
- Bakanlık tarafından belirlenen tüm işlemlerle ilgili sürekli bilgi akışını sağlama,
- Kimlik tespiti yapma,
- İlgili belgeleri saklama ve gerektiğinde sunma şeklindedir (Mevzuat, 2006).

Mali Suçları Araştırma Kurulu, yasal sorumluluklar çerçevesinde şüpheli faaliyet raporlarını yaparak terörizmin finansmanı ile mücadelede kritik bir rol oynar. Kurul, şüpheli işlemleri araştırıp analiz eder ve suç unsurları tespit edilirse savcılığa yönlendirir. 2012'de Kurul, Avrupa'daki, Ashoka Genel, Chest ve Global Fund Children vakıflarının PKK'ya destek verdiği bilinen Umut Işığı Kadın Kooperatifi'ne önemli miktarda para bağışladığını ortaya çıkardı ve raporu savcılığa sundu (Sabah, 2012).

Bu yasa, 1999 tarihli Milletler Güvenlik Konseyi kararları doğrultusunda terör ve terörün finansmanı ile etkili mücadeleyi sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu yasa, terörün finansmanının suç olarak düzenlenmesi ve mal varlıklarının dondurulması ilke ve standartlarını belirlemektedir. Ayrıca, Türkiye'nin imzaladığı Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesi'nin gerekliliklerini yerine getirmek için terörün finansmanı konusunda küçük değişiklikler içermektedir.

Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılarak öncesinde BM Güvenlik Konseyi'nin Taliban ve El Kaide'ye yönelik 1267 numaralı 1999 zamanlı kararının ek kısmında listelenen bireylerin mal varlıklarının dondurulması sistemi, yasa ile

resmileştirilmiştir. Yasada terörün finanse edilmesi suçunun cezası 4'üncü madde olarak gösterilmiştir (MASAK, 2013).

Bu kanun kapsamında, terör eylemleri için fon toplayan ve sağlayan kişilere 5 ila 10 yıl hapis cezası verilir, başka bir suç oluşturmadıkları sürece. Suçlar arasında şunlar bulunur:

- Halkı korkutmak, sindirmek veya bir hükümeti veya uluslararası kurumu bir eylemi yapmaya zorlamak amacıyla kasıtlı olarak can alma veya ağır yaralama eylemleri,
- 12 Nisan 1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör suçları,
- Türkiye'nin taraf olduğu ve yasa dışı eylemler olarak değerlendirilen uluslararası sözleşmeler (Resmi Gazete, 2013).

6415 sayılı Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanması sırasında, TMK'nın 8. maddesinin iptal edilmesine yol açan problemler yaşanmaktadır. Bu durumda, terör örgütüne finansal destek sağlama suçu ile terör örgütüne destek suçunun karıştırıldığı ve mahkemelerin finansal destek eylemlerini terör örgütlerine destek olarak değerlendirdiği bilinmektedir (Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 20.05.2013 tarih, 2012/2751 Esas No'lu ve 2013/7962 Karar). Yargıtay, PKK'ya üye olanlara gıda ve diğer yaşamsal ihtiyaçları sağlayanların aldıkları cezaları iptal ederek bu eylemlerin terör finansmanı bağlamında ele alınması gerektiğine karar vermiştir.

Yargıtay, terör örgütü üyelerine hizmet sağlamanın örgüte destek olarak kabul edildiğini, ancak parayla karşılanabilen araçların temin edilmesinin terör örgütlerine finansman sağlama olarak görülmesi gerektiğini belirtti. Terör örgütlerine finansal destek suçlarıyla terörün finanse edilmesinin engellenmesi yasalarının uygulanmasında zorluklar yaşandığı bilinmektedir.

Terör finansmanını engellemeye yönelik yeni mevzuatlar henüz taze olmasına rağmen, yasaların uygulanmasındaki eksiklikler zaman içinde giderilerek mücadele daha etkili hale getirilebilmektedir. 2013 yılında çıkarılan yasa ile Türkiye, FATF üyeliğinden çıkarılma veya kara listeye alınma riskini ortadan kaldırmıştır. Ancak FATF raporlarına göre, o zamana kadar Türkiye'nin terör finansmanının suç olarak kabul edilmesi ve terör örgütlerinin üyelerinin mal varlıklarının dondurulması

konusunda yasal çerçevenin yetersiz olduğu sürekli olarak vurgulanmıştır (FATF, 2014).

3. Mali Mücadele

Türkiye'de finansal mücadele, finans kurumlarının terör örgütleri tarafından kullanılmasını engellemeye yönelik çabaları kapsar. Bankalar, menkul kıymetler ve sigorta şirketleri gibi kurumlar, uluslararası düzeyde Basel Komitesi, FATF gibi kuruluşlar tarafından belirlenen standartlara uygun olarak faaliyet gösterirler (Üstün, 2006: 55).

Terörün finansmanı ile mücadelede kaynakların kullanımı kadar kaynakların belirlenmesi de önemlidir. Finans kurumları, hesap kapatma, açma, havale, para çekme gibi işlemlerle bu kaynakları yönetir. Bu kurumlar, terör finansmanı ile ilişkili işlemlerde büyük sorumluluk taşır. Basel Komitesi ve FATF, finans kurumlarının terör finansmanını engellemek için gereken önlemleri belirler ve ülkelerin bu ilkelerle uyumunu denetler. İlkeler arasında müşteri tanıma uygulamalarının güçlendirilmesi, şüpheli işlemlerin raporlanması, kayıtların saklanması, politikacılara özel dikkat gösterilmesi, üçüncü kişilerin işlem yaptırmalarının kontrol edilmesi gibi önlemler bulunur (Üstün, 2006: 55).

2006'da çıkarılan 5549 sayılı yasa ve Terörün Finanse Edilmesinin Engellenmesine İlişkin Yönetmelik ile finans kurumları, FATF'ın getirdiği sorumluluklar kapsamında şüpheli işlemleri MASAK'a bildirmektedir. 2011'de 8.739, 2012'de 15.318 şüpheli işlem bildirimi yapılmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2013: 27). Türkiye mevzuatı milletlerarası ilkelere yaklaşmıştır, ancak tutuklama, el koyma ve varlıkların dondurulması uygulamaları sınırlıdır.

4. Operasyonel Mücadele

PKK'nın en önemli gelir kaynağı kaçakçılıktır. Bu yüzden finansal ve hukuki mücadeleler tek başlarına yeterli olmayıp, operasyonel önlemlerle desteklenmelidir. Türkiye'de, kaçakçılığı önlemek İçişleri Bakanlığı'nın görevidir ve bu görev, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik ve Gümrük Muhafaza Teşkilatı gibi bağlı kolluk birimleri tarafından yürütülmektedir.

V. PKK'NIN ÖRGÜT YAPISI VE FİNANSAL DESTEĞİ

A. PKK Terör Örgütü Türkiye'de

PKK terör örgütünü incelemeyen önce, PKK'nın kuruluş sürecini değerlendirmek gereklidir. 1990'lardan sonra artan kitaplar ve medyanın ilgisi, sorunun çeşitli adlarla anılmasına yol açmıştır. Cumhurbaşkanı, başbakanlar ve genelkurmay başkanları tarafından sayısız rapor hazırlanmış ve dönemlerine göre değerlendirmeler yapılmıştır.

Sorunun doğru isimlendirilememesi, uzmanların çözüme odaklanmasını zorlaştırmıştır. “Kürt Meselesi”, “Güneydoğu Sorunu”, “Şark Meselesi”, “Doğu Sorunu” ve “Terör Sorunu” gibi isimlerle anılan sorun, bazen terör, bazen de etnik kimlik çerçevesinde tartışılmıştır. Sorunu doğru anlamak için isimlendirme önemlidir. Örneğin, Kürt Meselesi etnik ve siyasi bir mesele iken, Güneydoğu Sorunu iktisadi ve bölgesel bir meseledir. İsimlendirmeler zamanla ve siyasi gelişmelere göre değişir; askeri zorlukların arttığı dönemlerde terör meselesi, özgürlük kavramının vurgulandığı zamanlarda ise Kürt meselesi olarak nitelendirilir. Sorunu çözmek için ilk adım, onu doğru bir şekilde adlandırmak ve açıklamaktır, ancak bu henüz başırlanamamıştır (Yayman, 2016).

Cumhuriyetin kurulmasından sonra Güneydoğu'daki halk, değerleri göz ardı edilerek batı illerine sürgün edilmiştir. Dersimli Alevilere ve Kürtlere uygulanan bu politikalar, isyanlara karışanların batıya zorunlu göçüyle sürmüştür (Akyürekli, 2017). 1925'te “Şark Islahat Planı” ile Kürt dili ve kültürü yasaklanmış, Kürtler Türk olarak adlandırılmıştır. Türkçe dışındaki dillerin kullanımı yasaklanmış, Kürtçe yer isimleri değiştirilmiştir. Bu baskılar, halkın devlete güvenini sarsmış, küçük olaylar bile Kürt isyanı olarak görülmüştür. Etnik kimlik ayrımcılığı üzerinden üretilen yanlış politikalar, kronik bir mesele haline gelmiştir (Fırat, 2008).

Birlikte yaşayan ve destek olan halk, cumhuriyet sonrasında uygulanan politikalarla birbirinden uzaklaştırılmıştır. Siyasilerin Kürt nüfusuna bakış açısı ve hizmet eksikliği, Kürt Meselesinin temel nedenlerindendir. Ayrıca, eğitim şartlarının zorlukları ve anadilde eğitim hakkı olmaması, okuryazarlık oranını düşürmüştür.

20. yüzyılda bölge halkı kalkınmadan yeterince faydalanamamış, çoğu köy temel hizmetlerden mahrum kalmıştır. Yüz kişiden fazla nüfusu olan köylerde bile ilkokul yokken, ortaokul veya lise hiç yoktu. Düşük eğitim seviyesi en büyük sorun olmuştur. Tarım ve hayvancılıkla geçim sağlayan halk, üretim ve fabrikaların olmadığı bölgede yüksek işsizlik ve zor geçim koşullarıyla mücadele etmiştir. 21. yüzyıla kadar devlet teşviklerinden yoksun olan bölge kalkınamamış ve yüksek işsizlik nedeniyle genç nüfus batı bölgelerine göç etmek zorunda kalmıştır.

Bu tür sorunlar sadece askeri boyutuyla ele alındığında yeterli çözümler üretilemez; aksine, sorun daha karmaşık hale gelir ve terör örgütleri için propaganda malzemesi olur. Askeri strateji terörü bitirmede yeterli değildir, ancak yöneticiler sorunu bilimsel olarak değil, güvenlik güçlerine teslim ederek ele almıştır.

Konu, uzman analizleri yerine politik çıkarlar ve milliyetçi bakış açısıyla ele alınmış, bu da sorunu büyüterek devam ettirmiştir. Yönetim, her bölgeye eşit hizmet sunmakla yükümlüken, Kürtlerin yaşadığı bölgeler geri kalmıştır. Ekonomik ve sosyal olarak geri kalan bölge halkı, daha iyi yaşam için batıya ve Avrupa'ya göç etmiştir.

PKK'nın doğuşunu ülkenin yanlış politikalarına bağlamak doğru değildir. PKK'nın oluşumu kişisel çıkarlar, maddi kazançlar ve dış güçlerin müdahil olduğu çok yönlü bir süreçtir. Kürt halkının zor durumu, PKK tarafından propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Abdullah Öcalan ve arkadaşları 1975'te Ankara Dikmen'de bir toplantı yaparak Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da üye toplamaya karar vermiştir. Türkiye'yi sömürgeci olarak gören bu grup, sosyalist ideolojiye sahiptir ve İslam'la bağdaşmaz. Kürt halkından beklediği desteği alamamıştır, ancak hükümetlerin yanlış politikaları ve Kürt halkının görmezden gelinmesi bazı Kürtlerin PKK'ya sempati duymasına yol açmıştır (Tan, 2014).

PKK, 1978'de Diyarbakır'ın Lice ilçesindeki Fis Köyü'nde Öcalan ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri tarafından Marksist-Leninist bir felsefeye dayalı olarak kuruldu. Toplantıya katılanlardan aile bağlarını koparmaları

istendi ve gizli bir şekilde yoğun eylem planları yapıldı. Hedefler, belediye başkanları, milletvekilleri, siyasi liderler, aşiret liderleri güvenlik güçleri ve bazı siyasi partiler olarak belirlendi. Abdullah Öcalan, kendi fikrine katılmayan herkesi düşman ilan etti (White, 2015).

PKK kurucuları, Kürtlerin zorlu yaşam koşullarını bahane ederek bir ideoloji geliştirdi. İlk oluşum sürecinde devlet tarafından dikkate alınmadılar. Güneydoğu Anadolu'da bazı aşiretlere saldırarak eylemlerine başlayan PKK, bir aşirete dayanarak diğerine saldırdı. Bu çatışmalarda yüzlerce insan öldü ve örgüte karşı duranlar düşman olarak kabul edilerek saldırıya uğradı.

PKK, kırsal kesimde adını duyurmak ve eleman kazanmak için silahlı eylemler gerçekleştirmiştir. Ancak çoğu aşiret ve topluluk karşı çıkmıştır. Halkı yanına çekmek için önemli kişilere saldırılar düzenlemiş ve provokatif eylemler yapmıştır. Geceleri bazı evlere saldırıp, sonra başsağılığına giderek güven sağladığını iddia etmiştir. Devlet bu karmaşaya ilgisiz kalmış ve halk yalnız bırakılmıştır. Bu ortamda örgüt, eleman bulmakta zorlanmamıştır.

Örgütün kırsaldaki eylemleri kentlere taşınmıştır. Kentlerdeki sağ ve sol görüşlü derneklere saldırılar düzenleyerek adını duyurmak istemiştir. Kürtlerin yaşadığı illerde esnafları haraca bağlayarak büyük kazanç elde eden PKK, kendisini esnaf ve işçilerin koruyucusu olarak göstererek sempatizan kazanmıştır. Küçük işletme sahiplerini tehdit edip haraca bağlayan örgüt, bölgedeki iş adamlarının çalışmalarını engellemiştir. Bu işadamları ya örgüte vergi vermeli ya da suikast riskiyle karşı karşıya kalmalıdır.

PKK, tanınmış kişilere saldırılarla propaganda yapmıştır. 1979'da Adalet Partisi milletvekili Mehmet Celal Bucak'a silahlı saldırıda bulunulmuş, Bucak yaralı kurtulmuştur. Bu saldırı sonrası bölgede çatışmalar devam etmiş ve PKK ismi ilk defa burada kullanılmıştır. Bucak'ın önemli bir aşiret lideri olması nedeniyle saldırı medyada geniş yankı bulmuş, örgüt halkın gözünde itibar kazanmıştır (Kırmızıtaş, 2011).

Örgütün ilk büyük silahlı eylemi 1984 yılında Siirt'in Erüh ve Hakkâri'nin Şemdinli ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Bu saldırılar, PKK'nın başlangıcı olarak kabul edilir. İlçelerin giriş çıkışları tutulmuş, halk camilerden propaganda ile taraflarına çekilmeye çalışılmıştır. Öcalan, bu saldırının mücadele açısından çok

önemli olduğunu belirtmiş, saldırılar Kuzey Irak'a kaçışla sonuçlanmıştır. Devlet tarafından önemsiz görülen bu olaylar, uzun sürecek kanlı bir sürecin başlangıcı olmuştur (Öztürk S., 2013).

12 Eylül 1980 askeri darbesinde örgüt üyelerinin çoğu Kuzey Irak ve Suriye'ye kaçtı, bazıları ise Diyarbakır cezaevine konuldu. Cezaevinde işkence gören mahkûmlar örgüte katılmayı kurtuluş ve intikam olarak gördü, bu da örgütün eleman kazanmasını kolaylaştırdı (Çürükkaya, 1990).

PKK, bağımsız bir Kürdistan kurma amacıyla özerk bölge, demokrasi ve özyönetim kavramlarını kullanmaktadır. Dünyanın en kanlı terör örgütlerinden biri olan PKK, faaliyetleriyle on binlerce asker ve sivilin ölümüne neden olmuştur. Kürt halkını devlete karşı ayaklandırmaya çalışan örgüt, en büyük zararı yine Kürt halkına vermiştir. PKK, kurulduğu günden beri sayısız eylem gerçekleştirerek masum halka zarar vermiştir; eylemlerde ölenlerin kimliği örgüt için önemli değildir, önemli olan eylemin etkisidir.

Dönemsel saldırılar kesintiye uğramıştır. 15 Şubat 1999'da Abdullah Öcalan Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir. Öcalan barışçıl söylemlerle iki halk arasında barış için çalışacağını belirtmiştir. Türk tarihini övmüş, annesinin Türk olduğunu söyleyerek örgütün silah bırakmasını sağlayabileceğini ifade etmiştir.

Uzmanlar, Öcalan'ın idam korkusuyla barışçıl tavır sergilediğini belirtmişlerdir. Bu tutum, örgütte şaşkınlık ve stratejik bir hareket olarak değerlendirilirken, Öcalan'ın yakalanması örgütte çöküş ve umutsuzluğa yol açmış, üst düzey birçok üye örgütten ayrılmıştır. Zeki Küçük, Öcalan'ın yakalanışını örgütte şok ve karışıklık yarattığını ifade etmiştir. Bazı üyeler ise Öcalan'ın tavrını barış için bir adım olarak görüp takip etmiştir. PKK üyeleri ikilem içinde beklemek zorunda kalmıştır (Marcus, 2007).

Türk makamları, Öcalan'ın yakalanmasının örgütün çözülmesine yol açacağını düşündü. Bu nedenle yakalanma anına ait görüntüler medyaya servis edildi. Örgüt liderinin elleri ve gözleri bağlı fotoğrafları, örgüt üyelerini aşağılayarak büyük bir ikilem ve umutsuzluk yarattı. Öcalan'ın yakalanması ve yargılanması sürekli gündemde kaldı.

Avrupa basını, uzun süren bir yargılama süreciyle devam eden Öcalan'ın tutukluluğunu yakından takip etti. Batı, Öcalan'ın adil bir yargılanma hakkı olduğunu savundu ve onun davası, Türkiye'nin insan hakları tutumunu yansıtan bir örnek olarak değerlendirildi. Binlerce sivilin ölümünden sorumlu biri Avrupa'da bu şekilde yargılanınca, batının Türkiye'ye karşı çifte standart uyguladığı düşünülüyor (Altıparmak, 2003).

2002'deki genel seçimlerde Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde AK Parti tek başına iktidara gelmiş ve Kürt Meselesi yeni bir aşamaya girmiştir. 2009'da MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın liderliğindeki gizli Oslo görüşmeleri, PKK'lı üst düzey yöneticilerle yapılmış ve Çözüm Süreci'nin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Görüşmelere Hakan Fidan, Afet Güneş, Mustafa Karasu, Sabri Ok, Zübeyir Aydar ve Norveçli yetkililer katılmıştır. Medyaya sızdığında eleştirilmiş olsa da, birçok gazeteci görüşmelere olumlu yaklaşmıştır (Gazetevatan, 2012).

Bülent Arınç, dönemin başbakan yardımcısı ve hükümet sözcüsü olarak Oslo görüşmelerinin bir yıldır tartışıldığını ve MİT'in bu tür temasları yapması gerektiğini savunmuş, terörizmle mücadelede MİT'in bu tür görüşmeleri yapmasının önemli olduğunu vurgulamıştır (Aydın, 2014).

2007'de onaylanan "KCK Sözleşmesi", PKK'nın ana amacını belirlemiştir. Suriye, Irak, İran ve Türkiye'deki Kürtleri birleştirip Kürdistan'ı kurmayı hedefleyen sözleşme, 46 maddeden oluşmaktadır. Öcalan'ın vurguladığı gibi, bu sözleşme topluluk demokrasisini benimsemektedir, bireyi değil (Akyol, 2011).

2011 yılında Silvan, Diyarbakır'da PKK ve güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 13 asker öldü (Milliyet Gazetesi, 2011). Bu olay, çözüm sürecine rağmen gerçekleşmiştir. Süreç, Abdullah Öcalan'ın 21 Mart 2013 tarihinde Diyarbakır'da Nevruz bayramında okunan bir mektubuyla yeniden başlamıştır. Öcalan, mektubunda barışa olan inancını ve halkların kardeşliğini vurgulamıştır. Çözüm sürecinde, çeşitli alanlardan tecrübeli kişilerden oluşan Akil İnsanlar Grubu, her bölgede süreci desteklemek ve çözüme katkı sağlamak amacıyla görevlendirilmiştir (Akşam Gazetesi, 2013).

2013 yılında Şivan Perwer ve İbrahim Tatlıses'in düet yaparak bir konser havasında gerçekleştirdiği toplu açılış töreni, İKBY başkanı Mesut Barzani ve dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla yapılmıştır. Katılımcılar,

büyük bir halk kitlesi önünde barış umutlarıyla konuşmuş ancak sonrasında çözüm süreci başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

2014 yılındaki Kobani Protestoları, Türkiye'de büyük bir etki yaratmış ve süreci ciddi şekilde etkilemiştir. HDP'nin çağrısıyla başlayan protestolar, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı Kobani'deki DEAŞ saldırılarını kınamıştır. Kontrolden çıkan bu protestolar sonucunda birçok kişi hayatını kaybetmiş ve yeni bir çözümsüzlük dönemi başlamıştır. 2015-2016'da ise polis ve asker, Diyarbakır'ın Sur ilçesi ile Mardin'in Nusaybin ve Derik, Şırnak'ın İdil, Cizre ve Silopi ilçelerinde PKK'ya karşı şiddetli çatışmalara girmiştir. Bu çatışmalarda yüzlerce güvenlik görevlisi hayatını kaybetmiş, binin üzerinde terörist ise etkisiz hale getirilmiştir. Teröristlerin evleri siper olarak kullanması sonucunda bölge halkı büyük zarar görmüş, yüzlerce aile göç etmek zorunda kalmış ve bölgeler harap olmuştur.

2011'de başlayan Suriye iç savaşında çıkar sağlamak isteyen PKK, özellikle Fırat Nehri'nin doğusuna odaklandı. PYD ve silahlı kolu YPG, Türkiye için stratejik olan Fırat Nehri'nin batısına yayıldı, yerel yerleşimleri kontrol altına alarak Kürt koridoru oluşturma çabasına girdi. ABD tarafından DEAŞ'a karşı desteklenen bu gruplar, bölgede güçlenerek saldırılarını artırdı.

Türkiye, terör örgütlerinin asıl hedefinin DEAŞ'a karşı savaşmak değil, Fırat Nehri'nin batısında bir Kürt devleti kurma arzusu olduğunu anlamıştır. Bu bilinçle, Türkiye çeşitli operasyonlar düzenleyerek müdahale etmiştir. Fırat Kalkanı Harekâtı ile El-Bab bölgesi örgütlerden temizlenmiş, Zeytin Dalı Harekâtı ise Afrin'i YPG'den geri almış ve ABD'nin örgüte verdiği silahlar ele geçirilmiştir. Bu durum, ABD'nin kendi çıkarları uğruna terör örgütlerine desteğini gösteren açık bir örnektir (Habertürk, 2017).

B. Finans Kaynakları

PKK, 1978'de kurulduğundan beri Türkiye'ye karşı birçok operasyon düzenleyen ve ekonomik olarak ciddi kaynaklar ayıran bir örgüttür. Ancak bu çabalarına rağmen hala varlığını sürdürebilmektedir. Örgüt, kuruluş yıllarında dış yardımlar, bağışlar ve suç faaliyetleri ile finansman sağlamıştır (İşeri, 2008:79).

Örgütün Avrupa finans işleri, KDHB Avrupa Koordinasyonu bünyesindeki Maliye Birimi tarafından kontrol edilmektedir. Örgüt, Avrupa'daki finansmanı yan

kuruluşlar ve dernekler aracılığıyla sağlamaktadır. 2001'de Amsterdam'da düzenlenen 1. Kürt Ekonomi Kongresi'nde Uluslararası Kürt İşverenler Birliği (KARSAZ) kurulmuştur. KARSAZ, örgütün ekonomik girişimlerini düzenleyerek istikrarlı gelir elde etmeyi hedeflemektedir. PKK'nın finans kaynakları yasal ve yasa dışı yollarla elde edilen gelirler ile dış devlet desteklerini içermektedir (Aydın T., 2007:101).

1. Yasa Dışı Finans Kaynakları

PKK, Türkiye'nin jeopolitik konumu nedeniyle Orta Doğu ile Avrupa arasında yer alması sebebiyle yasadışı yollarla büyük miktarda finans sağlamıştır. Örgüt, kaçakçılıkla uğraşan suç örgütleriyle iş birliği yaparak gelir elde etmiş, özellikle uyuşturucu kaçakçılığı en önemli gelir kaynağı olmuştur. Uyuşturucudan başka göçmen kaçakçılığı, alkol, sigara ve akaryakıt satışından finans sağlıyor.

a. Uyuşturucu kaçakçılığı

Dünyada uyuşturucu üretimi, başlıca Altın Hilal (Afganistan, Pakistan, İran) ve Altın Üçgen (Laos, Tayland, Birmanya) bölgelerinde yoğunlaşmaktadır (Türk Demokrasi Vakfı, 1999:26). Türkiye, Altın Hilal bölgesine komşu konumda bulunmakta olup, Avrupa'ya uyuşturucu naklinde Balkan Rotası üzerinde kritik bir geçiş noktasıdır (Derdiman, 2011:58). Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşan uyuşturucunun %80'i bu rotadan geçmektedir. Bu durum, terör örgütleri için çekici bir gelir kaynağı oluşturmakta ve PKK gibi örgütlerin bölgedeki etkinliğini artırmaktadır (Alkan, 2004:7).

PKK terör örgütü, Orta Doğu'dan Batı Avrupa'ya kadar uzanan bir teşkilatıyla Balkan Rotası üzerinden uyuşturucu ticareti yapmaktadır. Öcalan, PKK'nın uyuşturucu işleriyle hiçbir zaman ilişki kurmadığını vurgulamıştır (Birand, 1992:181). Öcalan, bir röportajında uyuşturucunun insanlık için utanç verici olduğunu belirterek, PKK'nın bu tür faaliyetlerle hiçbir şekilde ilişkisi olmadığını savunmuştur. Mahkeme ifadesinde ise, örgüt içinde bazı temsilcilerin uyuşturucu kaçakçılarından para alabileceğini kabul etmiş, ancak bu durumu ağır bir suç olarak gördüklerini vurgulamıştır (İşeri, 2008: 80). Ama, Türkiye'de yapılan uyuşturucu operasyonlarındaki yakalananlar, terör örgütleriyle ilişkili suç kayıtları, ele geçirilen uyuşturucular ve belgelerdeki para kayıtları, uluslararası raporlara rağmen bu iddiayı çürütmektedir (Derdiman, 2011:68).

1984 ve 2013 arasındaki dönemde, güvenlik güçlerinin operasyonlarında terör örgütlerinin uyuşturucu işine karıştığı 400 civarında olay belirlenmiştir. Aynı süreçte PKK'nın 60 hücre evinde büyük miktarda uyuşturucu bulunmuştur. PKK'nın uyuşturucu ticaretindeki rolü, kaçakçılıkla sınırlı değildir; örgüt, uyuşturucu kaçakçılarından komisyon alır, kenevir ekimini bölgede koordine eder, Avrupa'da dağıtımını organize eder ve uyuşturucudan elde edilen geliri aklar (KOM, 2013).

PKK, uyuşturucu satışından elde ettiği kazancın büyük bir kısmını kaçakçılardan aldığı komisyonlarla sağlamaktadır. Örgüt, İran-Türkiye sınırındaki illegal gümrük noktalarından geçirilen her kilogram uyuşturucu için belirli bir komisyon alır. 1980-1990 yıllarında bu komisyon 1000 Alman Markı veya %10 iken, 2000 sonrasında 50 Amerikan Doları veya %10 olarak belirlenmiştir (KOM, 2013:83). Öcalan mahkemede ifade verirken, Van ve Hakkâri bölgelerinde uyuşturucu ticaretine karşı olmasına rağmen örgüt adına pay alındığını belirtmiştir (İşeri, 2008:80).

PKK, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde uyuşturucu ticareti yaparak gelir elde etmektedir. Emniyet ve jandarma birimleri, özellikle kenevir ekimi ve esrar ticaretiyle uğraştıklarını belirlemiştir. 2012 Temmuz'unda Diyarbakır'da yapılan bir operasyonda, PKK'nın ilişkili olduğu 500 dönüm kenevir bitkisi tespit edilmiş ve imha edilmiştir. Bu, terör örgütleri için uyuşturucudan elde edilen finansal gelirin önemini gösteren bir örnektir (KOM, 2013:83).

PKK, 1982'de Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde uyuşturucu üretimine başladı. Hermen ve Baelbek'deki tarlalarında haşhaş ve kenevir ekerek Avrupa'ya uyuşturucu ihraç etti. Lübnan ve Suriye'nin müdahalesiyle bu faaliyetler azaldı, ancak PKK daha sonra Irak'ın kuzeyinde üretime devam etti (Aydın T., 2007:122). 1995'te Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Çelik Harekâtı'nda PKK'ya ait haşhaş tarlası ve uyuşturucu yapımında kullanılan malzemeler imha edildi (Türk Demokrasi Vakfı, 1999:24).

PKK'nın uyuşturucuyla ilişkisi 1990'lardan sonra uluslararası düzeyde bilinir hale geldi. Interpol, 1992'de yayımladığı bir raporda PKK'nın 178 paravan örgütü aracılığıyla uyuşturucu kaçakçılığı yaptığını belirtti (Türk Demokrasi Vakfı, 1999:20). ABD DEA, 1995 yılında PKK'nın organize bir şekilde uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığıyla elde edilen geliri terör faaliyetlerini finanse etmek için kullandığını bildirdi (Aydın T., 2007:115). PKK, 2008'de ABD Başkanı tarafından Birinci Derece Önemli Uyuşturucu Madde Kaçakçısı Örgüt olarak ilan edildi (KOM, 2013).

Orgeneral Ergin Saygun'un 2008'deki açıklamasına göre, PKK'nın yılda dört yüz-beş yüz milyon avro gelir elde ettiğinin büyük kısmı uyuşturucudan sağlanmaktadır.

b. İnsan kaçakçılığı ve göçmen ticareti

Türkiye, insan ticareti ve yasa dışı göç gibi faaliyetlerde önemli bir geçiş güzergâhı olarak rol oynar. Orta Doğu ve Asya'dan başlayarak Balkanlar ve Batı Avrupa'ya uzanan bir rota üzerinde yer alır. Ege ve Akdeniz kıyılarından Yunan adalarına ve İtalya'ya deniz yoluyla, Türkiye üzerinden ise hava yoluyla Avrupa'ya doğru yönelen yoğun ulaşım güzergâhları bulunmaktadır, özellikle Türkiye-Arnavutluk-Bosna Hersek-Hırvatistan rotası kullanılır (Türk Demokrasi Vakfı, 1999: 71).

PKK, Türkiye'nin geçiş güzergâhlarını kullanarak göçmen kaçakçılığından finans sağlar ve bu faaliyet için İran, Irak, Suriye, Afganistan, Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk, Macaristan ve İtalya'daki organize suç örgütleriyle işbirliği yapar. Başlangıçta göçmen kaçakçılarına göz yumarak komisyon alan PKK, yüksek kazançlar nedeniyle bizzat bu işe girmiştir. 1990'larda, sahte pasaport düzenleyerek Orta ve Batı Avrupa'ya geçiş sağlamak için 5000 Alman Markı almıştır (Türk Demokrasi Vakfı, 1999: 73). PKK'nın göçmen kaçakçılığındaki rolleri şunlardır: mülteci yardımlarından pay almak, ikamet hakkı elde edenleri illegal faaliyetlerde kullanmak, sınırdan geçiş ve güvenlik için komisyon almak, iltica başvurusu yaptırmak ve yasa dışı göçmenleri Avrupa'ya götürmek (İşeri, 2008: 81).

PKK, yasa dışı göç ettirdiği kişileri kandırarak PKK yanlısı derneklere kaydettirip, bu kişilere iş bulma vaadiyle yandaşlarını artırmaktadır. Aynı zamanda bu kişileri götördükleri ülkelerde uyuşturucu dağıtımında kullanmaktadır. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti farklı kavramlar olsa da yöntemler ve güzergâhlar itibarıyla çakışabilir veya birbirinin devamı olabilir. Kaçak göçmenler, göç sırasında insan tacirlerinin istismarına açıktır. Türkiye, yüksek yaşam standardı ve demokratik yapısı sayesinde hem hedef hem de transit ülke konumunu korumaktadır (Seyhan, 2013: 96).

Hasan B. E.'nin ifadesi, terör örgütü PKK'nın göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretiyle nasıl para kazandığını ortaya koyuyor. Hasan B. E., PKK'nın göçmen başına dört bin beş yüz Alman markı aldığını ve bu yolla kazandıkları parayı örgüte verdiklerini söyledi. PKK'nın bu faaliyetlerden ne kadar gelir elde ettiği bilinmemekle

birlikte, yüksek meblağlar bu işten önemli finans sağladığını göstermektedir (Dalman ve Tabak, 1995: 62).

c. Silah kaçakçılığı

Silah kaçakçılığı, iç siyasi çekişmeler, savaş tehditleri ve terör olaylarının arttığı dönemlerde ortaya çıkar. Orta Doğu'daki istikrarsızlık ve otorite boşlukları, son elli yılda bu bölgeyi silah kaçakçılığı için uygun hale getirmiştir. Bu durum, kaçakçıların mühimmat ve silahları hedef ülkelere sokmasına yol açmaktadır (Pek, 2013).

PKK, otorite boşluklarından yararlanarak silah kaçakçılığı ile hem silah temin etmekte hem de gelir sağlamaktadır. Özellikle 1991 ve 2003 Körfez Harekâtları sonrası bölgede biriken silahlar PKK'nın eline geçmiştir. Irak'tan temin edilen silahlar Türkiye'de yüksek kârla satılmaktadır. Örneğin, 1992'de Batman'da yapılan bir operasyonda 32 Kalaşnikov ve 15404 mermi ele geçirilmiştir. 1994'te Şırnak'ta ise 23 tabanca ele geçirilmiş ve bu silahların PKK'ya ait olduğu tespit edilmiştir. PKK'nın bu faaliyetleri silah teminini ve finansmanını göstermektedir (Türk Demokrasi Vakfı, 1999: 65).

d. Tütün ürünleri, alkollü içecekler ve yakıt kaçakçılığı

Türkiye'de özellikle Irak ve İran sınırları, kaçakçılığın yoğun olduğu bölgelerdir. Bu sınırlarda PKK'nın eylemleri de sıkça görülmektedir. Kaçakçılığın esas sebepleri bunlardır (Deniz, 2010): sınırın aynı dili konuşan, kültürel olarak yakın ve akrabalık ilişkileri bulunan insanlar arasında güven sağlaması; dağlık ve zorlu iklim koşulları nedeniyle kontrolün zor olması; sınıra yakın köylerin ve yolların kaçakçılığı kolaylaştırması; düşük gelir düzeyi ve sınırlı istihdam olanakları; bölge halkı için kaçakçılığın ekonomik cazibesi; Türkiye'de yüksek vergi nedeniyle İran ve Irak piyasaları ile fiyat farklarının olması (Gençdoğan, 2013). PKK, bu şartlardan faydalanarak finans elde etmiştir. 2005 yılında TBMM Araştırma Komisyonu tarafından yayınlanan raporda Türkiye'deki bir yılda akaryakıt kaçakçılığı 4,5 milyon ton olup, bu Türkiye için yaklaşık on iki milyar lira kayba neden olmuştur (TBMM, 2005).

Türkiye'de bir yılda yaklaşık 5,5 milyar adet sigaranın %10'u kaçak olarak tüketilmekte olup, sigara kaçakçılığından kaynaklanan zarar 5 milyar lira civarındadır. Alkol kaçakçılığı ise altı milyar lira zarara yol açmaktadır (Gençdoğan, 2013).

Özellikle Irak ve İran sınırlarında gerçekleşen kaçakçılık, PKK terör örgütüne finansman sağlamaktadır; bu yolla elde ettikleri gelir yıllık yaklaşık yüz-yüz elli milyon avro olarak düşünülmektedir (Saygun, 2008).

e. Şantaj, rehin alma ve fidye

PKK, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da halktan zorla para toplayarak devlete güvensizlik yaratmakta ve otoriteyi sarsmaktadır. Ayrıca Avrupa'daki Kürt kökenli vatandaşlardan da haraç almaktadır. PKK, 1986'daki 3. Kongrede Vergilendirme Kanunu çıkararak Kürt kökenli işadamlarından makbuz karşılığı vergi toplama kararı almıştır. Haraç toplama faaliyetleri ise kaçakçılardan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan halktan, Kürt kökenli işadamlarından ve Avrupa'daki Kürt vatandaşlardan alınan vergiler şeklinde yürütülmüştür (Üney, 2006:107).

PKK, İran ve Irak sınırındaki kontrol ve gümrük noktalarından kaçakçılardan haraç toplayarak finans sağlıyor (UTSAM, 2013). Özellikle uyuşturucudan aldığı haraç, önemli bir gelir kaynağıdır. PKK, ilk zamanlarından beri bu haraç alma faaliyetlerini sürdürmüş ve son yıllarda da devam ettiği emniyet raporlarında belirtilmiştir. Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilen bir iddianamede, terör örgütü üyesi M.D., örgütün esnaf ve şirket sahiplerinden yüzde on beş'e varan özerklik vergisi adı altında para topladığını ifade etmiştir (Görçüm ve Güngör, 2013). PKK, adam kaçırmayı sürekli bir gelir kaynağı olarak kullanmamış, ancak gelirlerinin azaldığı dönemlerde bu yönteme başvurmuştur. Ayrıca, adam kaçırmayı fidye dışında siyasi ve propaganda amaçlarıyla da gerçekleştirmiştir (Şimşek, 2013).

f. Sahtecilik

PKK, sahte belgelerle yurt dışına çıkış yapmak isteyenlerin iltica taleplerini kabul ettirip, bu kişileri Yayın organlarını dağıtma, haraç toplama ve uyuşturucu ticaretinde kuryelik tarzı işlerde kullanmaktadır (Aykın ve Sözmen, 2008:32). Almanya gibi Türk vatandaşların yoğun yaşadığı ülkelerde, PKK sahte belgeler düzenleyerek iltica taleplerini desteklemektedir (Dalman ve Tabak, 1995:160). Bu belgelerde, iltica isteyen kişilerin Türkiye'de Kürt oldukları için baskı gördükleri iddia edilmektedir. PKK, sahte belgeleri ya orijinaline benzeterek hazırlamakta ya da mevcut belgelerin üzerinde tahrifatlar yapıyor (Alkan, 2004). Sahtecilik, PKK için kısa vadeli gelir kaynağıdır ancak yakalanma riski yüksektir (Üney, 2006:111).

2. Yasal Finans Kaynakları

PKK, Avrupa'daki iyi örgütlenme ve devletlerin hoşgörüsü sayesinde ticari işletmeler, dernekler ve vakıflardan gelir elde eder. Kürt kökenli vatandaşlardan zorla haraç almanın yanı sıra bağış toplar. Avrupa'da birçok basın yayın organı bulunur ve bu organlardan elde ettiği satış ve reklam gelirleri de yasal kaynaklarındandır. Ayrıca, bu organları kullanarak yasa dışı gelirleri aklar.

a. Katkı payları ve yardımlar

PKK, yurtdışındaki Kürt kökenli vatandaşlardan aidat ve bağış toplamaktadır. Toplanan miktar kesin olarak bilinmemekle birlikte, Öcalan 1988'de Bekaa Vadisi'nde Mehmet Ali Birand ile yaptığı bir röportajda, Almanya'da düzenlenen bir kampanyadan yaklaşık iki milyon Mark bağış topladıklarını ve Libya'daki Kürt vatandaşlardan da büyük miktarda bağış aldıklarını söylemiştir (Birand, 1992:186). Örgüt, ERNK'nın yerine geçen YDK aracılığıyla yardım kampanyalarını yürütmekte ve yasal vakıf ve dernekler aracılığıyla Kürt kökenli vatandaşlardan bağış almaktadır (Alkan, 2004).

b. Örgütsel baskılar ve kamusal etkinlikler

PKK, diğer terörist örgütlerinin aksine gazete ya da dergi ile faaliyetlerine başlamadı. PKK, evdeki toplantılar vasıtasıyla fikirlerini destekçilerine iletmeye odaklanmıştır. Ancak kuruluş sürecinde kitaplar, gazeteler ve dergilerin rolünü önemsemiş ve örgütlenme sürecinde Kürdistan Devriminin Yolu adlı manifesto ile Serxwebun Dergisi gibi bağımsızlık vurgulu yayınları kullanmıştır (Alkan, 2004).

PKK terör örgütü, Avrupa'dan yayın yapan ROJ TV kanalı dahil olmak üzere birçok medya organını kullanarak propaganda yapmakta ve finans sağlamaktadır. Örgüt, bu kanallar aracılığıyla şifreli mesajlarla faaliyetlerini koordine etmektedir (Aykın ve Sözmen, 2008:38). Öcalan, ROJ TV'nin kuruluş sürecinde teknik imkânlardan yararlanarak İngiltere'den lisans alıp Fransa'dan uydu temin ettiğini belirtmiş ve kanalın PKK'nın siyasi görüşüne uygun propaganda yapma amacı güttüğünü ifade etmiştir. PKK'nın diğer yayın organları arasında ÖZGÜR GÜNDEM, SERXWEBUN ve ÖZGÜR POLİTİKA bulunmaktadır.

Avrupa'daki bazı devletler, PKK'nın medya organlarına barınma izni vererek terörist faaliyetlere göz yumuyor. Örneğin:

- Almanya'da Zülfikar, İnanç Dergileri, Ronahi, Kürdistan Iro, Kürdistan Report, Yeni Özgür Politika Gazetesi, Serxwebun Yayıncılık ve AMEZ Radyo
- Belçika'da Gençlik Yıldızı, Mezopotamya'nın Sesi Radyosu ve Renyo Hira Dergileri
- Danimarka'da Mezopotamya TV, Roj TV, Radyo Hawar, Mezopotamya Yayıncılık, Mezopotamya Radyosu
- Fransa'da Roja Kürdistane Dergisi
- Hollanda'da Kadının Ezgisi ve Serxwebun Dergileri
- İngiltere'de Radyo Rojbaj
- İsveç'te Kürt Konseyi Bülteni Dergisi, Rojhelat TV, Komala TV, Kürt Enstitü Yayınevi
- Romanya'da Mezopotamya'nın Sesi Dergisi
- Yunanistan'da Kürdistan'ın Sesi Dergisi

PKK, yayınları gönüllü satışın yanı sıra zorla da sattırmıştır. Emniyet birimleri, PKK ile ilişkili olduğu belirlenen Mahmut A.'nın tutanaklarda geçen şu sözlerine dikkat çekmiştir: "Mahmut A., Adıyamanlı Molla ve Diyarbakırlı Ramazan adlı örgüt üyeleriyle tanıştıktan sonra onların getirdiği Özgür Gündem Gazetesi ve Serxwebun-Berxwedan gibi yayınları para karşılığında okumaya başladı ve istenen aidat ve bağışları yapmıştır" (Dalman ve Tabak, 1995:51).

3. Dış Destek

PKK terör örgütü, kuruluşundan bu yana özellikle Suriye, Irak ve İran gibi Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ne komşu ülkelerden aldığı dış destekle varlığını sürdürmüş ve güçlenmiştir. PKK'nın uzun süre varlığını sürdürmesinde Avrupa'dan aldığı destek önemli bir etkindir. Örgüt, 1980 Askeri Müdahalesi sonrasında dağılmamak için yurtdışına çıkmaya karar verdi. Bir kısmı Suriye'ye yerleşirken diğerleri Avrupa'ya giderek örgütlenmeye çalıştı. Avrupa'da Kürt örgütlenmesi öncelikli hale getirildi ve yıllar içinde örgüt, çeşitli kuruluşlar aracılığıyla maddi ve insan kaynağı sağladı.

a. Irak, İran ve Suriye'nin desteği

Suriye, PKK'ya dış destek sağlayan ilk ülke oldu ve Öcalan, 1980'deki askeri müdahaleden önce uzun süre Suriye'de barındı. Suriye, PKK'ya Suriye'de ve Lübnan'daki kontrolü altındaki bölgelerde barınma ve eğitim imkanı sundu. Örgüt militanları, Bekaa Vadisi'nde ve Şam, Haseki ve Halep illerinde Suriye istihbaratının kontrolü ve desteğiyle faaliyet gösterdi (Bozkurt, 2013:143). Örgütün Bekaa Vadisi'ndeki kampından başka El Saika, Aynel Arap ve Zebedan gibi Suriye içinde de kampları bulunmaktadır (Polat, 2013:69).

Örgütün liderleri, özellikle Öcalan, Suriye tarafından korundu. Ancak 1998'de Türkiye'nin baskılarıyla Öcalan Şam'daki konforlu yaşamını kaybetti. Öcalan, Şam'daki evinde gazetecilerle röportajlar yapmaktan çekinmedi (Polat, 2013:69). 1999'da Öcalan'ın yakalanmasının ardından Suriye, teröre desteğini kesme sözü verdi ve Türkiye ile ilişkiler iyileşti. Bu süreçte Suriye'nin PKK'ya desteği azaldı, ancak PKK, Suriye'deki Kürt kökenli vatandaşları kullanarak faaliyetlerine devam etti (Polat, 2013:179).

İsrail'in 1982'deki Bekaa Vadisi saldırısından sonra örgüt, Irak'ın kuzeyine yerleşmeye çalıştı. Türkiye'nin dağlık ve sarp Irak sınırı, örgüt için daha uygun bir geçiş yolu sağladı. Örgüt, önce KDP kamplarına yerleşti ancak daha sonra KDP ile ilişkileri bozuldu ve KYB ile anlaşarak bölgedeki varlığını sürdürdü (Polat, 2013:70).

PKK, İran-Irak Savaşı'nın sonuna kadar Irak Hükümeti ile doğrudan ilişki kurmamış, ancak Körfez Krizi'nden sonra Irak'ın kuzey bölgelerinde güçlenmiştir (Özdağ, 1993:101). 2003'teki ikinci Körfez Harekâtı'ndan sonra Irak, PKK'ya silah tedarikinde önemli rol oynamış ve Türkiye'ye silah kaçakçılığı artmıştır (Polat, 2013:175).

PKK, 1984'te İran ile ilk temasını kurdu ve o dönemde sınır geçişlerinde kolaylık sağlandı. Irak'ın kuzeyindeki kamplara yerleşmek için PKK üyeleri önce İran'a hava yoluyla gitti ve sonra Irak'a geçti. İran, PKK'ya destek vermeye devam etti, ancak zamanla ilişkiler gerildi ve İran, 2004'te PKK'yı terörist grup ilan etti. Abdullah Öcalan'ın kardeşi Osman Öcalan, İran'daki PKK sorumlusu oldu ve PJAK'ın kurulması İran-PKK ilişkilerinde önemli bir dönüm noktası oldu (Polat, 2013:176).

b. Avrupa ülkelerinin desteği

PKK, 1980 Askeri Müdahalesinden sonra Avrupa Devletleri ile ilk temasını kurmuştur. Örgüt, Türkiye'den gelen göç dalgalarının yoğun olduğu İsveç ve Almanya gibi ülkelere gruplar göndererek Avrupa'da Kürt kimlik bilincini oluşturmayı hedeflemiştir. Türkiye'de reddedilen Kürt kimliği ve Kürt Meselesinin uluslararası gündemde tartışılmasını sağlamak amacıyla Moskova, Berlin, Paris, Washington, Stockholm ve Brüksel'de Kürt Enstitüleri açılmıştır (Polat, 2013:76).

PKK, 1981'de Avrupa Bürosu'nu kurarak Avrupa'da örgütlenmeye başladı. Hızla yayılarak kitaplar, dergiler ve bültenler yayınladı; televizyon yayıncılığına da adım attı. Özellikle Almanya'da yoğun Kürt nüfusuyla ilişki kurdu ve 1984'te Köln'de FEYKA'yı kurarak Avrupa genelinde örgütlendi. Belçika, Fransa, İsviçre, Hollanda, Danimarka ve İsveç'te de federasyonlar kurdu ve bu ülkelerde dergi, gazete yayınladı ve televizyon kanalları işletti (Polat, 2013:77).

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve Yunanistan, PKK'ya destek veren ülkeler arasındadır. Yunan işadamları ve milletvekilleri, PKK'nın Yunanistan sorumlusu Mahir kod adlı Fethi Demir'e doğrudan mali destek sağlamıştır. PKK, Yunanistan'dan eğitim ve malzeme desteği de almıştır. 1998'de Atina'da PKK Balkan Temsilciliği açılmış ve bu olay, Yunanistan'ın PKK'yı açıkça desteklediğini göstermiştir. Güney Kıbrıs Rum Kesimi ise PKK için Avrupa ile Orta Doğu arasında bir geçiş noktası olarak işlev görmüş, örgüt sahte pasaportlar ve kimliklerle buradan yararlanmıştır.

Abdullah Öcalan'ın ifadeleri, Avrupa Devletleri'nin PKK'ya verdiği desteklerin boyutlarını açıkça ortaya koyuyor. Örgüt, sınır ülkelerinden aldığı destekler ve Avrupa'nın ekonomik ve lojistik yardımlarıyla uzun süre varlığını sürdürebildi. 11 Eylül sonrasında teröre bakış değişti ve Amerika'nın teröre karşı savaşıyla birlikte Avrupa, PKK'ya karşı tutumunda değişiklikler yaşadı. AB, PKK'yı ve sonraki adıyla KONGRE-GEL'i terör örgütleri listesine aldı, ancak PKK'nın Avrupa'daki faaliyetleri devam etti ve yayın organları aktif kaldı, bu da bazı faaliyetlerine hala hoşgörü gösterildiğini gösteriyor (Güven, 2004:36).

Eski Genel Kurmay Başkanı Ergin Saygun, 2008'deki Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu'nda Avrupa ülkelerinin terör örgütlerine sunduğu desteği eleştirdi. Avrupa ülkelerinin terör örgütlerinin basın ve yayın organlarını

barındırdığını, terörü teşvik eden faaliyetlere göz yumduklarını ve himaye ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca, aranan teröristlere sığınma hakkı veya vatandaşlık verildiğini, yakalanan teröristlerin yargılanmadan serbest bırakıldığını, terör örgütleri hakkında çelişkili kararlar alındığını ve terör kamplarına göz yumulduğunu vurgulamıştır. Avrupa ülkelerinin PKK'ya karşı net bir tavır almamalarının PKK'nın lehine işlediğini ve Türkiye için önemli bir sorun teşkil ettiğini belirtmiştir (Saygun, 2008: 211).

VI. TÜRKİYE’NİN PKK İLE MÜCADELESİ

A. Türkiye'nin PKK'ya Karşı Güvenlik Temelli Stratejileri ve Etkileri

Türkiye, stratejik konumu nedeniyle Ortadoğu'daki istikrarsızlık ve güvenlik tehditlerinden doğrudan etkilenmektedir. Etnik ve dini çatışmaların yaşandığı bu bölgede, Türkiye bazen PKK'ya destek veren ülkelerle uyumsuzluk yaşarken, bazen de PKK'ya karşı işbirliği yapmaktadır. Ortadoğu'daki değişiklikler Türkiye'yi doğrudan etkiler, bu yüzden Türkiye bölgedeki gelişmeleri yakından takip etmelidir. Dünya petrolünün büyük kısmını barındıran bölge, batılı ülkelerin etkisi altında olup sık sık vekâlet savaşlarına sahne olmaktadır (Akbulut ve Beren, 2012).

Türkiye'nin güvenlik stratejisi, ulusal güvenliği ve bağımsızlığı koruma adına stratejik öneme sahiptir. Ülkenin en büyük sorunlarından biri PKK ile süregelen mücadeledir. Türkiye, 1990'lara kadar bu soruna askerî açıdan yaklaşmış ve güvenlik politikalarının dışına çıkamamıştır. PKK'ya karşı yapılan baskılar örgütün büyümesine neden olmuştur. Terör örgütleri ve Kürt vatandaşlarına aynı şekilde yaklaşılması büyük bir hata olmuştur. OHAL ve sıkıyönetim uygulamalarıyla bölgenin yaşam kalitesi düşmüş ve özgürlükler kısıtlanmıştır.

2000'li yılların başına kadar bölgedeki hükümetler, sorunlara genellikle asayiş odaklı yaklaşarak sosyal, ekonomik ve kültürel politikalar geliştirememişlerdir. Bölgeye yönelik askeri çözümler tercih edilmiş, PKK ile Kürt kimliği arasında yanlış stratejiler uygulanmış ve bu durum bölge halkının devlete olan güvenini azaltmıştır. Sorunun sadece silahlı mücadele ile çözülebileceği düşüncesi hâkim olmuş, oysa asıl sorun sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerde de kök salmıştır.

Türk ve Kürt halkları için kutsal olan bu topraklar, uzun tarihi değerler taşır. Birlikte mücadele eden bu iki toplumun son yüzyılda ayrılması üzücüdür. Bazı Türk siyasiler ve askeri yetkililer, Kürt dilinin ve kültürünün varlığını kabul etmekte zorlanmışlardır. Bu topraklarda Türk olarak kabul edilmeyen bir toplumun varlığı

inkâr edilemez. Kürt dilini ve kültürünü bir zenginlik olarak görmeli, dışlamaktan kaçınmalıyız, aksi halde yeni sorunlar doğacaktır.

Soruna ideolojik yaklaşıldığı için rasyonel stratejiler geliştirilememiştir. Küçük çapta sorunlar, ideolojik stratejilerle büyümüştür. Eşit eğitim, yatırım ve hizmet sağlanmadığı için sorun yıllardır sürmektedir. 20. yüzyıl koşullarında bu etkenler sağlanmamış, halk düşük eğitim düzeyiyle cahil damgası yemiştir. Asıl sebep yöneticilerdir. Türkiye'nin bazı hükümetleri Doğu ve Güneydoğu'nun sorunlarına odaklanamamış ve terör yapılanmasını bölge halkına mal ederek hata yapmıştır. Ancak, doğru adımlar atan hükümetlerin ve bireysel mücadelelerin katkıları unutulmamalıdır (Akbulut ve Beren, 2012).

Terörle mücadelede en önemli strateji, terörün oluşmasını önlemektir. Terör yollarını kapatmak, teröristi öldürmekten daha etkilidir. Terörle mücadelede önemli olan, terörün beslendiği noktaları belirleyip yok etmektir. Türkiye'nin başarısızlığı, bu stratejiyi hayata geçirememesindedir. Terör ve terörizm ayrıştırılamamış, bütüncül bir strateji geliştirilememiştir. Sosyal ve ekonomik projelerle terör örgütlerine katılımı azaltmakta zorlanılmıştır. Ekonomik sorunlara odaklanılmamış, hatalar 21. yüzyılda da devam etmiştir (Akbulut ve Beren, 2012).

Terörle mücadelede, devlet yanlış uygulamalardan kaçınmalı ve halka eşit, özgürlükçü politikalarla yaklaşarak teröre desteği kesmelidir. Etnik, mezhepsel veya dini ayrımcılık yapmadan güven vermelidir. Terörizm, bütüncül olarak ele alınmalı ve insanları terörist olmaya iten koşullar ortadan kaldırılmalıdır. Böylece, terör silahlı güç kullanmadan önlenmiş olur.

Terörizmle mücadele, yalnızca silahlı güçlerin işi değildir. Ülkenin yöneticileri, gazetecileri, yazarları, hukukçuları, sanatçıları, üniversiteleri, STK'ları ve tüm bireylerin ortak çabası olmadan başarı sağlanamaz. Örneğin, gazeteciler etnik azınlıklarla ilgili yazılarında sorumlu davranmalı, kamu yöneticileri herkese eşit davranmalı, araştırma kurumları ve üniversiteler ise bilimsel çalışmalarla soruna çözüm aramalıdır.

Sorunlara bilimsel ve gerçekçi yaklaşılmadıkça çözüm bulunamaz. Liderler, tüm kesimlere eşit özgürlükler tanımalı ve hizmet vermelidir. "Oy vermeyene hizmet vermeyiz" anlayışı teröre destek olur ve demokrasi ile İslami değerlere aykırıdır.

Terörizmle mücadelede medyanın rolü kritik önem taşır. Ancak bazı medya organları, çıkarları doğrultusunda terör örgütlerine sempati gösterebilir veya hükümeti zor durumda bırakacak haberler yapabilir. Bu durum Türkiye'de sıkça yaşanmaktadır. Bazı medya grupları, terör örgütlerinin eylemlerinden çıkar sağlayarak hükümeti karalamaktadır. Medya, terör örgütleri için de propaganda aracı olarak kullanılmakta; bu durum Türkiye'de yaygın bir sorundur (Fendoğlu, 2012).

Bazı basın organları, azınlık gruplarına karşı ırkçı bir tutum sergileyerek terör propagandasına zemin hazırlamaktadır. Bu tür medya grupları, terör örgütlerinin azınlık grupları kışkırtarak eleman toplamasına olanak tanımaktadır.

Türkiye'de terörizmin oluşmasında devletin halkla iletişim eksikliği büyük rol oynamıştır. Cumhuriyet sonrası dönemde özellikle Kürt halkının ihtiyaçlarını göz ardı eden devlet, bölge halkını kendi haline bırakmış ve temel hizmetlerden yoksun bırakmıştır. Bu durum, bazı bireylerin terör örgütlerine katılmalarına yol açmıştır. PKK gibi terör örgütleri, devletin bu hatasından faydalanarak hızla büyümüş ve binlerce üyeye ulaşmıştır. Devletler, herkesin taleplerini göz önünde bulundurarak adil politikalar geliştirmelidir. Aksi halde, toplumların özgürlüğü tehlikeye girer ve devletlerin meşruiyeti zarar görür.

Siyaset kanalının her zaman açık olması gerekmektedir, özellikle Kürt siyasetçilerin yasalar çerçevesinde özgürce faaliyet gösterebilmesi önemlidir. Terör örgütlerini temsil eden siyasiler hariç tutulmalıdır. Ülke menfaati doğrultusunda siyaset yapan bireylerin ve partilerin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Kürt halkını temsil eden gruplar, kültürel kimliklerini koruma amaçlı samimi bir şekilde siyaset yapmalarına rağmen sürekli engellerle karşılaşmaktadır.

Türk dilinin dışında başka dil varlıkları reddedilmiş, Kürtçe konuşan milyonlarca insanın kültürel değerleri yok sayılmıştır. Türkçe bilmeyen Kürt vatandaşları devlet dairelerinde Kürtçe konuşmaktan men edilmiştir. Hapishanedeki bir kadının oğluyla Kürtçe konuşması engellenmiş, bu trajikomik bir duruma yol açmıştır. Bu uygulamalar iki kuşağın birbirinden kopmasına neden olmuştur. Okullarda Türkçe öğrenen çocukların anneleriyle iletişim kuramaması gibi kabul edilemez durumlar ortaya çıkmıştır. Kürtçenin serbest bırakılması sevinçle karşılanmış, ancak demokratik reformlar sorunların çözümüne katkıda bulursa da daha pek çok sorun demokratik ve kalkınma odaklı bir çözüm beklemektedir. Çözüm

iradesi devlet politikası olarak belirlenmeli ve günlük siyasi çıkarlar için değil, kalıcı çözümler için kullanılmalıdır (Hür, 2012).

B. Türkiye'nin PKK'nın Finansal Desteğini Kesme Faaliyetleri

Türkiye'nin 2001 Terör Saldırıları öncesi terörle mücadele anlayışı güvenlik odaklı ve askeri tedbirler üzerine kuruluydu. Bal, Türkiye'nin terörizme karşı ilk dönemlerini, teröristle mücadele eden bir perspektif olarak özetlemiştir. Bu dönemde terörle mücadele askeri bir görev olarak algılanmış, terörizmin finansmanı göz ardı edilmiştir. Başarı, öldürülen terörist sayısına göre ölçülmüştür. Ancak Abdullah Öcalan'ın yakalanmasıyla bu yaklaşım değişmiş ve Türkiye, terörle mücadelede çok boyutlu bir perspektif benimsemeye başlamıştır (Başaranel ve Türkşen, 2019).

Türkiye'nin PKK terörüne karşı ilk tepkisi askeri çözümlerle olmuş ve Öcalan'ın yakalanmasına kadar devam etmiştir (Fırat ve Kürkçüoğlu 2005, 139). 12 Eylül Darbesi sonrası 1980-1987 yıllarında sıkıyönetim ve ardından 2002'ye kadar Doğu ve Güneydoğu illerinde OHAL ilan edilmiştir. Sıkıyönetim döneminde askeri tedbirler, OHAL döneminde ise güvenlik önlemleri ön plandaydı. 1985'te geçici köy koruculuğu sistemiyle milis kuvvetler kullanılmış ve 1983'te Irak'la yapılan antlaşma sayesinde sınır ötesi operasyonlar düzenlenmiştir. Bu dönemde Türkiye'nin PKK finansmanı ile mücadelesi askeri mücadelenin gerisinde kalmıştır (Demir 2017, 268).

1990'larda PKK'nın finansmanının engellenmesi gereği göz ardı edilmemiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü 1995'te yayımladığı raporda PKK'nın uyuşturucu kaçakçılığıyla ilgili önemli tespitler yapmış, gelir kaynaklarını ve Avrupa'daki derneklerin rolünü kanıtlarıyla ortaya koymuştur. Nur Bilge Criss, 1995'te yazdığı makalede PKK'nın lojistik ve finansal kaynaklarını açıklayarak yıllık gelirinin sekiz yüz altmış üç milyar TL (altmış yedi milyon dolar) olduğunu belirtmiştir.

Bu dönemde, PKK ile mücadelede Türk Ceza Kanunu'nun yetersiz olduğu görülmüş ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kabul edilmiştir. Bu yeni düzenleme ile teröristlere yiyecek, barınma ve silah temini gibi faaliyetler cezalandırılmış, terör örgütlerine her türlü yardım suç sayılmış, teröre destek veren kuruluşlar kapatılmış ve özel soruşturma usulleri oluşturulmuştur (3713 sayılı Kanun). Ancak, bu düzenlemeler PKK'nın finansmanı ile mücadelede etkili olmamış ve insan hakları ihlallerine yol açmıştır (Başaranel ve Türkşen 2019: 140-144).

Bu dönemde PKK'nın finans kaynaklarını kesmek için Güney Doğu Anadolu'da 3 bine yakın köy boşaltılmış ve imha edilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, köy boşaltma, zorunlu göç, işkence ve insanlık dışı muamele iddialarında Türkiye aleyhine kararlar vermiştir. Ayrıca, bu olaylar nedeniyle bazı vatandaşlar Avrupa'ya iltica etmiş, PKK bu durumu uluslararası alanda propaganda aracı olarak kullanmıştır. 1993-1996 arasında 19 Kürt iş adamının faili meçhul cinayetlere kurban gitmesi, dönemin Başbakanı Tansu Çiller'in PKK'ya yardım eden Kürt iş adamlarına yönelik açıklamasıyla ilişkilendirilmiş ve bu cinayetler Türkiye'nin terörizmle mücadelesine gölge düşürmek için kullanılmıştır (Taşdemir 2012: 116).

Türkiye, PKK'nın finansmanı ile mücadelede bazı başarılar elde etmiştir. 1990'larda PKK, Suriye'den destek alıyordu ve lideri Abdullah Öcalan bu ülkede idi. Türkiye'nin baskıları sonucu 1998'de Adana Mutabakatı imzalanmış, Suriye Öcalan'ı ülkeden çıkarmış ve PKK kamplarını kapatmıştır (Karabulut ve Eryılmaz, 2016: 35). Türkiye'nin diplomatik baskıları sonucu, PKK'nın Avrupa'daki medya organı MED TV'nin yayın lisansı 1996'da iptal edilmiştir. Ayrıca, Belçika ve İngiltere polisi, PKK'nın MED TV üzerinden yasadışı gelirlerini akladığını ortaya çıkarmış ve 11 milyon doları 15 şirket aracılığıyla aklamaya çalıştığını tespit etmiştir (Özkan, 2016: 7).

PKK'nın finansmanı ile mücadelenin önemi bilinse de, bu dönemde askeri ve güvenlik odaklı yaklaşımlar tercih edilmiş, terörizmin finansmanı ile mücadele geri planda kalmıştır. Kullanılan yöntemler sistemsiz, parçalı ve bütüncül olmaktan uzaktı; bu durum, dönemin mücadele araçlarının yetersizliğiyle de açıklanabilir.

2000'lerin başlarında Türkiye 17 yıla yakın PKK terörü ile mücadele etmekteydi. Bu zamana kadar örgütün finansmanın önlenmesine yönelik yürütülen mücadele koordinasyondan yoksun, kurumsallaşmamış, güvenlik perspektifinin ve askeri stratejinin gerisinde kalmıştı. Terörün finansmanının yurtdışı kaynaklı olduğu yönündeki algı da bu dönemde doğrudan terörizmin finansmanına yönelik bir düzenlemenin ihdasını akla getirmemiştir (Başaranel ve Türkşen 2019, 141).

2001 Terör Saldırıları, uluslararası alanda teröre karşı ortak tepkiyi artırmış, terörle ve finansmanı ile mücadeleyi gereklilik kılmıştır. Ülkeler, BM'nin terörizmin finansmanı ile mücadele araçlarını benimseyip FATF'in "9 Özel Tavsiye Karar"ını uygulamayı taahhüt etmiştir.

2000'lerin başlarından sonra, Türkiye'nin terörizmin finansmanı ile mücadelesi etkilendi ve PKK'ya karşı mücadelesinde iki ana etki gözlemlendi: ilk olarak PKK'nın yurtdışındaki finansman faaliyetlerini engelledi, ikinci olarak Türkiye'nin PKK'nın finansmanı ile mücadele kapasitesini artırdı. ABD, 1997'de PKK'yı terör örgütü ilan etmiş olmasına rağmen, Avrupa ülkeleri bu konuda isteksiz davrandılar. Ancak 2002'de PKK'nın Avrupa Birliği tarafından terör örgütü ilan edilmesi, örgütün Avrupa'daki finansman kaynakları üzerinde önemli bir etki yaptı. Bu karar, Türkiye'nin AB ülkelerine finansal takip ve malvarlığı dondurma taleplerindeki engelleri aşmasına yardımcı oldu, örneğin Avrupa'da PKK'ya yönelik tutuklamaların başlamasına yol açtı (Aktan ve Köknar 2005, 296).

2000'lerin başlarından sonra Türkiye, terörizmin finansmanı ile mücadelede kapasitesini artırmak için önemli adımlar attı. 2005'te BM Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi ve FATF'in 9 Özel Tavsiye Kararı gerekliliklerini yerine getirmek amacıyla 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nu güncelledi. 2006'da Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'u kabul etti ve 2013'te Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun'u yürürlüğe koyarak uluslararası standartları iç hukukuna uyarladı ve terörizmin finansmanı ile mücadelede bu mekanizmaları kullanmaya başladı.

1. 5549 Sayılı Kanun ile Geliştirilen Mekanizmalar

2006 yılında kabul edilen 5549 sayılı Kanun, MASAK'ın kara paranın aklanması ile mücadelesine terörizmin finansmanı ile mücadele eklenmesiyle başlıca bir adım olmuştur. Böylece MASAK, terörizmin finansmanı ile mücadelede merkezi bir rol oynamıştır. MASAK, finansal kuruluşlar başta olmak üzere yükümlü özel sektör kuruluşlarından şüpheli işlem bildirimleri almakta, bunları analiz ederek ilgili kurumlarla paylaşmakta ve özel sektöre getirilen terörizmin finansmanı ile mücadele yükümlülüklerini denetlemektedir.

MASAK, 2022'de özel sektörden toplam 340 kuruluşun şüpheli işlem bildirdiği ve bunların 264'ünün finansal kuruluş olduğu, bunların da 35'inin banka olduğu belirlenmiştir (MASAK, 2022). Türkiye'deki 35 mevduat bankası göz önüne alındığında, tüm bankaların 2022'de terörizmin finansmanı ile ilgili şüpheli işlemleri MASAK'a bildirdiği anlaşılmaktadır (TBB, 2023). Bu ŞİB mekanizması, PKK'nın

finansal sektör üzerinden yapacağı her türlü finansmanın özel sektör tarafından izlenip tespit edilmesini sağlamaktadır, 5549 sayılı Kanun'un bir gereğidir.

2016'da ŞİB'lerde yaşanan dramatik artışın sebebi, 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası FETÖ/PDY terör örgütüne bağlı kişilerin işlemleri olarak belirtilmiş; ayrıca ŞİB'lerde öne çıkan terör örgütlerinin sırasıyla FETÖ/PDY, DEAŞ ve PKK olduğu vurgulanmıştır (FATF, 2019).

2022 yılında, 170 Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB) için MASAK tarafından terörizm finansmanı şüphesiyle işlem erteleme kararı alındı. Bu kapsamda, finansal kuruluşlarda yapılmaya çalışılan 900 milyon TL'nin üzerindeki işlemler durduruldu ve savcılığa bildirildi. Bu tutar, 2021'de 1.1 milyon TL'nin üzerinde, 2020'de ise 2.3 milyon TL'nin üzerindeydi (MASAK, 2022).

MASAK, şüpheli işlem bildirimleri ve kamu ihbarlarıyla terörizmin finansmanıya mücadelede merkezi bir rol oynar. Bu kurum, topladığı finansal istihbaratı analiz ederek ilgili kurumlar ve bireylerle paylaşır. PKK özelinde istatistik verisi olmamakla birlikte, MASAK'ın oluşturduğu şüpheli işlem bildirimi ve ihbar mekanizması, genel terörizm finansmanıya mücadelede etkili bir araç haline gelmiştir.

5549 sayılı Kanun, finansal sistemin terörizmin finansmanı yoluyla kötüye kullanılmasını önlemek için özel sektöre çeşitli yükümlülükler getirmiştir. Bu yükümlülükler arasında, işlem yapan kişilerin kimliklerini belirleme, işlemleri düzenli olarak bildirme, belgeleri uzun süre saklama, bilgi sağlama ve şüpheli işlemleri bildirme gibi önlemler bulunmaktadır. Bu düzenleme ile kamu, terörizmin finansmanıya mücadelede özel sektöre denetim görevi yüklemiştir (5549 sayılı Kanun 2006).

2. 6415 Sayılı Kanun ile Geliştirilen Mekanizmalar

6415 sayılı Kanun, Türkiye'de 2013'te yürürlüğe girmiş olup terörizmin finansmanını suç olarak tanımlamış ve bu suçu işleyenlere 5 ila 10 yıl arasında hapis cezası öngörmüştür. Kanun, PKK'nın finansmanını engellemekte önemli rol oynamış olup 2013-2017 arasında açılan 1913 terörizmin finansmanı davasının yaklaşık %10'u bu örgüte yöneliktir. Ancak bu davaların sadece 53'ü mahkumiyetle sonuçlanmış ve 115 kişi ceza almıştır. Türkiye, bu düşük mahkumiyet sayısını, çoğu davaların terör

örgütüne üyelik suçu kapsamında değerlendirilmesine bağlamaktadır, bu da terörizmin finansmanı suçunun henüz net bir şekilde ayrıştırılmadığını göstermektedir (FATF, 2019).

Kanun, terörizmin finansmanını engellemek için malvarlığı dondurma mekanizmasını içermektedir. Ancak başlangıçta sadece uluslararası düzeyde geçerliydi ve yurt içinde uygulanacak düzenlemeler eksikti (Başaranel ve Türkşen 2019). Bu eksiklik, 2020 yılında yapılan bir kanun değişikliği ile giderilmiş ve artık terör finansmanı ile mücadele kapsamında yurt içinde de malvarlığı dondurma uygulaması getirilmiştir.

Türkiye, terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında yeni bir düzenlemeyle, İçişleri ve Hazine Bakanlarının ortak imzasıyla 06.04.2021'de "Malvarlığının Dondurulması Kararı" aldı. Bu kararla, 377 kişi ve kuruluşun malvarlıkları donduruldu; aralarında Duran Kalkan, Cemil Bayık, Murat Karayılan, Zübeyir Aydar gibi üst düzey PKK isimleri bulunuyordu. Ayrıca, Avrupa'da PKK'nın kontrolünde bağış toplayan "Heyva Sor a Kurdistan" adlı kuruluş, PKK'nın yayın organı Fırat Haber Ajansı'nın sahibi "Stichting Persbureau Eufraat" vakfı ve Roj TV'ye dışarıdan yayın yapan "ROJ NV" şirketi de listedeydi. 20.10.2021'de ve 24.12.2021'de yapılan ek listeleme kararlarıyla birlikte toplamda 770 kişi ve 1 kuruluşun malvarlıkları donduruldu, içlerinde 108 PKK'lı bulunuyordu (MASAK, 2021). Son olarak, 04.04.2023'te eklenen 6 PKK'lıyla birlikte toplamda 199 kişi ve kuruluşun malvarlıkları dondurulmuş oldu. Türkiye bu adımlarla, ulusal düzeyde bir yaptırım listesi oluşturarak BM yaptırım mekanizmasını yerel hukuka uyarladı.

Türkiye'nin PKK'nın yurtdışındaki finansmanını engelleme çabaları, yabancı ülkelere yönelik malvarlığı dondurma taleplerinde sınırlı başarı göstermiştir. 2019'a kadar, 1373 sayılı Karar kapsamında Türkiye, 138 kişi ve kuruluş için yabancı ülkelere malvarlığı dondurma talebinde bulunmuş, ancak sadece 2 talep olumlu sonuçlanmıştır (FATF 2019, 93). Türkiye, yabancı ülkelerde PKK'ya bağlı kişi ve kuruluşlara yaptırım uygulatamamış ve FATF çerçevesindeki mekanizmaları etkin bir şekilde kullanamamıştır. Bu nedenle, Türkiye'nin Avrupa'daki PKK'ya bağlı kişi, kuruluş ve organizasyonlara karşı malvarlığı dondurma rejimini uygulaması ve FATF mekanizmalarını harekete geçirmesi, PKK ile mücadelede önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin PKK ile mücadelesinde finansal boyut, 2000'lerin başlarından önce ve sonra farklı evreler yaşamıştır. Öncesi, Türkiye'nin finansal mücadelesi dağınık ve tecrübesizken, askeri stratejilere odaklanmıştır. PKK'nın yabancı destekleri, özellikle Avrupa'daki finansman toplama faaliyetleri Türkiye'nin mücadelesini olumsuz etkilemiştir. 2000'lerin başlarından sonra ise Türkiye, FATF standartlarını benimseyerek terörizmin finansmanını suç haline getirmiş, aklama ile mücadele etmiş ve finansal takip mekanizmalarını güçlendirmiştir. Bu süreç, Türkiye'nin PKK'ya karşı finansal mücadelesini güçlendirirken, örgütün yurtdışındaki finansal aktivitelerini azaltmıştır.

VII. SONUÇ

Araştırmanın temel amacı PKK terör örgütünün Türkiye'deki finansman mekanizmalarını ve yapılarını analiz etmektir. Niteliksel ve niceliksel yöntemleri birleştiren multidisipliner bir yaklaşımla yürütülen çalışma, PKK'yı destekleyen finansal ağların ve faaliyetlerin kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlamaktadır. Bulgular, terörizmin finansmanının karmaşıklığını ve uyarlanabilirliğini vurgulayarak, sağlam ve yenilikçi terörle mücadele stratejilerine olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Yapılan araştırmanın ilk önemli bulgusu PKK'nın ana finansman kaynaklarının tespit edilmesidir. Bunlar arasında uyuşturucu kaçakçılığı, gasp ve sempatizan kuruluşlardan ve bireylerden yapılan bağışlar yer almaktadır. Çalışma, PKK'nın bu kaynakları yönetmek ve tahsis etmek için gelişmiş bir mali ağ kullandığını ve böylece operasyonlarının sürdürülebilirliğini sağladığını doğrulamaktadır. Bu, bu gelir akışlarını kesintiye uğratmak için hedefe yönelik müdahalelere olan kritik ihtiyacın altını çizmektedir.

Bir diğer önemli bulgu ise uluslararası ağların ve diaspora topluluklarının PKK'nın finansmanında oynadığı önemli roldür. Terörizmin finansmanının ulusötesi doğası, onu ulusal sınırların ötesine uzanan karmaşık bir konu haline getirmektedir. Uluslararası ağların katılımı, terörle mücadele çabalarında küresel işbirliği ve koordinasyonun önemini vurgulamaktadır. Uluslararası yasal çerçevelerin güçlendirilmesi ve istihbarat paylaşım mekanizmalarının güçlendirilmesi, bu zorluğun üstesinden gelmede önemli adımlardır.

Araştırma aynı zamanda PKK'nın gelir elde etmek için kullandığı yasal ve yasadışı yöntemlerin birleşimini de ortaya koymaktadır. Örgüt, operasyonlarını finanse etmek için paravan şirketler kullanmakta, kaçakçılık yapmakta ve dolandırıcılık faaliyetleri yürütmektedir. Yasal ve yasa dışı faaliyetlerin bu karışımı, terörizmi destekleyen mali akışları takip etme ve bozma çabalarını karmaşık hale

getirmektedir. Bu nedenle, etkili terörle mücadele finansman önlemleri, her iki hususu da ele alabilecek kapsamlı izleme ve uygulama mekanizmalarını içermelidir.

Mevcut terörle mücadele finansman tedbirlerinin değerlendirilmesi, PKK'nın mali ağlarının tamamen sekteye uğratılmasında etkililiğin sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu ağların uyarlanabilirliği ve karmaşıklığı, PKK'nın mevcut kontrolleri atlatmasına ve operasyonlarına devam etmesine olanak tanımaktadır. Çalışma, terörle mücadele finansman stratejilerinin etkinliğini artırmak için uluslararası işbirliği, yasal çerçeveler ve mali izleme tekniklerindeki gelişmelerin önem taşıdığını öne sürmektedir.

Çalışmada ayrıca terörizmin finansmanı ile mücadelede sağlam bir yasal çerçevenin önemi vurgulanmaktadır. Yasal hükümlerin güçlendirilmesi ve bunların yargı bölgelerinde tutarlı bir şekilde uygulanmasının sağlanması, terörizmi destekleyen finansal ağların sekteye uğrama yeteneğini önemli ölçüde artırabilmektedir. Araştırma, çeşitli ülkelerden ve uluslararası kuruluşlardan en iyi uygulamaları öne çıkarmakta ve politika yapıcılara hukuki stratejilerini geliştirme konusunda değerli bilgiler sağlamaktadır. Bir diğer önemli öneri ise uluslararası işbirliğinin geliştirilmesidir. Terörizmin finansmanı, uluslararası düzeyde koordineli çabalar gerektiren küresel bir konudur. Ülkeler arasında ittifakların güçlendirilmesi ve istihbarat paylaşım mekanizmalarının geliştirilmesi, terörle mücadele tedbirlerinin genel etkinliğini artıracaktır. Çalışma, terörizmin finansmanının ulusötesi boyutlarının ele alınması için birleşik bir yaklaşıma duyulan ihtiyacın altını çizmektedir.

Ayrıca araştırma, terörizmin finansmanı ile mücadelede kamuoyunun bilinçlendirilmesinin ve katılımının önemini ortaya koymaktadır. Halkın terörün finansmanının kaynakları ve sonuçları hakkında eğitilmesi daha bilgili ve uyanık bir toplum oluşmasını sağlayabilmektedir. Şüpheli faaliyetlerin raporlanmasına halkın katılımının teşvik edilmesi aynı zamanda terör finansmanının tespitini ve önlenmesini de kolaylaştırmaktadır.

Sonuç olarak yapılan çalışma, PKK'nın mali operasyonlarının ayrıntılı bir analizini sunmakta ve terörle mücadele finansman stratejilerinin geliştirilmesine yönelik pratik öneriler sunmaktadır. Bulgular, terörizmin finansmanının karmaşıklığının ve uyarlanabilirliğinin altını çizerek, bu ağları etkili bir şekilde bozmak için sağlam, yenilikçi ve koordineli çabalara olan ihtiyacın altını çizmektedir.

Politika yapıcılar, tespit edilen boşlukları gidererek ve mevcut tedbirleri geliştirerek, terörizme karşı küresel mücadeleye önemli ölçüde katkıda bulunabilmekte ve ulusal ve uluslararası güvenliği sağlayabilmektedir.

VIII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKIN, E. (2009). **Anayasa Mahkemesi- Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu**, Ankara: Adalet Yayınevi.
- AKYÜREKLİ, M. (2017). **Kürtlerle Türkler, Bin Yıllık Geçmişin Kısa Tarihi**. İstanbul: Tarih Kulübü Yayınları.
- ALEXANDER, Y. (Ed.). (2002). **Combating terrorism: strategies of ten countries**. University of Michigan Press.
- AKILLIOĞLU, T. (1996). **Terör ve İnsan Hakları Hukuk Devleti'nde Terör ve Örgütlü Suçla Mücadele**.
- ALKAN, N. (2002). **Gençlik ve Terörizm**, Ankara: TEMUH Dairesi Başkanlığı Yayınları.
- ALTUNOK, T. ve ÇAKMAK, H. (2009). **Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi**, (329). Ankara: Barış Platin Kitabevi.
- AYDIN, N. (2014). **Kürt Sorunu: Algı ve Olgu**, İstanbul: Nurettin Aydın.
- AYKIN, H. (2010). **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, Ankara: Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını.
- AYKIN, H. ve GÜMÜŞAY, K. (2008). **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, Ankara: Adalet Yayınları.
- AYKIN, H., ve H. K. SÖZMEN, H. K. (2008). **Terörün Finansmanı**, ANKARA, MASAK Yayını.
- Bal, İ. (2006). **Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler**, İhsan Bal (Der.), Ankara: USAK Yayınları.

- Bal, M. A. (2003). **Savaş Stratejilerinde Terör**, İstanbul: IQ Yayıncılık.
- BAŞARANEL, B. U., ve TÜRKŞEN, U. (2019). **Counter-terrorist financing law and policy: an analysis of Turkey**, Routledge.
- BİERSTEKER, T. J. ve ECKERT, S. E. (2008). **Countering The Financing of Terrorism**, New York: Routledge.
- CANDANSAYAR, S. (2002). **Terörizm ve Psikiyatri içinde Silinen Yüzler Karşısında Terör**, Cemal Güzel (Der.), Ankara: Ayraç Yayınevi, 374-414.
- CAŞIN, M. H. (2008). **Uluslararası Terörizm**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- CENGİZ, M. (2015). **Türkiye’de Organize Suç Gerçeği ve Terörün Finansmanı**, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- CHOMSKY, N. (2000). **Uluslararası Terörizm: Görüngü ve Gerçek içinde, Terör ne? Terörist kim?**, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- ÇAKMAK, H. ve ÇAPAR, G. (2008). “Terörizmin Finansmanına Karşı Küresel Mücadelede Birleşmiş Milletler ve G-8’in Faaliyetleri”, **Terörizmin Finansmanı ve Ekonomisi**, 171-214, Ankara: Barış Platin Kitap.
- ÇINAR, B. (1997). **Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör**, Ankara: Sam Yayınları.
- ÇİFTLİOĞLU, E. (2006). **Gri Tehdit Terörizm**, Ankara: Ümit Yayıncılık.
- ÇÜRÜKKAYA, S. (1990). **12 Eylül Karanlığında Diyarbakır Şafağı**. Kocaeli: Anka Kitabevi.
- DALMAN, M., ve Tabak, I. (1995). **Avrupa’da İnsan Ticareti ve PKK**. İstanbul, Anadolu Ofset Yayınları.
- DEMİR, C. K. (2017). **Sebeplerin Mücadele Yöntemlerine Avrupa’da Etnik Ayrılkçı Terörizmin Analizi; PIRA, ETA, PKK**, İstanbul, Nobel Akademik Yayıncılık.
- DEMİREL, E. (2007). **Terör**, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- DEMİREL, E. (2005). **Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar**, İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

- DENİZ O. (2010). "Türkiye-İran Sınırında Akaryakıt Kaçakçılığı ve Etkileri", **II. Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Sempozyumu Kitabı: Örgütlü Suçlar ve Yeni Trendler**, Antalya, 97-116.
- DENKER, M. S. (1997). **Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK**, İstanbul: Bogaziçi Yayınları.
- DERDİMAN, R. C. (2011). "Uyuşturucuyla Mücadelede Ulusal ve Uluslararası Polisiye ve Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Sempozyumu Kitabı (UTSAS 2010)**, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 57-93.
- DEVİRAN, Y. (2010). **Haber Söylem İdeoloji**, İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- DİLMAÇ, S. (1997). **Terörizm Sorunu ve Türkiye**, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü İDB Yayınları, No:55.
- ERGÜL, E. (2005). **Kara Ekonomi ve Aklama Suçu**, Ankara: Adalet Yayınevi.
- ERKAL, M. (2003). **Etniklik ve Terör: Türkiye’de Terörizmin Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gereken Tedbirler**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- FENDOĞLU, H. (2012). **Terör ve Medya**, İstanbul: Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE).
- FIRAT, M. ve KÜRKÇÜOĞLU, Ö. (2005). "Orta Doğuyla İlişkiler", **Türk Dış Politikası Cilt II içinde, derleyen Baskın Oran. İstanbul, İletişim Yayınları.**
- GÖKBUNAR, R. ve GÖKBUNAR, A. R. (2010). **Terör Ekonomisi**. İstanbul: Beta Yayınları.
- GÜZEL, C. (2002). **Silinen Yüzler Karşısında Terör**, Ankara: Ayraç Yayınevi
- İLHAN, S. (1998). **Terör, Neden Türkiye?**, İstanbul: Nu-Do Yayın Dağıtım.
- KAYA, A. (2005). **Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk**, Ankara: Usak Yayınları.
- KOM. (2013). " Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Raporu", Ankara, KOM Yayınları.
- KONGAR, E. (2002). **Küresel Terör ve Türkiye**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

- KORKMAZ, G. (2006). **Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör, Polis Dergisi Türkiye ve Terörizm Özel Sayısı**, Ankara: TBB Yayınları.
- KÖKNEL, Ö. (1996). **Bireysel ve Toplumsal Şiddet**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- LAQUEUR, W. (2002). **Terörizmin Yorumlanması içinde Silinmiş Yüzler Karşısında Terör**, Cemal Güzel (Der), Ankara: Ayraç Yayınevi, 95-141.
- LİLLEY, P. (2006). **Dirty Dealing: The Untold Truth About Global Money Laundering, International Crime and Terrorism**, Kogan Page Publishers.
- NAPOLEONİ, L. (2008). “Mali Alanda İşbirliği”, **Terörizmle Mücadelede Mükemmeliyet Merkezi Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği Sempozyumu**, Ankara.
- ORUKA, H. ve ODERA, D. (2002). **Punishment and Terrorism in Afrika içinde Silinen Yüzler Karşısında Terör**, Cemal Güzel (Der.), İbrahim Yıldız (Çev.), Ankara: Ayraç Yayınevi, 47-49.
- ÖZDAĞ, Ü. (1993). **Kuzey Irak ve PKK**, Avrasya Dosyası, 3, 1.
- ÖZKAN, Ö. (2016). **Money-Laundering Activities of the PKK**, New York: Springer.
- Pillar, P. R. (2003). **Terrorism and U.S. Foreign Policy**, Washington, Brookings Institution Press.
- PİRİM, O. ve Örtülü, S. (1999). **Ömerli Köyü'nden İmralıya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü**, İstanbul, Boyut Yayın Grubu.
- POLAT, E. Ç. (2013). **PKK Terör Örgütüne Dış Destek: Dönemsel Çerçeve Analizler**, Ankara, Çatı Kitapları.
- SAÇAN, A. S. (2005). **Ak Babalar Örgütü**, İstanbul, Bir Harf Yayınları.
- SAYGUN, E. (2008). **Sempozyum Kapanış Konuşması**, İkinci Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı: Küresel Terörizm ve Uluslararası İşbirliği, Ankara, Terörle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi Yayını, 207-215.
- SEVER, M., CİNOĞLU, H. ve BAŞIBÜYÜK, O. (2010). **Terörün Sosyal Psikolojisi**, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

- SEVER, M., CİNOĞLU, H., & BAŞIBÜYÜK, O. (2010). **Terörün sosyal psikolojisi**, Polis Akademisi Yayınları.
- SEYHAN, O. (2013). **Kavramlar, Süreçler ve Mücadele Açısından Dünya'da ve Türkiye'de İnsan Ticareti**, Oğ. Ö. DEMİR ve B. KÜÇÜKUYSAL (Ed.), Sınıraşan Organize Suçlar: Kavramlar, Yöntemler, Eğilimler, Ankara, Adalet Yayınevi 95-129.
- SHAW, M. N. (2018). **Uluslararası Hukuk**, Çeviren İbrahim Kaya, Ankara: TÜBA Yayınevi.
- TAN, A. (2014). **Kürt Sorunu, Ya Tam Kardeşlik, Ya Hep Birlikte Kölelik**, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Türk Demokrasi Vakfı. (1999). **Terörizm ve Organize Suçlar: Demokrasi ve İnsan Haklarının Gelişim Sürecine Etkileri**, Ankara, Demokrasi ve İnsan Hakları Serisi IV.
- Türkiye Barolar Birliği. (2006). **Türkiye ve Terörizm: Rapor**, Ankara, TBB Yayınları.
- WHITE, P. (2015). **PKK: Dağlardan İnmek**, İstanbul: İletişim Yayınları.
- YILDIRIM, Z. (2012). **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanının Önlenmesi**, Ankara: Adalet Yayınevi.
- YÜCE, A. (2010). **Din Maskeli Terörün Din Tahripçiliği, Terörün Sosyal Psikolojisi**, M. Sever, H. Cinoğlu, O. Başibüyük (Ed.), Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 115-137.
- YÜCEBAŞ, Ö. (2011). **Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı**, Ankara: Turhan Kitabevi.
- YÜKSEL, E. (2001). **Medyanın Gündem Belirleme Gücü**, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- MARCUS, A. (2007). **Kan ve İnanç**, PKK Kürt Hareketi, İstanbul: İletişim Yayınları.
- UYAR, T. (2008). **Teörle Mali ve Hukuki Mücadele**. Ankara: Adalet Yayınevi.

MAKALELER

- AĞIRMAN, E., ÖZCAN, M., & YILMAZ, Ö. (2014). “Terörizmin finansal piyasalara etkisi: Ampirik bir çalışma”, **BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi**, 8(2), 99-117.
- AK, M. Z., AYDIN, M. K., & DİNDAR, M. (2015). “Terör ile Büyüme Arasındaki İlişki: Literatür İncelemesi”, **Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi**, (1), 1-16.
- AKBULUT, F., & BEREN, F. (2012). “Terörle mücadelede bütüncül yaklaşımın sosyal politika uygulamaları bağlamından algılanması: Suruç İlçesi örneği”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, 7(2), 257-283.
- ALKAN, N. (2004). “Terör Örgütünün Finans Kaynakları”, **Polis Dergisi**, (40): 287-299.
- ALTIPARMAK, K. (2003). “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Öcalan Kararı”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 58(01).
- ALGAN, N., BALÇILAR, M., BAL, H. VE MANGA, M. (2017). “Terörizmin Türkiye Finansal Piyasaları Üzerine Etkisi: Ampirik Bir Çalışma”, **Ege Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 17 (1), 147-160.
- ATEŞ, L. (2017). “Küreselleşme Perspektifinde Terörün Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği”, **Econder International Academic Journal**, Sayı:1 (2), 142-163.
- AYHAN, H. (2011). “Terör Kavramı, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul Özelinde Birleşmiş Milletler’in 2001 Sonrası Terör Yaklaşımı”, **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Sayı: 21, 117-147.
- Baharççek, A. (2000). “Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 10 (1), 11-24.
- Bantekas, I. (2003). “The International Law of Terrorist Financing”, **The American Journal of International Law**, 97(2): 315-333.
- ÇAKIR, A. (2004). “Karapara Aklamayı Önleyici Faaliyetlerin ve Ulusal Birimler Arasında İşbirliğinin Rolü”, **Bankacılar Dergisi (Türkiye Bankalar Birliği)**, 50-54.

- DONOHUE, L. K. (2006). "Anti-Terrorist Finance in The United Kingdom and United States", **Michigan Journal of International Law**, (27): 303-435.
- ERGİL, D. (1991). "Terörizmin Mantığı ve Hedefi", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Sayı: 46 (1), 171-181.
- FORMAN, M. M. (2006). "Combating Terrorist Financing and Other Financial Crimes Through Private Sector Partnerships", **Journal of Money Laundering Control**, Vol. 9, No. 1.
- GÜN, Ö. R. (2000). "Uluslararası Terörizm, Dünya Savaşının Yeni Boyutu", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2(4): 79-93.
- GÜREL, S. (2015). "Terör ve Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", **Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2(4): 1-27.
- GÜREL, S. (2016). "Türkiye’de Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, 3(1): 20-45.
- GÜVEN, Veli Fatih. "Terörle Mücadelede Avrupa ile İşbirliği ve DHKP-C'ye Yönelik Operasyon", **Stratejik Analiz Dergisi**, 49, Mayıs 2004, 34-42
- KANAT, S. (2014). "Terörizmin Dünyu Bugünü Yarını: Siyasal Gerçekçi Bir Değerlendirme", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı: 19 (3), 195-210.
- KARABULUT, U. ve ERYILMAZ, E. (2016). "PPP Terör Örgütü ve Türkiye-Suriye İlişkilerine Etkileri (1991-2003)", **Belgi Dergisi**, (11), 17-40.
- KARATAY, Ö. ve KAPUSIZOĞLU, M. (2011). "Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi", **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, 3(1): 115-121.
- KAŞIKÇI, T. (2016). "Küresel Terörizm ve Birleşmiş Milletler Sistemi", **The Turkish Yearbook of International Relations**, 47, 1-21.
- KORKMAZ, G. (1999). "Terör Olaylarının Medyaya Yansıması, Doğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Kitapçığı", **Elazığ: Fırat Üniversitesi Yayınları**, Sayı: 228-241.

- KUYAKSİL, A. (2014). “Terör Örgütlerinin İdeoloji Unsuru Olarak Kullandığı Bazı Dinî Kavramlar”, **ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi**, 1(1), 79-114.
- KÜÇÜKCAN, T. (2010). “Terörün Sosyolojisi: Toplumsal Kökenleri Anlama İmkânı”, **Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi**, Sayı: 6 (24), 33-54.
- MİSHRA, M. K. (2007). “The United Nations Security Council: Need for a Structural Change”, **The Indian Journal of Political Science**, LXVII(1). ss.145-156.
- MUŞ, E., CAN, A., ve GÜÇLÜ, İ. (2015). “Terörün Toplum ve Sosyal Hayata Etkileri”, **Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine-Special Topics**, Sayı: 1 (2), 5-14.
- ORAL, B. G. (2016). “Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Vergilendirme ve Terör İlişkisi”, **MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, 14(4): 341-358.
- ÖKTEM, E. (2004). “Uluslararası Hukukta Terörizm, Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi**, Sayı: 3 (5), 133-147.
- ÖZDEMİR, H. ve PEKGÖZLÜ, İ. (2010). "Where do Terror Organizations Get Their Money? A Case Study Financial Resources of the PKK", **International Journal of Security and Terrorism**, 3(2), 85-102.
- ÖZTÜRK, S. ve ÇELİK, K. (2009). “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, **Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, Sayı: 1 (2), 85-106.
- SARAN, M. ve BİTİRİM, S. (2010). “Terörle Mücadelede Sosyal Pazarlama ve İletişim Stratejileri”, **Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**, Sayı: 1 (2), 87- 109.
- SAUL, B. (2005). “Definition of Terrorism in the UN Security Council: 1985–2004”, **Chinese Journal of International Law**, 4(1): 164-172.
- TAŞDEMİR, F. (2012). “İnsan Hakları Hukuku ve İnsancıl Hukuk Açısından Türkiye’nin Ayrılıkçı Terör Örgütü PKK ile Mücadelesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, XVI,1,107-151.
- TOFANGSAZ, H. (2018). “Criminalization of Terrorist Financing; From Theory to Practice”, **New Criminal Law Review**, 21(1),57–140.

- TOPKAYA, H. ve KOCAER, A. (2013). “Terörün Finansmanı İle Mücadelede Yeni Dönem”, **Maliye Uzmanları Derneği**, 64-77.
- ÜSTÜN, O. (2006). “Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanını Önleme Standartlarını Değerlendirme Metodolojisiinde Finansal Kuruluşların Yükümlülükleri”, **Bankacılar Dergisi**, (56): 51-68.
- ÜSTÜN, O. (2008). “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun İle Getirilen Temel Değişiklikler”, **Bankacılar Dergisi**, 64: 43-50 .
- VOLKAN, V. D. (2001). “Trasgeneralation transmissions and chosen trauma:An aspect of large group identity”, **Group Analysis**, Sayı: 34 (1), 79-97.
- YAYLA, A. (1990). “Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve”, **Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Sayı: 1 (4), 335-385.

TEZLER

- AYDIN, T. (2007). "Türkiye'de Narkoterörizm ve PKK/KONGRA-GEL Terör Örgütünün Rolü", Ankara, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi.
- BOZKURT, İ. (2013). “Terör, PKK ve Dış Destek”, Manisa, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.
- ÇETİN, F. (2007). “1992–2006 Yılları Arasında Uyuşturucu ve İnsan Kaçakçılığı Yönünden, Türkiye Cumhuriyeti Polis Teşkilatı ve Yabancı Devlet Polis Teşkilatları Arasındaki Adli Yardımlaşmalara AB Sürecinin Etkileri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul : İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İŞERİ, R. (2008). "Türkiye'de Etnik Terör: Asala ve Pkk Örneği", Ankara, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SÜER, S. S. (2008). “Uluslararası Hukukta Terörizmin Finansmanının Önlenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- ŞİMŞEK, G. (2016). “Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Stratejileri ve Yöntemleri: PKK Örneği”, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi.
- TAŞĞIN, S. (2007). “Küresel Terör ve Alternatif Mücadele Yöntemleri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.
- TOPAL, A. H. (2004). “Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma Yetkisi”, Ankara Üniversitesi, SBE Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- UYAR, T. (2006). “Terörizmin Finansmanı ile Mücadele”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- UYAR, T. (2006). “Terörizmin Finansmanı ile Mücadele”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- ÜNEY, İ. (2006). “Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.
- ÜTÜK, Ö. (2009). “International Fight Against the Financing of Terrorism”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YÜCEL, H. (2015). “Uluslararası Terörizmin Finansmanının Engellenmesinde Tercih Edilen Yöntemlerin Hukuka Ve İnsan Haklarına Uygunluğu Açısından Örnek Bir Dava: Yasin El- Kadı”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- AKŞAM GAZETESİ. (2013). “CNN Türk”. Nisan 15, 2018 tarihinde <https://www.aksam.com.tr/siyaset/iste-ocalanin-mektubu/haber-179573> adresinden alındı.
- AKYOL, T. (2011). “Hürriyet Gazetesi”. <http://www.hurriyet.com.tr/kck-nedir-19043893>

- AVRUPA KONSEYİ STATÜSÜ. (1949). Statute of the Council of Europe, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/001.htm>, (29.05.2024).
- AYDINONAT, N. E. (2012). "Finansal Eylem Görev Timi Türkiye'den Ne İstiyor?", Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Değerlendirme Notu, http://www.tepav.org.tr/upload/files/13517610933.Finansal_Eylem_Gorev_Timi_Turkiye_den_Ne_Istiyor.pdf, (11.06.2024).
- BBC (16.05.2011). "Ayman al-Zawahiri Appointed as al-Qaeda Leader", <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-13788594>, (16.05.2024).
- BMGK'nin 1373 Sayılı Kararı. http://www.mfa.gov.tr/bm-guvenlik-konseyi_nin-1373-sayilikarari_tr.mfa, (26.05.2024).
- Council of Europe (1977). "European Convention on the Suppression of Terrorism", <http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/090.htm>, (23.05.2024).
- Council of Europe (1978). "European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters", <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/073.htm>, (23.05.2024).
- Council of Europe (1990). "Explanatory Report. Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime", <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/141.htm>, (25.05.2024).
- Council of Europe (2005). "Convention on The Prevention of Terrorism", <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/196.htm#>, (23.09.2024).
- European Union, (2005). "Official Journal of the European Union", <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:309:0015:0036:EN:PDF>, (23.05.2024).
- FATF. (2014). "Raporlar", <http://www.fatfgafi.org/countries/s-t/turkey>, (22.06.2024).
- FATF. 2019. "Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Turkey Mutual Evaluation Report: Turkey." Paris, FATF. <https://www.fatfgafi.org/content/fatfgafi/en/publications/Fatfgeneral/Outcomesoftheplenarymeetingofthefatfparis17-19october2012.html>

Gazetevatan. (2012). Gazetevatan. Mart 2, 2018 tarihinde <http://www.gazetevatan.com/oslobelgeleri-aciklandi-481714-siyaset/> adresinden alındı.

GENÇTÜRK, T. (2012). “Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar”, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi <http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgencturk/TerorUluslararası.pdf> , Erişim tarihi: 27.04.2024.

Habertürk. (2017, 03 18). Habertürk Gazetesi. Nisan 19, 2018 tarihinde <http://www.haberturk.com/abdden-ypgye-usulsuz-22-milyar-dolarlik-silah-yardimi1631109> adresinden alındı.

HÜR, A. (2012). Radikal Gazetesi, 2018 tarihinde <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/ayse-hur/lozan-sark-islakat-plani-ve-kurtcel1104843/> adresinden alındı.

KIRMIZITAŞ, H. (2011). Milliyet Gazetesi. 07 16, 2018 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/karayilan-dan-bucak-asireti-ne-tehdit-gundem-1398530/> adresinden alındı.

KİHBİ. Türkiye'de Kaçakçılıkla Mücadele Eden Kolluk Kuvvetleri. <http://www.kihbi.gov.tr/turkiye-de-kacakcilika-mucadele-eden-kolluk-kuvvetleri> , (12.06.2024).

KOM Daire Başkanlığı. (2008). 2008 yılı Raporu. Ankara: <https://www.egm.gov.tr/kom/raporlarimiz> , (20.05.2024).

MASAK. (2011). MASAK Faaliyet Raporu 2011, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Kom Yayınları. <https://www.hmb.gov.tr/masak-faaliyet-raporlari> , (23.05.2024).

MASAK. (2013). 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, <http://www.masak.gov.tr/tr/content/ulusalmucadele-tf/73> , (29.05.2024).

MASAK. (2014). Vizyon & Misyon, <http://www.masak.gov.tr/tr/content/vizyon-misyon/38> , (20.06.2024).

- MASAK. (2018). Terörün Finans Kaynakları, <http://www.masak.gov.tr/tr/content/terorun-finans-kaynaklari/72> , (11.05.2024).
- MASAK. (2021). Faaliyet Raporu, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2022/03/Faaliyet-Raporu-2021.pdf>.
- MASAK. (2022). Faaliyet Raporu, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2023/04/2022-Faaliyet-Raporu.pdf>
- Mevzuat. (2006). Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5549.pdf> , (18.06.2024).
- Mevzuat. (2007). Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği, <http://www.mevzuat.gov.tr: http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=9.5.11703&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearc> , (22.05.2024).
- Milliyet Gazetesi. (2011). Milliyet Gazetesi. Mart 22, 2018 tarihinde <http://www.milliyet.com.tr/diyarbakir-da-13-sehit-gundem-1414404/> adresinden alındı.
- OECD. (1997). Convention On Combating Bribery Of Foreign Public Officials in International Business Transactions, <http://Www.Oecd.Org/Dataoecd/4/18/38028044.Pdf> . (23.05.2024).
- ÖZTÜRK, S. (2013). Sözcü Gazetesi, 07 15, 2018 tarihinde Sözcü Gazetesi: <https://www.sozcu.com.tr/2013/yazarlar/saygi-ozturk/eruhun-krokisini-cayci-verdi354257/> adresinden alındı.
- Sabah. (2009). El Kaide PTT Şubelerini Soymaya Kalkıştı, [http://arsiv.sabah.com.tr : http://arsiv.sabah.com.tr/2009/01/29/haber,CF2E7C0D5B4A4D3481F4A185B43\(2005\).6493B.html](http://arsiv.sabah.com.tr : http://arsiv.sabah.com.tr/2009/01/29/haber,CF2E7C0D5B4A4D3481F4A185B43(2005).6493B.html) , (19.05.2024).
- Sabah. (2012). İşte PKK'ya Destek Verenlerin Listesi, <http://www.sabah.com.tr/Gundem/2012/09/21/iste-pkkya-destek-verenlerinlistesi> , (10.06.2024).

Suç Gelirlerinin Aklanması Hakkında Kanun. (2006). T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. Erişim tarihi: 4 Ocak 2023.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5549.pdf>

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2013). Avrupa Komisyonu Raporları. Avrupa Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu 2013, https://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html , (18.05.2024).

Terörle Mücadele Kanunu. (1991). T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. Erişim Tarihi: 4 Ocak 2023.
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>

UHDİGM. (2000). Birleşmiş Milletler Terör finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/suggam/sozlesmeler/B%C4%B0RLE%C5%9EM%C4%B0%C5%9E%20M%C4%B0LLETLER/226%20Ter%C3%B6rizm%20Finansman%C4%B1n%C4%B1n%20%C3%96nlenmesi%20S%C3%B6zleşmesi.pdf>, (27.05.2024).

UHDİGM. (2015). Birleşmiş Milletler Antlaşması, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktarafli-soz/bm/bm_01.pdf . (18.05.2024).

United Nations. (1999). Security Council Resolutions, <http://www.un.org/sc/committees/1267/> , (28.05.2024).

United Nations. (2010). Global Counter-Terrorism Strategy 2010, Activities of the United Nations System in Implementing the Strategy Report of the Secretary-General, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/64/818 , (25.05.2024).

Diğer

AYKIN, H. ve SÖZMEN, H. K. (2009). Terörün Finansmanı, Ankara: Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK).

GENÇDOĞAN, M. (2013). T24 Haber internet sitesi.

GÖRÇÜM, A. ve GÜNGÖR, M. (2013). Zaman gazetesi web sitesi.

PEK A. (2013). Türkiye’ de Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı ve Mücadele Yöntemleri, KOM İnternet Sitesi, 2013.

ŞİMŞEK, A. (2013). Sabah gazetesi web sitesi.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 20 Mayıs 2013 tarih, Esas No: 2012/1392, Karar No: 2013/7961. (tarih yok).

Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin 20.05.2013 tarih, 2012/2751 Esas No’lu ve 2013/7962 Karar. (tarih yok).

TBMM. (2005). "Türkiye’de Akaryakıt Kaçakçılığının Ekonomiye, İnsan ve Çevreye Verdiği Zararlar", Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, (16. 06. 2005 Tarih ve 10/238-215 Numaralı), Ankara.

Türkoğlu, A. H. ve Aydın, M. E. (2007). Dini Motifli Terör Kavramı, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (10-15.09.2007), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Sayı:12 (1), 1-484.

UTSAM. (2013). "Kaçakçılık-Terör Sarmalı", Ankara, Polis Akademisi Başkanlığı, UTSAM Raporlar Serisi.

ÖZGEÇMİŞ

